

Program hospodárskeho a sociálneho rozvoja obce Sulín na roky 2016 – 2022

Názov:	Program hospodárskeho a sociálneho rozvoja obce Sulín na roky 2016-2022
Územné vymedzenie:	obec Sulín
Územný plán obce schválený:	nie
Dátum schválenia PHSR:	16.9.2016
Dátum platnosti:	od 17.9.2016 do 31.12.2022
Verzia ¹ :	1.1
Publikovaný verejne dňa:	
Vypracoval:	RNDr. Radomír Babiak, PhD.

¹ Prvé prijaté znenie sa označuje číslom 1.0. V prípade zásadnej zmeny sa ďalšie aktualizované verzie označujú 2.0, 3.0 atď. V prípade malých zmien sa označuje 1.1.

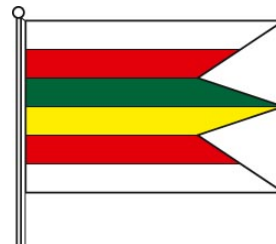

Sulín

erb obce

vlajka obce

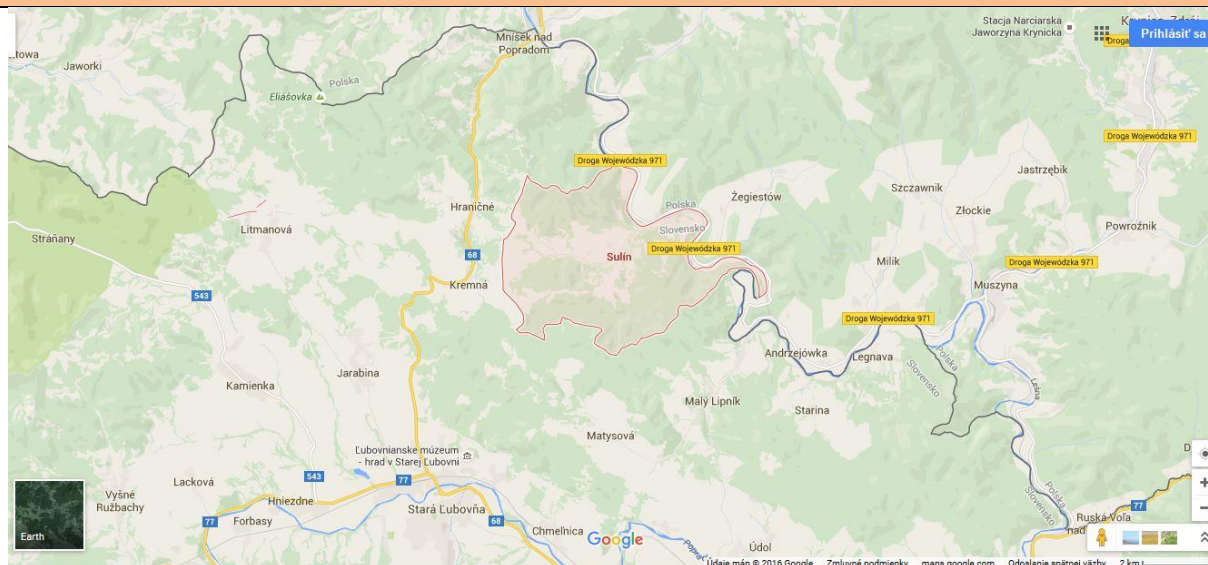
Základné údaje

Samosprávny kraj:	Prešovský
Okres:	Stará Ľubovňa
Historický región:	Severný Spiš
Poloha stredu obce:	49°21'49'' s.g.š. a 20°45'19'' v.z.d.
Nadmorská výška stredu obce:	441 m.n.m.
Rozloha katastra:	20,10 km ² (2 010 ha)
Počet obyvateľov:	340 k 31.12.2015
Hustota obyvateľstva:	17 obyv./km ²
PSČ:	065 46
Evidenčné číslo vozidiel:	SL

Oficiálne kontakty

Adresa:	Obec Sulín Obecný úrad č. 99 065 46 Sulín
Web:	www.sulin.ocu.sk
Email:	obecsulin@livenet.sk
Telefón:	052/428 2401
IČO:	00 330 191

Poloha obce

OBSAH

ÚVOD	5
ZÁMER SPRACOVANIA PROGRAMU HOSPODÁRSKEHO A SOCIÁLNEHO ROZVOJA OBCE SULÍN NA ROKY 2016-2022.....	6
A-ANALYTICKÁ ČASŤ	10
ZOZNAM ANALYZOVANÝCH VÝCHODISKOVÝCH KONCEPČNÝCH DOKUMENTOV A DÁT.....	11
A.I ANALÝZA VNÚTORNÉHO PROSTREDIA.....	12
História obce	12
Prírodné pomery.....	13
Kvalita životného prostredia	14
Ochrana prírody a krajiny.....	14
Odpadové hospodárstvo.....	14
Ochrana proti povodňam.....	14
Obyvateľstvo	15
Počet obyvateľov a pohyb obyvateľstva	15
Veková štruktúra.....	18
Národnostná, konfesionálna a vzdelanostná štruktúra	19
Základné socioekonomické charakteristiky obyvateľstva	20
Zamestnanosť a mzdy	20
Nezamestnanosť	22
Domový a bytový fond	24
Dopravná infraštruktúra	25
Cestná, statická a pešia doprava	25
Železničná a letecká doprava	25
Technická infraštruktúra	25
Zdravotnícka a sociálna infraštruktúra a služby.....	26
Školstvo, kultúra a šport	27
Administratívno-správne služby	27
Hospodárske pomery	28
Polohová atraktivita územia	28
Organizačná štruktúra ekonomiky	28
Poľnohospodárstvo, lesníctvo a priemysel	29
Cestovný ruch	30
Finančná analýza	31
Prehľad majetku a zdrojov	32
Analýza príjmov a výdavkov	33
Vyhodnotenie dotazníkového prieskumu.....	33
Ex-post hodnotenie predchádzajúceho PHSR.....	37
Ex-ante hodnotenie stavu projektovej pripravenosti investícií.....	39
A.II ANALÝZA VONKAJŠIEHO PROSTREDIA.....	40
Členstvo obce v organizáciách	41
Štrukturálne fondy v programovom období 2014-2020.....	42

STEEP analýza.....	44
A.III ZHODNOTENIE SÚČASNÉHO STAVU ÚZEMIA	45
SWOT analýza.....	45
Kľúčové faktory a disparity územia	46
B-STRATEGICKÁ ČASŤ	47
STRATEGICKÁ VÍZIA A STRATEGICKÝ CIEĽ OBCE	48
STRATÉGIA ROZVOJA	49
C-PROGRAMOVÁ ČASŤ	51
OPATRENIA, PROJEKTY A AKTIVITY PODĽA PRIORITNÝCH OBLASTÍ	52
SÚBOR UKAZOVATEĽOV, VÝSLEDKOV A DOPADOV	55
D-REALIZAČNÁ ČASŤ.....	60
AKČNÝ PLÁN OBCE	61
ADMINISTRATÍVNE, ORGANIZAČNÉ A INŠTITUCIONÁLNE ZABEZPEČENIE PHSR.....	62
STRUČNÝ POPIS KOMUNIKAČNEJ STRATÉGIE.....	62
SYSTÉM MONITOROVANIA A HODNOTENIA	63
E-FINANČNÁ ČASŤ	64
INDIKATÍVNY FINANČNÝ PLÁN.....	65
MODEL VIACZDROJOVÉHO FINANCOVANIA A FINANČNÝ RÁMEC.....	66
SYSTÉM HODNOTENIA A ZARAĐOVANIA PROJEKTOV DO FINANCOVANIA.....	70
ZÁVER	71
PRÍLOHY	72
ZOZNAM ČLENOV RIADIACEHO TÍMU, PRACOVNÝCH SKUPÍN A PARTNEROV ZAPOJENÝCH DO SPRACOVANIA PHSR.....	73
ZOZNAM INFORMAČNÝCH ZDROJOV POUŽITÝCH V PHSR	73
ZOZNAM SKRATIEK POUŽITÝCH V PHSR.....	74
AKČNÝ PLÁN NA DANÝ ROZPOČTOVÝ ROK S VÝHLADOM NA 2 ROKY	74
ZOZNAM TABULIEK, GRAFOV, OBRÁZKOV A FORMULÁROV.....	77

Úvod

Obecná samospráva v zmysle zákona č. 369/1990 Zb. o obecnom zriadení a zákona č. 539/2008 Z. z. o podpore regionálneho rozvoja tvorí integrálnu súčasť regionálnej politiky a regionálneho rozvoja. Integrálnou súčasťou regionálnej politiky sa stala najmä v súvislosti s rozsiahlou decentralizáciou verejnej správy, ktorá sa na Slovensku uskutočnila po prelome milénia a ktorou na obecné samosprávy prešlo obrovské množstvo kompetencií, zodpovednosti a taktiež financií, predstavujúcich významnú časť verejných financií. Samosprávy tak v oblasti vytvárania podmienok pre hospodársky a sociálny rozvoj územia majú svoje nezastupiteľné postavenie. Či už v rámci svojich originálnych kompetencií alebo preneseného výkonu štátnej správy, obce zabezpečujú výkony a služby vo verejnom záujme. Z tohto dôvodu je potrebné venovať veľkú pozornosť a úsilie koncipovaniu rozvojových stratégií samospráv.

Dokument „Program hospodárskeho a sociálneho rozvoja obce Sulín na roky 2016-2022“ (ďalej len „PHSR“) je strednodobý strategický dokument, ktorý na základe analýzy hospodárskej a sociálnej situácie stanovuje strategické ciele a priority v záujme budúceho rozvoja obce. Je prostriedkom na napĺňanie vízie ďalšieho smerovania obce. Týmto programom sa uskutočňuje podpora rozvoja na lokálnej úrovni s dôrazom na hospodársku, sociálnu a environmentálnu oblasť. Ide o program cielených opatrení, navrhnutý pre stimulovanie rozvoja obce v strednodobom horizonte.

Cieľom tohto dokumentu je navrhnúť funkčne trvalo udržateľnú rozvojovú stratégiu, zameranú na realizáciu hospodárskeho a sociálneho rozvoja obce so zreteľom na potreby jej obyvateľov. Tento dokument formuluje tak strategické ciele, ako aj konkrétne opatrenia a aktivity, realizáciou ktorých budú tieto ciele naplnené. PHSR nie je uzavretý dokument bez možnosti zmien. Práve naopak, je dokumentom živým, otvoreným, ktorý môže byť v prípade potreby kedykoľvek aktualizovaný, dopĺňovaný a upravovaný. Jeho význam a využitie spočíva predovšetkým v tom, že je spracovaný na základe prieskumu názorov a potrieb volených orgánov obce, jej obyvateľov, záujmových skupín, ako aj za spoluúčasti miestnych aktérov a odborníkov.

Ambíciou dokumentu je podať odpovede na tri základné a najdôležitejšie otázky:

1. Akí sme a kde sa nachádzame?
2. Kam sa chceme dostať?
3. Ako sa tam dostaneme?

Cieľom analytickej časti je identifikácia rozvojových faktorov a disparít obce (akí sme a kde sa nachádzame). Následne je v strategicko-časťi sformulovaná vízia, ktorá dáva odpoveď na druhú otázku (kam sa chceme dostať). Spôsob ako sa tam dostať je stanovený v stratégii rozvoja, ktorej úspešné naplnenie bude závislé od úspešnosti realizácie opatrení a aktivít, definovaných v programovej časti dokumentu.

Pri vypracovaní tohto programu hospodárskeho a sociálneho rozvoja sa zohľadnili priority Národnej stratégie regionálneho rozvoja SR, ako aj jej vízia regionálneho rozvoja na Slovensku: Slovensko sa má stať krajinou s vysokou kvalitou života všetkých jeho obyvateľov. V záujme naplnenia dlhodobej vízie regionálneho rozvoja SR zameranej na rozvoj obcí, miest a regiónov, na zvyšovanie ich výkonnostného potenciálu a konkurencieschopnosti Národná stratégia regionálneho rozvoja SR stanovuje strategický cieľ: Integrovaným a výsledkovo orientovaným prístupom k regionálnemu rozvoju a na základe využitia vnútorného potenciálu regiónov zvýšiť do roku 2030 ich adaptabilitu, konkurencieschopnosť a výkonnosť pri súčasnom zvyšovaní kvality života obyvateľov a pri rešpektovaní princípov udržateľného rozvoja.

Zámer spracovania Programu hospodárskeho a sociálneho rozvoja obce Sulín na roky 2016-2022

Formulár 1 (Ú1): Zámer spracovania PHSR

Zámer spracovania PHSR	
Názov dokumentu	Program hospodárskeho a sociálneho rozvoja obce Sulín na roky 2016-2022
Forma spracovania	<p>Program hospodárskeho a sociálneho rozvoja obce Sulín na roky 2016-2022 (ďalej len „PHSR 2016-2022“) bude spracovaný podľa aktuálneho znenia zákona č. 539/2008 Z. z. o podpore regionálneho rozvoja v znení neskorších predpisov a v súlade s aktuálnou Metodikou na vypracovanie programu hospodárskeho rozvoja a sociálneho rozvoja obce/obcí/VÚC, vydanou Ministerstvom dopravy, výstavby a regionálneho rozvoja, verzia 2.0, február 2015.</p> <p>Spracovanie dokumentu bude rešpektovať princíp partnerstva. Vykonané bude participatívnym spôsobom so zapojením zamestnancov obecného úradu, poslancov OcZ, širokej verejnosti a externých odborníkov.</p> <p>PHSR bude vypracovaný v súlade s cieľmi a prioritami ustanovenými tak v Národnej stratégii regionálneho rozvoja, ako aj v Programe hospodárskeho a sociálneho rozvoja Prešovského samosprávneho kraja.</p>
Riadenie procesu spracovania	<p>Za riadenie procesu spracovania bude zodpovedať riadiaci tím zložený zo zástupcov obce a zhotoviteľa. Členmi riadiaceho tímu budú:</p> <p>Za obec: <u>Koordinátor riadiaceho tímu</u> Štefan Romaňák – starosta obce</p> <p>Za zhotoviteľa: <u>Člen riadiaceho tímu</u> RNDr. Radomír Babiak, PhD. – externý odborník</p> <p>Riadiaci tím zodpovedá za:</p> <ul style="list-style-type: none"> - celkovú koordináciu spracovania PHSR 2016-2022, - zostavenie Zámeru spracovania PHSR, - spracovanie analýzy vnútorného a vonkajšieho prostredia, - spracovanie východísk pre strategickú časť, - vypracovanie strategickej vízie, - vypracovanie sumárneho návrhu aktivít a projektov ako východisko pre Akčný plán, - stanovenie termínov realizácie aktivít, projektov (roky) a odhad ich financovania (výška a zdroje financovania), - spracovanie akčného plánu na daný rozpočtový rok s výhľadom na 2 roky, - vytvorenie systému monitorovania, hodnotenia a aktualizácie PHSR,

	<ul style="list-style-type: none"> - informovanie verejnosti o realizácii PHSR, - spracovanie finančnej časti vo forme Finančného rámca pre realizáciu PHSR, - finalizáciu dokumentu a jeho predloženie zastupiteľstvu na schválenie. <p>Pre účely spracovania dokumentu budú zriadené 3 pracovné skupiny pre oblasť hospodárstva, sociálnych vecí a životného prostredia. Členovia pracovných skupín za obec budú nominovaní starostom obce, príp. obecným zastupiteľstvom. Členstvo v pracovných skupinách pre partnerské organizácie a pre zainteresovanú verejnosť bude ponúknuté na báze dobrovoľnosti a so subjektmi, ktoré prejavia záujem o spoluprácu bude uzatvorená partnerská dohoda.</p> <p>Členovia pracovnej skupiny – hospodárska: Bc. Emília Hricková RNDr. Radomír Babiak, PhD.</p> <p>Členovia pracovnej skupiny – sociálna: Helena Malastová RNDr. Radomír Babiak, PhD.</p> <p>Členovia pracovnej skupiny – environmentálna: Ing. Rastislav Hriňák RNDr. Radomír Babiak, PhD.</p> <p>Pracovné skupiny budú zodpovedať za:</p> <ul style="list-style-type: none"> - prerokovanie východísk pre strategickú časť, - prípravu podkladov pre formuláciu strategickej vízie obce, - návrh strategických cieľov a opatrení, - špecifikáciu opatrení, návrh aktivít a projektov, vrátane merateľných ukazovateľov výsledku, - prerokovanie návrhu finančnej časti. <p>Spracovanie PHSR bude prebiehať v úzkej komunikácii s verejnosťou. Verejnosť bude pravidelne informovaná o priebežných výstupoch prostredníctvom webovej stránky obce. Názory verejnosti budú zozbierané formou dotazníkového prieskumu.</p>
Obdobie spracovania	Od 23.6.2016 do 31.8.2016
Financovanie spracovania	Z rozpočtu obce.

Zdroj: Weisová, Bernátová 2012, vlastné spracovanie

Formulár 2 (Ú2): Harmonogram spracovania PHSR

Harmonogram spracovania PHSR												
Mesiac	I	II	III	IV	V	VI	VII	VIII	IX	X	XI	XII
Úvod						X	X					
Analytická časť						X	X					
Strategická časť							X					
Programová časť							X	X				
Realizačná časť								X				
Finančná časť								X				
Záver								X				

Zdroj: Weisová, Bernátová 2012, vlastné spracovanie

Formulár 3 (Ú8): Štruktúra dokumentu

Úvod

táto časť zahŕňa:

- stručný popis kontextu vzniku a chronológie prípravy PHSR,
- stručné zhrnutie východiskových koncepčných dokumentov, týkajúcich sa vymedzeného územia,
- zámer spracovania PHSR.

Analytická časť

táto časť zahŕňa:

- kompletnú analýzu vnútorného prostredia na základe overeného súboru kvantitatívnych a kvalitatívnych dát podľa jednotlivých oblastí vrátane finančnej a hospodárskej situácie,
- ex-post hodnotenie (realizácia existujúceho PHSR vrátane vyhodnotenia rozpracovaných investičných a neinvestičných projektov k 31.12. príslušného roku),
- analýzu silných a slabých stránok územia,
- identifikáciu hlavných vonkajších faktorov rozvoja územia (výber hlavných faktorov),
- analýzu príležitostí a ohrození pre rast a rozvoj územia (posúdenie hlavných faktorov z hľadiska príležitostí a ohrození),
- analýzu väzieb územia,
- SWOT analýzu (súhrnná tabuľka),
- analýzu možných rizík a hrozieb, identifikáciu kritických oblastí rozvoja,
- identifikáciu východísk a možných riešení,
- odhad budúceho možného vývoja.

Strategická časť

táto časť zahŕňa:

- víziu územia,
- formuláciu a návrh stratégie,
- výber a popis strategických cieľov v jednotlivých politikách – oblastiach rozvoja (hospodárska, sociálna, environmentálna).

Programová časť

táto časť zahŕňa:

- konkrétne opatrenia a projekty vrátane ich priradenia k jednotlivým cieľom a prioritám,
- súbor ukazovateľov výsledkov a dosahov vrátane východiskových a cieľových hodnôt.

Realizačná časť

táto časť zahŕňa:

- popis úloh jednotlivých partnerov pri realizácii PHSR,
- popis postupov inštitucionálneho a organizačného zabezpečenia realizácie PHSR, spôsob komunikácie, kooperácie a koordinácie,
- stručný popis komunikačnej stratégie PHSR k jednotlivým cieľovým skupinám,
- systém monitorovania a hodnotenia,
- akčný plán na daný rozpočtový rok s výhľadom na 2 roky – vecný a časový harmonogram realizácie jednotlivých opatrení a projektov.

Finančná časť

táto časť zahŕňa:

- indikatívny finančný plán na celú realizáciu PHSR,
- model viaczdrojového financovania jednotlivých opatrení, aktivít (projektov) za účasti sociálno-ekonomických partnerov v území v prepojení na programový rozpočet obce,
- hodnotiacu tabuľku pre výber projektov.

Záver

táto časť zahŕňa:

- informáciu o schválení a zverejnení PHSR.

Prílohy

táto časť zahŕňa:

- Príloha č. 1 – Zoznam členov riadiaceho tímu a pracovných skupín, zapojených do spracovania PHSR,
- Príloha č. 2 – Zoznam informačných zdrojov použitých v PHSR (východiskové strategické a koncepčné dokumenty, súvisiaca legislatíva),
- Príloha č. 3 – Zoznam skratiek použitých v PHSR,
- Príloha č. 4 – Akčný plán na daný rozpočtový rok s výhľadom na 2 roky.

A-Analytická časť

Programu hospodárskeho a sociálneho rozvoja

Analytická časť PHSR obsahuje komplexné zhodnotenie a analýzu východiskovej situácie obce s väzbami na širšie územie – analýzu aktuálneho stavu, v akom sa obec nachádza. Definuje vnútorný potenciál územia a limitujúce faktory rozvoja obce.

Zoznam analyzovaných východiskových koncepčných dokumentov a dát

Pri spracovaní Programu hospodárskeho a sociálneho rozvoja obce Sulín na roky 2016-2022 boli analyzované a zohľadnené už existujúce programovacie a plánovacie dokumenty:

Tabuľka 1: Zoznam analyzovaných koncepčných dokumentov

Zoznam analyzovaných koncepčných dokumentov			
Názov dokumentu	Platnosť dokumentu	Úroveň dokumentu	Zdroj
Plán hospodárskeho a sociálneho rozvoja obce Sulín 2014-2020	2014-2020	lokálna	Obecný úrad Sulín
Povodňová dokumentácia obce	priebežne	lokálna	Obecný úrad Sulín
Komunitný plán obce Sulín 2016-2020	2016-2020	lokálna	Obecný úrad Sulín
PHSR Prešovského samosprávneho kraja 2014-2020	2014-2020	regionálna	www.po-kraj.sk
Regionálna inovačná stratégia PSK 2015-2020	2015-2020	regionálna	www.po-kraj.sk
Územný plán veľkého územného celku Prešovského kraja – Zmeny a doplnky 2004	od 2004	regionálna	www.po-kraj.sk
Národná stratégia regionálneho rozvoja SR	2030	národná	www.telecom.gov.sk
Strategický plán rozvoja dopravnej infraštruktúry SR do roku 2020 - návrh	2020	národná	www.telecom.gov.sk
Koncepcia územného rozvoja Slovenska 2001	od 2001	národná	www.telecom.gov.sk
Partnerská dohoda 2014-2020	2014-2020	národná	www.partnerskadohoda.gov.sk
Operačné programy 2014-2020	2014-2020	národná	www.partnerskadohoda.gov.sk
Stratégia Európa 2020	2020	európska	www.eu2020.gov.sk

Zdroj: MDVRR 2015, vlastné spracovanie

Okrem rôznych koncepčných dokumentov bolo pri spracovaní dokumentu použité aj veľké množstvo dát rôzneho charakteru. Ich prehľad zobrazuje nasledujúca tabuľka.

Tabuľka 2: Zoznam použitých kvalitatívnych a kvantitatívnych dát

Zoznam použitých kvalitatívnych a kvantitatívnych dát		
Oblasť dát/téma	Zdroj údajov	Webová stránka
Obyvateľstvo	Obec Sulín Štatistický úrad SR Databáza regionálnej štatistiky Mestská a obecná štatistika Ústredie práce sociálnych vecí a rodiny Sčítanie obyvateľov, domov a bytov 2011	www.sulin.ocu.sk www.statistics.sk www7.statistics.sk datacube.statistics.sk www.upsvar.sk datacube.statistics.sk/SODB/
Bývanie	Obec Sulín Sčítanie obyvateľov, domov a bytov 2011	www.sulin.ocu.sk datacube.statistics.sk/SODB/
Hospodárstvo	Obec Sulín Databáza regionálnej štatistiky Štatistický úrad SR Obchodný register Živnostenský register	www.sulin.ocu.sk www7.statistics.sk www.statistics.sk www.orsr.sk www.zrsr.sk
Školstvo a vzdelávanie	Obec Sulín	www.sulin.ocu.sk
Zdravotníctvo	Obec Sulín	www.sulin.ocu.sk
Sociálna sféra	Obec Sulín Ústredie práce sociálnych vecí a rodiny	www.sulin.ocu.sk www.upsvar.sk

Zdroj: vlastné spracovanie

A.I Analýza vnútorného prostredia

História obce

Obec Sulín vznikla v roku 1960 zlúčením Malého a Veľkého Sulína a osady Závodie. Obe obce sa vyvinuli v rovnakom čase v posledných dvoch desaťročiach 16. storočia. Osadníci, ktorí sa usadili západne od Sulínskeho potoka, na zálohovanom území Spiša (ľubovnianskeho hradného panstva), založili (Veľký) Sulín. Tí, ktorí sa usadili východne od Sulínskeho potoka, na území Šariša, založili (Malý) Sulín. Napriek tomu, že po stáročia Veľký a Malý Sulín existovali v tesnej blízkosti, ich historický vývoj bol teda do značnej miery rozdielny, keďže Malý Sulín sa vyvinul na území Šarišskej župy, zatiaľ čo Veľký Sulín prináležal k Spišskej župe (www.sulin.ocu.sk).

Podľa sčítania v roku 1921 bolo v obci Malý Sulín 60 domov a 282 obyvateľov, vo Veľkom Sulíne bolo 119 domov (Veľký Sulín 113 domov, Doščana 4 a Ščerbovka 2 domy) a 549 obyvateľov. Začiatkom 20. storočia sa obyvatelia zaoberali poľnohospodárstvom, chovom dobytky, pracovali v lesoch, mnohí sa vysťahovali. V obci bol vodný mlyn a píla. Hospodárska kríza v 30. rokoch 20. storočia nepriaznivo doľahla na sociálne postavenie obyvateľov. Niektoré rodiny žili v krajnej chudobe. V roku 1932 bolo v obci 6 nezamestnaných. V 2. svetovej vojne obyvatelia podporovali na okolí operujúce partizánske skupiny. 1. októbra 1944 prišli do obce nemecké jednotky so sovietskymi zajatcami, ktorí budovali zákopy pozdĺž slovensko-poľskej hranice od Malého Lipníka smerom na Mníšek nad Popradom. Obec bola oslobodená jednotkami Červenej armády 24. 1. 1945 (www.sulin.ocu.sk).

Po oslobodení bola v Sulíne zavedená elektrická sieť (slávnostné zapojenie sa uskutočnilo 20. 2. 1960, v Závodí v auguste 1963, osada Doščana a Ščerbovka boli elektrifikované v roku 1965), miestny rozhlas (v roku 1962), verejné osvetlenie (v roku 1971), postavené nové rodinné domy, škola (v roku 1959), budova Jednoty Spotrebného družstva (vo Veľkom Sulíne roku 1965, v Malom Sulíne roku 1972), vodovod (vo Veľkom Sulíne roku 1970, v Malom Sulíne roku 1993, v Závodí roku 1987), požiarňa zbrojnica (v roku 1971), budova MNV (v roku 1971), dom kultúry (v Malom Sulíne v roku 1972, v Závodí v roku 1976), príjazdová cesta do obce (1. etapa po prameň Sulínka bola ukončená v

roku 1963), zriadená autobusová linka (prvýkrát prišiel autobus k prameňu Sulínka 16. 6. 1963), miestne komunikácie, televízny vykrývač (v roku 1976), zrekonštruovaný a obnovený prameň Sulínka (v roku 1979), futbalové ihrisko, objekty JRD a ďalšie stavby (www.sulin.ocu.sk).

Prírodné pomery

Geologickú stavbu územia tvorí krieda a paleogén vonkajších karpát - flyšové pásmo. Z hornín sa tu nachádzajú najmä pieskovce, menej ílovce (strihovské vrstvy), pestré ílovce s mangánom a hrubý flyš (pieskovce a ílovce čergovskej jednotky). Z hľadiska geomorfologického členenia patrí katastrálne územie obce do Alpsko-Himalájskej sústavy, podsústavy Karpaty, provincie Západné Karpaty, subprovincie Vonkajšie západné Karpaty, oblasti Východné beskydy a celku Ľubovnianska vrchovina. Z aspektu vertikálnej disekcie reliéfu prevláda na území obce vrchovinový reliéf. Keďže geologický podklad územia tvorí flyšové pásmo charakteristické striedaním priepustných a nepriepustných hornín, to determinuje výskyt viacerých svahových deformácií (najmä zosuvov), ktoré sa v katastri obce nachádzajú.

Hydrologicky patrí územie obce do úmoria Baltského mora a do povodia Popradu. Najväčším tokom v katastri obce je rieka Poprad, ktorá tvorí štátnu hranicu s Poľskom a ktorá sa na území Poľska vliev do Dunajca. V katastri obce sa nachádza viacero menších tokov, tvoriacich ľavostranné prítoky Popradu: Sulínsky potok, Pálenický potok, Doščenský potok, Závodský potok. Jednotlivé toky majú niekoľko ďalších menších bezmenných prítokov. Rieky a potoky na území obce majú snehovo-dažďový režim odtoku, čo znamená, že najvyššiu vodnosť majú v apríli až v júli (s najvyššími prietokmi v máji) a najnižšiu v januári a februári. Kataster obce leží v hydrogeologickom rajóne PQ 141 (Paleogén Spišskej Magury, Ľubovnianskej vrchoviny a SZ časti Spišsko-šarišského medzihoria a Pienin). V katastri obce sa nachádza viacero zdrojov minerálnej vody (väčšina je však už zaniknutých), ako aj ochranné pásmo pre odber pitnej vody – OP prírodných liečivých a minerálnych vôd Sulín.

Väčšina rozlohy katastra patrí do chladnej, veľmi vlhkej klimatickej oblasti, mierne chladného okrsku (C1) s priemernou júlovou teplotou v rozmedzí 12 °C až 16 °C, priemernou januárovou teplotou okolo -6 °C a priemernou ročnou teplotou vzduchu okolo 4 °C. Len najnižšie položené časti katastra (dolina rieky Poprad) patrí do mierne teplej oblasti, okrsku M5 (mierne teplý, vlhký, s chladnou až studenou zimou, dolinový). V tomto okrsku je priemerná januárová teplota nižšia ako -3 °C, priemerná júlová teplota viac ako 16 °C a priemerná ročná teplota vzduchu 4-6 °C. Z aspektu zimnej turistiky je pomerne priaznivý priemerný počet dní so snehovou pokrývkou, ktorý je v rozmedzí 80 – 100.

Územie je pomerne bohaté na vlahu, priemerný ročný úhrn zrážok sa pohybuje v rozpätí od 700 mm do 800 mm. V januári dosahuje úhrn zrážok okolo 40 mm, v júli 100-110 mm. Priemerný ročný počet dní s hmlou je okolo 50 – 60, vo vyššie položených častiach 20 – 50.

Z pôdnych typov sa v severovýchodnej časti katastra, v doline rieky Poprad, nachádzajú fluvizeme kultizemné karbonátové. Ostatnú časť katastra obce zaberajú kambizeme modálne kyslé a kambizeme modálne a kultizemné nasýtené, so sprievodnými kambizemami pseudoglejovými, príp. rendzinami.

Z hľadiska fyto geografického členenia patrí kataster obce do bukovej fyto geograficko-vegetačnej zóny. Prirodzenou potenciálnou vegetáciou sú bukové, jedľovo-bukové a podhorské bukové lesy. V stromovej etáži sa v hojnom počte vyskytujú buk lesný, javor horský, smrek obyčajný, jedľa biela, borovica lesná, breza previsnutá, lipa malolistá, lipa veľkolistá a ďalšie. Zoogeografické členenie terestrického biocyklu zaraďuje územie do provincie listnatých lesov. Zo stavovcov sú pre toto územie charakteristické najmä jeleň obyčajný, srnec hôrny, sviňa divá, zajac poľný, vlk obyčajný a líška obyčajná.

Kvalita životného prostredia

Ochrana prírody a krajiny

Z aspektu územnej ochrany prírody leží kataster obce Sulín v území s I. stupňom ochrany prírody a krajiny (ktorým je podľa zákona č. 543/2002 Z. z. o ochrane prírody a krajiny územie celej Slovenskej republiky). Z národných parkov sa najbližšie k obci nachádzajú Pieninský národný park a Tatranský národný park. V týchto národných parkoch sú vyčlenené zóny s 2. až 5. stupňom územnej ochrany. V katastri obce sa nachádza ochranné pásmo pre odber pitnej vody – OP prírodných liečivých a minerálnych vôd Sulín. Okrem toho sa v obci nenachádzajú žiadne maloplošné chránené územia ani prvky ochrany prírody s vyšším stupňom ochrany.

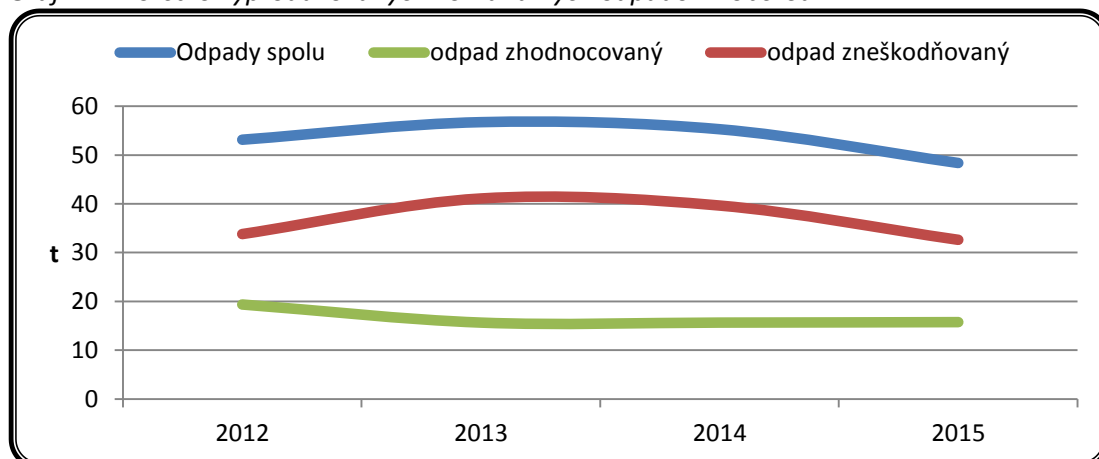
V blízkosti obce Sulín sa nachádza viacero prvkov ochrany prírody. V katastri obce Chmeľnica sa nachádza prírodná pamiatka Skalná ihla so 4. stupňom územnej ochrany. Ide o morfológický útvar – osamelé jurské bradlo, ktoré vzniklo selektívnou eróziou krinoidných a hľuznatých vápencov v doline rieky Poprad. Podobne 4. stupeň ochrany je vyhlásený aj v chránenom areáli Plavečské štrkoviská v katastri obce Plaveč, ktoré sú prirodzeným areálom výskytu bobra vodného a vzácnych vodných biotopov. Do tretice je 4. stupeň územnej ochrany vyhlásený aj v prírodnej pamiatke Údolské skalky v katastri obce Údol, kde sa nachádza 8 chránených bradiel. Z nich 5 je porastených bohatou vápnomilnou flórou a 3 sú takmer bez vegetácie. Lokalita je zároveň paleontologickým náleziskom.

Odpadové hospodárstvo

Systém zberu komunálnych odpadov je v obci nastavený podľa reálnych potrieb obyvateľov a zabezpečuje sa v súlade s ustanoveniami Zákona č. 79/2015 Z. z. o odpadoch. Na zber zmesového komunálneho odpadu z domácností sa používajú 110 l KUKA nádoby, príp. EKOS vrecia. Biologicky rozložiteľné komunálne odpady sa zbierajú a uskladňujú na obecnom kompostovisku. Triedený zber odpadov je zabezpečený prostredníctvom špeciálnych nádob na triedený zber, ktoré sú rozmiestnené na území obce. Zber jednotlivých druhov odpadu zabezpečujú zmluvné organizácie.

Priemerné ročné množstvo vyprodukovaných komunálnych odpadov sa v Sulíne pohybuje na úrovni cca 55 t (s miernym poklesom v roku 2015 na 48 t). Pozitívnou skutočnosťou je pomerne vysoký podiel zhodnocovaných odpadov (v porovnaní s inými obcami), ktorý sa každoročne pohybuje na úrovni cca 30 % (cca 16 t) z celkovej produkcie odpadov.

Graf 1: Množstvo vyprodukovaných komunálnych odpadov v obci Sulín

Zdroj: Ročné výkazy o komunálnom odpade z obce Sulín 2012 až 2015

Ochrana proti povodňam

Z hľadiska manažmentu povodí sa v katastri obce Sulín nachádza viacero problémových lokalít s potenciálom záplav. V najnižšie položených častiach obce vytvára problémové situácie pri vysokom

stave vodnej hladiny rieka Poprad, ktorá zalieva niektoré pozemky a budovy najmä v častiach Malý Sulín a Závodie. Pri privalových dažďoch v katastri obce sú problémové najmä miestne toky Sulínsky potok a Doščenský potok, ktoré náhle a výrazne zvyšujú svoju hladinu a vytvárajú problematické situácie s potrebou vykonávania povodňových záchranných prác. Z dôvodu zlepšenia protipovodňovej ochrany obyvateľstva bola zrealizovaná úprava a regulácia niektorých úsekov Sulínskeho potoka, a to spevnením jeho brehov.

V roku 2011 boli na miestnych potokoch v rámci celoslovenského projektu povodňových opatrení, podporovaného vládou SR, vybudované viaceré protipovodňové hrádzky. Tieto hrádzky plnia predovšetkým protieróznou funkciu, v menšej miere aj funkciu protipovodňovú (hoci hlavným zámerom ich výstavby bola práve protipovodňová funkcia). V podmienkach katastra obce Sulín boli v doterajšom období tieto hrádzky prospešné, keď sa im podarilo pri výdatnejších zrážkach zadržať časť objemu vody a znížiť prietoky na miestnych potokoch.

Obyvateľstvo

Počet obyvateľov a pohyb obyvateľstva

Nasledujúca tabuľka zobrazuje základné parametre stavu a pohybu obyvateľstva obce Sulín v rokoch 2005 až 2014. Viac ako štyri pätiny obyvateľov Sulína tvoria osoby narodené v obci, alochtónne obyvateľstvo predstavuje len 16,2 % všetkých obyvateľov s trvalým pobytom v obci (podľa výsledkov SODB 2011).

Tabuľka 3: Základné charakteristiky stavu a pohybu obyvateľstva

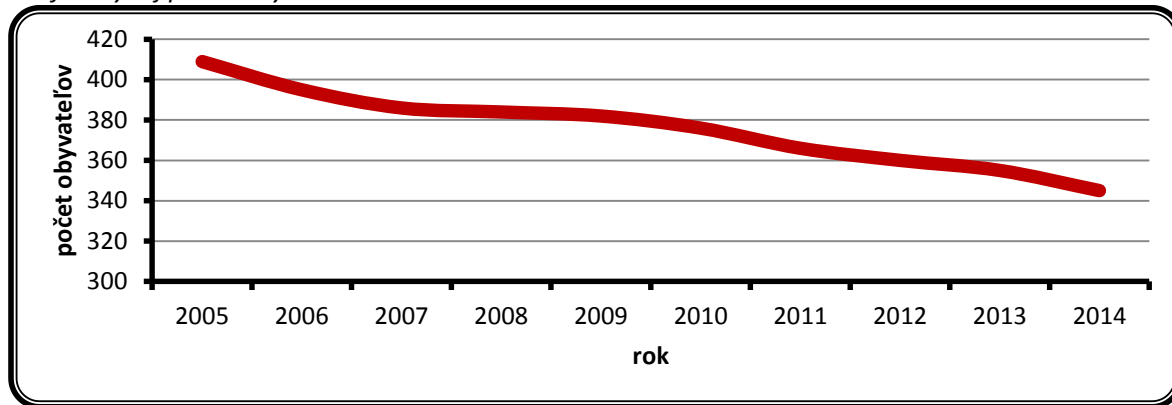
	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014
Počet obyvateľov (k 31.12.)	409	395	386	384	382	376	366	360	355	345
Živonarodení	4	2	3	3	5	2	1	2	3	0
Zomrelí	8	10	9	5	5	4	3	4	6	4
Bilancia prirodzeného pohybu	-4	-8	-6	-2	0	-2	-2	-2	-3	-4
Prisťahovaní	0	1	1	2	5	2	1	2	2	3
Vystáňovaní	1	7	4	2	7	6	4	6	4	9
Migračné saldo	-1	-6	-3	0	-2	-4	-3	-4	-2	-6
Bilancia celkového pohybu	-5	-14	-9	-2	-2	-6	-5	-6	-5	-10
Hr.m. živorodenosti (‰)	9,8	5,1	7,8	7,8	13,1	5,3	2,7	5,6	8,5	0,0
Hr.m. úmrtnosti (‰)	19,6	25,3	23,3	13,0	13,1	10,6	8,2	11,1	16,9	11,6
Hr.m. prirodzeného prírastku (‰)	-9,8	-20,3	-15,5	-5,2	0,0	-5,3	-5,5	-5,6	-8,5	-11,6
Hr.m. imigrácie (‰)	0,0	2,5	2,6	5,2	13,1	5,3	2,7	5,6	5,6	8,7
Hr.m. emigrácie (‰)	2,4	17,7	10,4	5,2	18,3	16,0	10,9	16,7	11,3	26,1
Hr.m. migračného salda (‰)	-2,4	-15,2	-7,8	0,0	-5,2	-10,6	-8,2	-11,1	-5,6	-17,4
Hr.m. celkového prírastku (‰)	-12,2	-35,4	-23,3	-5,2	-5,2	-16,0	-13,7	-16,7	-14,1	-29,0

Zdroj: Štatistický úrad SR databáza DATAcube, vlastné prepočty

Možno konštatovať, že počet obyvateľov v obci v posledných 10 rokoch neustále a pomerne výrazne klesá – v uvedenom období poklesol zo 409 na 345.

Graf 2: Vývoj počtu obyvateľov v obci Sulín

Zdroj: Štatistický úrad SR databáza DATAcube, vlastné spracovanie

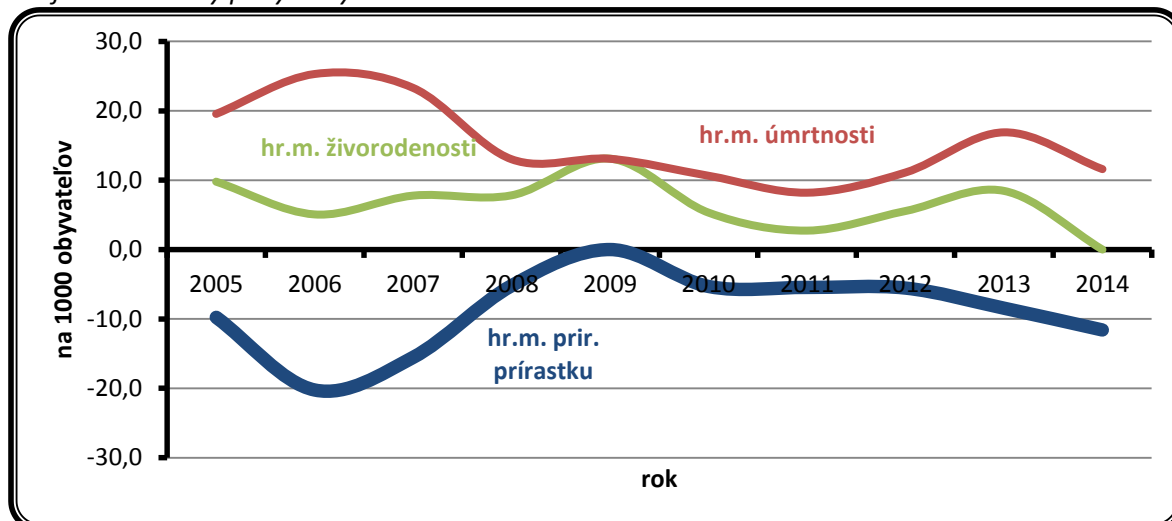
Úroveň natality za posledných 10 rokov mala pomerne nevyrovnaný priebeh (avšak s nízkymi hodnotami), keď sa pohybovala v rozmedzí cca 0 – 13 ‰. Najpriaznivejší bol rok 2009, keď sa v obci narodilo 5 detí (hr. m. živorodenosti 13,1 ‰), najmenej priaznivý bol rok 2014, keď sa v obci nenarodil nikto. Priemerná hodnota tohto ukazovateľa za celé hodnotené obdobie, teda za posledných 10 rokov, bola 6,6 ‰. Pre porovnanie, v okrese Stará Ľubovňa sa hr. m. živorodenosti pohybuje na úrovni cca 13 ‰, v Prešovskom kraji 11,5 ‰ a v Slovenskej republike cca 10 ‰.

Medziročný vývoj počtu zomrelých mal, podobne ako tomu bolo u počtu živonarodených, taktiež nevyrovnaný priebeh. Najmenej zomrelých za posledných 10 rokov bolo v roku 2011 (3 osoby), najviac v roku 2006 (10 osôb). Úroveň mortality sa teda pohybovala v rozmedzí od 8,2 po 25,3 ‰, pričom priemer za posledných 10 hodnotených rokov bol v Sulíne 15,3 ‰. V obci teda môžeme pozorovať výrazne vyššiu mieru úmrtnosti akú má okres Stará Ľubovňa (7 ‰), Prešovský kraj (8 ‰) i priemer Slovenskej republiky (cca 9,5 ‰).

Negatívne hodnoty hrubej miery živorodenosti s negatívnymi hodnotami hrubej miery úmrtnosti sa odzrkadľujú v bilancii prirodzeného pohybu obyvateľstva Sulína. Obec bola počas takmer celého hodnoteného obdobia (9 rokov z 10) populačne stratová, len v roku 2009 bola bilancia prirodzeného pohybu vyrovnaná (najmenej priaznivý bol rok 2006 s populačným úbytkom -8 obyvateľov). Hrubá miera prirodzeného prírastku sa tak v posledných 10 rokoch pohybovala v rozmedzí od -20,3 ‰ v spomínanom roku 2006 po 0,0 ‰ v roku 2009. Z dôvodu kombinácie nízkej natality na jednej strane a vysokej mortality na strane druhej bola reprodukcia obyvateľstva za posledných 10 rokov málo efektívna. Prirodzenými populačnými procesmi v obci dochádzalo k úbytku obyvateľov. Celkovo sa za posledných 10 rokov prirodzeným pohybom znížil počet obyvateľov obce o 33. Za dominantný faktor, ovplyvňujúci prirodzený pohyb obyvateľstva obce, možno považovať predovšetkým vekovú štruktúru jej obyvateľov.

Graf 3: Prirodený pohyb obyvateľstva v rokoch 2005-2014

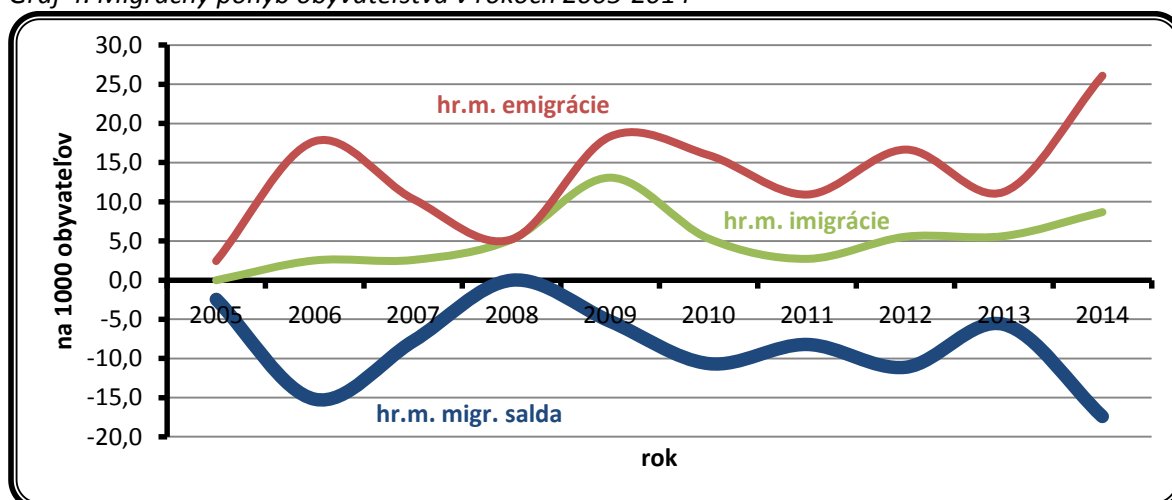
Zdroj: Štatistický úrad SR databáza DATAcube, vlastné spracovanie

Rovnako ako vývoj prirodzeného pohybu, aj vývoj migračného pohybu je v obci negatívny. Hrubá miera imigrácie sa v obci za posledných 10 rokov pohybovala v priemere na úrovni 5,1 % (priemerne sa ročne prisťahovali cca 2 osoby). V absolútnom vyjadrení sa počet prisťahovaných medziročne pohyboval v rozmedzí od 0 v roku 2005 po 5 osôb v roku 2009. Hrubá miera imigrácie sa teda pohybovala v rozmedzí od 0,0 po 13,1 %.

Hrubá miera emigrácie v hodnotenom období dosahovala rádovo vyššie hodnoty, pričom jej priemerná úroveň bola 13,5 % (v priemere 5 vystáňovaných osôb ročne). Tento ukazovateľ sa pohyboval v rozmedzí od 2,4 % v roku 2005 (1 vystáňovaná osoba v danom roku), po 26,1 % v roku 2014 (9 vystáňovaných), kedy bol najvyšší.

Výsledkom hore uvedených procesov bol veľmi nepriaznivý vývoj migračného salda, ktoré sa počas takmer celého hodnoteného obdobia pohybovalo v záporných číslach (v rozmedzí od -6 osôb v rokoch 2006 a 2014 s migračným úbytkom na úrovni -17,4 % po -1 osobu v roku 2005 s migračným úbytkom na úrovni -2,4 %), len v roku 2008 bolo nulové. Celkovo sa za posledných 10 rokov migračným pohybom znížil počet obyvateľov obce o 31. Dominantnými faktormi ovplyvňujúcimi migračný pohyb obyvateľov Sulína sú predovšetkým ponuka pracovných príležitostí a možnosti uplatnenia mladých ľudí v regióne.

Graf 4: Migračný pohyb obyvateľstva v rokoch 2005-2014

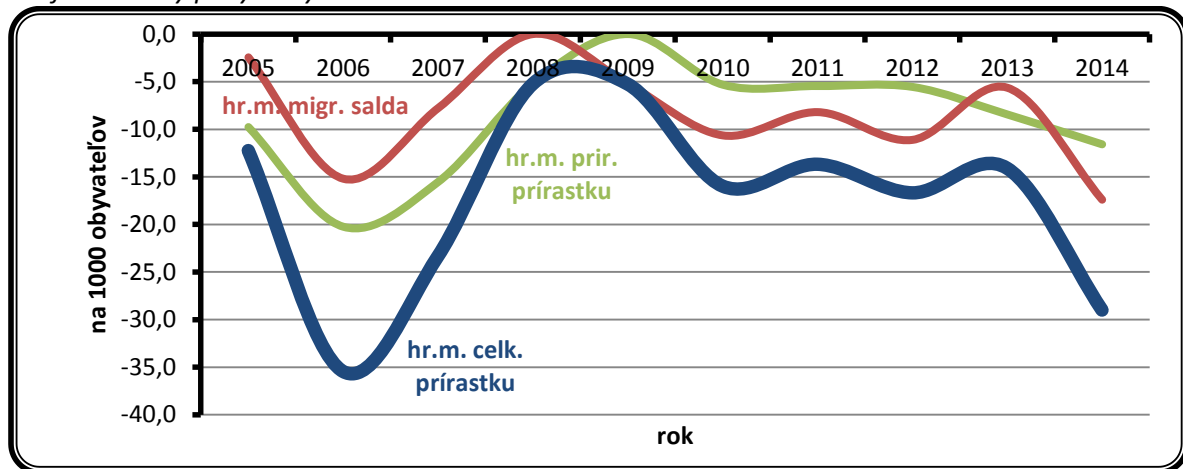
Zdroj: Štatistický úrad SR databáza DATAcube, vlastné spracovanie

Hrubá miera prirodzeného prírastku dosahovala počas takmer celého hodnoteného obdobia záporné hodnoty (viac ľudí každý rok zomrelo ako sa ich narodilo), čiže prirodzenými populačnými procesmi počet obyvateľov takmer každoročne klesal. Bilancia prirodzeného pohybu za celé hodnotené obdobie je záporná, na úrovni -33 osôb (tzn., že za posledných 10 rokov zomrelo o 33 osôb viac ako sa ich narodilo). Rovnako, aj hrubá miera migračného salda dosahovala počas takmer celého hodnoteného obdobia záporné hodnoty (znamenajúce migračný úbytok obyvateľstva). Celkovo je teda migračné saldo za hodnotené obdobie záporné, na úrovni -31 osôb (tzn., že za posledných 10 rokov sa z obce vystaňovalo o 31 osôb viac ako sa do nej prisťahovalo).

Výsledkom kombinácie vyššie popísaných prirodzených populačných procesov a migračných procesov je výrazne negatívna bilancia celkového pohybu obyvateľstva Sulína v rokoch 2005 až 2014, keď každoročne obec zaznamenala celkový úbytok obyvateľstva. Situáciu ohľadne populačného vývoja v obci možno teda hodnotiť veľmi negatívne, keďže počet obyvateľov trvalo klesá.

Graf 5: Celkový pohyb obyvateľstva v rokoch 2005-2014

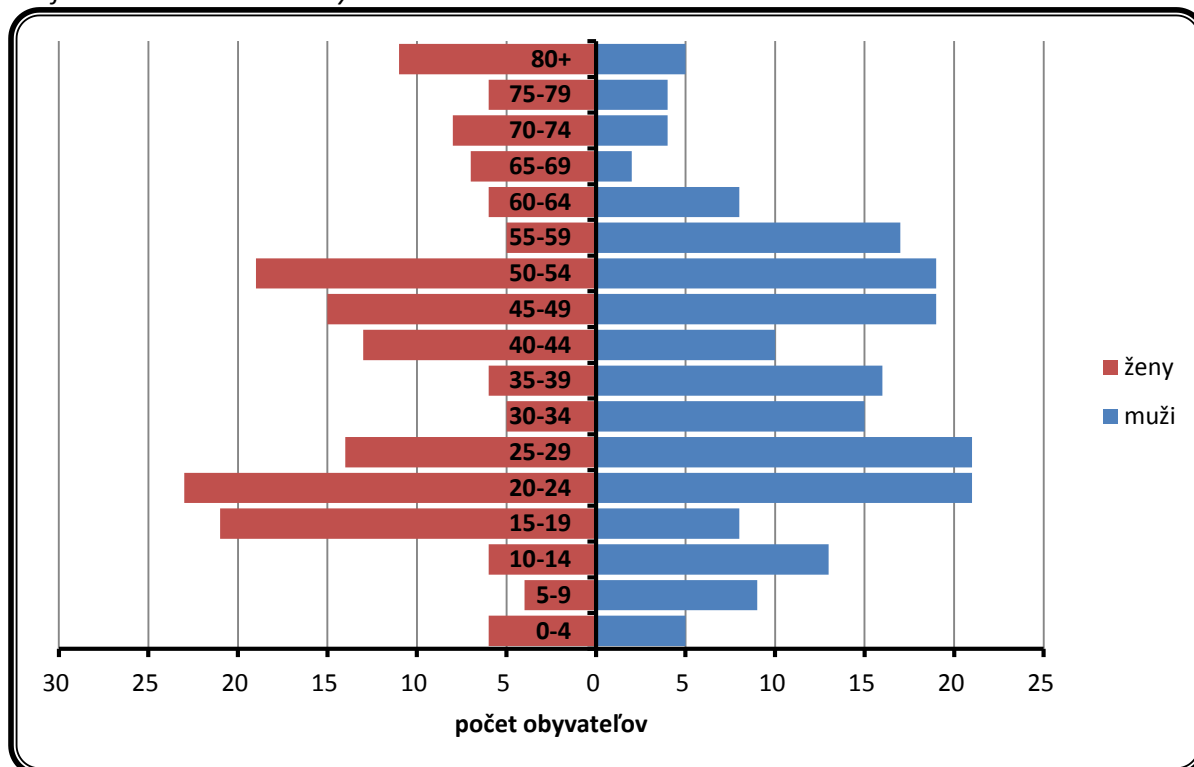
Zdroj: Štatistický úrad SR databáza DATAcube, vlastné spracovanie

Veková štruktúra

Vekovú pyramídu obyvateľstva Sulína možno charakterizovať ako výrazne regresívny typ, keďže početnosť predreprodukčnej zložky (0-14 r.) nedosahuje zastúpenie poreprodukčnej (nad 50 r.) zložky obyvateľstva (43 ku 121). Najvyššie zastúpenie v štruktúre obyvateľstva majú vekové skupiny 20-24, 50-54 a 25-29 ročných. V nadväznosti na typ vekovej pyramídy možno konštatovať, že z dlhodobého hľadiska bude počet obyvateľov obce (pri nezmenených podmienkach) naďalej klesať.

Graf 6: Veková štruktúra obyvateľstva v roku 2011

Zdroj: SODB 2011, vlastné spracovanie

Priemerný vek obyvateľstva v roku 2011 predstavoval 39,62 roka (38,32 u mužov a 41,09 roka u žien). Z hľadiska priemerného veku sa obec v porovnaní s inými obcami okresu zaradila medzi obce so starším obyvateľstvom. V štruktúre obyvateľstva vo vzťahu k ekonomickej aktivite, teda podľa produktívnych vekových skupín, je predproduktívna zložka (0-14 r.) s poproduktívnou (65+ r.) v rovnováhe, pričom podiel produktívnej zložky je 75,7 %.

Tabuľka 4: Vybrané parametre vekovej štruktúry obyvateľstva obce Sulín

	Počet obyvateľov	Veková štruktúra (%)			Priemerný vek
		0-14	15-64	65+	
Sulín	371	11,6	75,7	12,7	39,62

Zdroj: SODB 2011

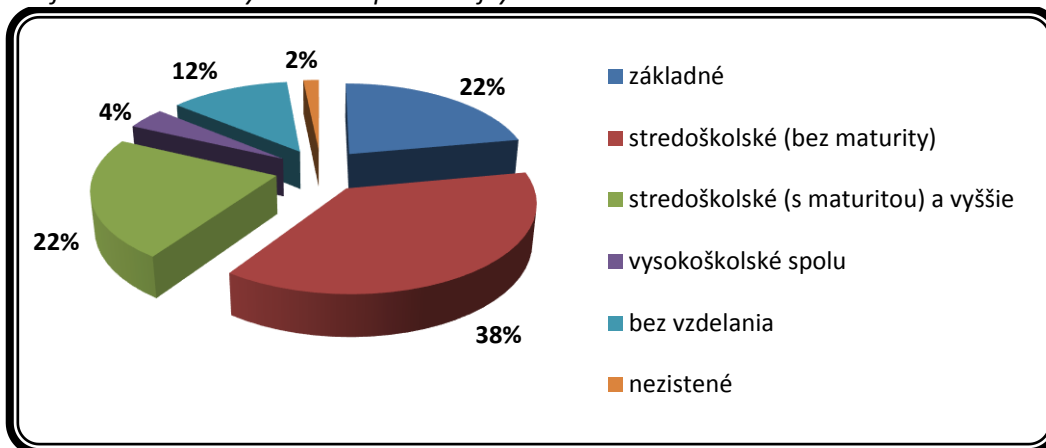
Národnostná, konfesionálna a vzdelanostná štruktúra

V národnostnom zložení obyvateľstva obce Sulín výrazne dominuje slovenská národnosť, ku ktorej sa hlási 91,6 % obyvateľov. Výraznejšie zastúpenie má aj rusínska národnosť so 6,5 % obyvateľov, k ukrajinskej národnosti sa v poslednom sčítaní (SODB 2011) prihlásil 1 obyvateľ obce. U 6 obyvateľov národnosť zistená nebola. V konfesionálnej štruktúre obyvateľstva dominuje gréckokatolícke vierovyznanie s podielom 90,3 %. V obci je výraznejšie zastúpené aj rímskokatolícke vierovyznanie so 7,0 % obyvateľov. 1 obyvateľ sa hlási k pravoslávnej cirkvi. K žiadnemu náboženstvu sa nehlásia 3 obyvatelia obce a u 6 obyvateľov nebola zistená príslušnosť ku konfesiám (SODB 2011).

Podľa výsledkov Sčítania obyvateľov, domov a bytov v roku 2011 (SODB, 2011) má 22 % obyvateľov obce ako najvyššie dosiahnuté vzdelanie len základné vzdelanie. Stredoškolské vzdelanie bez maturity (max. výučný list) má až 38 % a stredoškolské vzdelanie s maturitou a vyššie 22 % obyvateľov Sulína. Vysokoškolské vzdelanie mali v roku 2011 štyri percentá obyvateľov obce.

Graf 7: Štruktúra obyvateľstva podľa najvyššieho ukončeného vzdelania

Poz.: v kategórii „bez vzdelania“ sú zahrnuté osoby s neukončeným základným vzdelaním a deti do 16 rokov

Zdroj: SODB 2011

Základné socioekonomické charakteristiky obyvateľstva

Miera ekonomickej aktivity (podiel ekonomicky aktívnych obyvateľov na počte obyvateľov v produktívnom a poproduktívnom veku) v obci Sulín predstavuje 58,5 %. Zo 192 ekonomicky aktívnych osôb bolo v čase Sčítania obyvateľov, domov a bytov v roku 2011 pracujúcich osôb (okrem pracujúcich dôchodcov) 160, pracujúci dôchodca bol 1, na materskej dovolenke neboli žiadne osoby a 31 obyvateľov bolo nezamestnaných. Z 371 obyvateľov obce bolo 80 dôchodcov (pracujúcich aj nepracujúcich spolu), čo predstavuje 21,6 % obyvateľstva. Ďalšiu takmer štvrtinu (22,6 %) všetkých obyvateľov tvorili deti do 16 rokov a študenti.

Tabuľka 5: Obyvateľstvo podľa ekonomickej aktivity

		počet	podiel (%)	
Osoby nezávislé	v tom:	ekonomicky aktívni	192	51,8
		rodičovská dovolenka	8	2,2
		nepracujúci dôchodcovia	79	21,3
		ostatní nezávislí	2	0,5
	<i>nezávislé osoby spolu:</i>		281	75,7
Osoby závislé	v tom:	deti do 16 rokov	48	12,9
		študenti stredných škôl	22	5,9
		študenti vysokých škôl	14	3,8
		ostatní závislí, nezistení	6	1,6
	<i>osoby závislé spolu:</i>		90	24,3
Obyvateľstvo spolu		371	100,0	

Zdroj: SODB 2011

Zamestnanosť a mzdy

Ukazovateľ „odvetvie ekonomickej činnosti“ predstavuje druh výroby alebo činnosti podniku alebo iného subjektu, ktorú obyvateľ aktuálne alebo v poslednom pracovnoprávnom vzťahu vykonával. Vzťahuje sa na obyvateľov starších ako 16 rokov, ktorí už niekedy pracovali.

Podľa SODB 2011 výrazne najväčšiu časť zo 192 ekonomicky aktívnych obyvateľov Sulína predstavovali pracujúci v odvetví stavebníctva (63 obyvateľov; 33 % z celkového počtu EAO). Významnejšie zastúpenie medzi pracujúcimi malo ešte odvetvie poľnohospodárstva, lesníctva a rybolovu (26 EAO; 14 %) a verejnej správy a obrany (24 EAO; 10 %). Keďže Sulín je vidieckou obcou

s minimom pracovných príležitostí, významnú úlohu v otázke zamestnanosti obyvateľstva zohráva dochádzka do zamestnania. Ako vidieť z nasledujúcej tabuľky, viac ako štyria z piatich ekonomicky aktívnych obyvateľov (155 zo 192; 80,7 %) musia za prácou dochádzať mimo obec svojho bydliska.

Tabuľka 6: Ekonomicky aktívne obyvateľstvo podľa dochádzky do zamestnania a odvetvia ekonomickej činnosti

Odvetvie ekonomickej činnosti ²	Počet EAO	podiel dochádzajúcich do zamestnania v danom odvetví (%)	
		z toho dochádza do zamestnania	
Poľnohospodárstvo, lesníctvo a rybolov	26	23	88,46
Priemyselná výroba, ťažba a dobývanie	16	11	68,75
Dodávka energií, odpadové hospodárstvo	0	0	-
Stavebníctvo	63	57	90,48
Veľkoobchod, maloobchod	17	13	76,47
Doprava a skladovanie	7	4	57,14
Ubytovacie a stravovacie služby	6	5	83,33
Činnosti v oblasti nehnuteľností, financií, poisťovania, informácií a komunikácie	4	3	75,00
Odborné, vedecké a technické činnosti	1	1	100,00
Administratívne a podporné služby	6	5	83,33
Verejná správa a obrana	24	19	79,17
Vzdelávanie	10	6	60,00
Zdravotníctvo a sociálna pomoc	6	4	66,67
Ostatné činnosti spolu	1	1	100,00
Nezistené	5	3	60,00
Spolu	192	155	80,73

Zdroj: SODB 2011

Najdôležitejším miestom dochádzky za prácou bolo pre obyvateľov Sulína v čase Sčítania obyvateľov, domov a bytov 2011 mesto Stará Ľubovňa, do ktorého dochádzalo za prácou 12 obyvateľov. V menšom počte odchádzali obyvatelia obce za prácou do Košíc a Malého Lipníka. Do inej obce v rámci okresu Stará Ľubovňa odchádzalo celkovo 18 osôb, do iných okresov v rámci SR celkom 35 osôb a do zahraničia až 63 ekonomicky aktívnych obyvateľov.

Jednou z dôležitých charakteristík pracovného trhu a zároveň významným ukazovateľom vyspelosti/zaostalosti regiónu je nastavenie výšky miezd v danom regióne. Obec leží v okrese Stará Ľubovňa a, ako napovedá tabuľka nižšie, tento okres patrí z hľadiska výšky priemerných nominálnych mesačných miezd zamestnancov medzi výrazne podpriemerné regióny Slovenska. V roku 2014 bola uvedená mzda v okrese Stará Ľubovňa (759 eur) síce len o 8 eur nižšia ako priemer v Prešovskom kraji (767 eur), avšak zároveň bola výrazne nižšia ako v Slovenskej republike (dosahovala len 79 % priemeru SR; na Slovensku bola o 198 eur vyššia). Na druhej strane, v porovnaní s okolitými okresmi Kežmarok, Sabinov a Bardejov bola mzda v okrese Stará Ľubovňa vyššia. Nízka úroveň priemernej nominálnej mesačnej mzdy podporuje emigráciu obyvateľstva z obce za lepšími ekonomickými podmienkami do iných regiónov SR.

² kvôli zjednodušeniu a prehľadnosti sú niektoré odvetvia v danej tabuľke oproti klasifikácii SK NACE Rev.2 združené

Tabuľka 7: Priemerná nominálna mesačná mzda zamestnanca (eur)

	2010	2011	2012	2013	2014
okres Stará Ľubovňa	621	651	670	709	759
okres Kežmarok	611	620	635	648	680
okres Levoča	672	740	735	718	759
okres Sabinov	620	669	678	687	736
okres Bardejov	492	580	604	597	614
Prešovský kraj	659	697	715	721	767
Slovenská republika	828	853	881	891	957

Poz.: údaje za podniky s 2 a viac zamestnancami

Zdroj: Štatistický úrad SR databáza STATdat

V ostatných 10-15 rokoch, najmä v súvislosti s nástupom informačného veku a masívnym rozvojom informačno-komunikačných technológií, sa na trhu práce (predovšetkým na primárnom³) čoraz väčší dôraz kladie na digitálne zručnosti zamestnancov. Schopnosť osôb uplatniť sa na trhu práce je vo výraznej miere determinovaná úrovňou ich počítačových znalostí. Z tohto aspektu je digitálna gramotnosť obyvateľov Sulína v porovnaní s inými obcami málo priaznivá. Viac ako polovica obyvateľov obce ovláda prácu s internetom (55 % trvalo bývajúcich obyvateľov), necelá polovica (46 %) prácu s textom a prácu s elektronickou poštou (44 %). Prácu s tabuľkami ovláda necelá tretina obyvateľov obce (30 %). Ozajstný počet obyvateľov ovládajúcich/neovládajúcich prácu s počítačom sa však môže ešte mierne líšiť, nakoľko cca 3 % obyvateľov neuviedli svoje digitálne schopnosti.

Tabuľka 8: Obyvateľstvo podľa počítačových znalostí

Trvalo býajúce obyvateľstvo spolu	práca s textom			práca s tabuľkami		
	áno	nie	nezistené	áno	nie	nezistené
	171	189	11	113	246	12
371	práca s elektronickou poštou (e-mail)			práca s internetom		
	áno	nie	nezistené	áno	nie	nezistené
	162	197	12	204	156	11

Zdroj: SODB 2011

Nezamestnanosť

Počet uchádzačov o zamestnanie sa v obci pohybuje v rozmedzí cca 25 až 40. Miera nezamestnanosti sa teda v obci za ostatných 7 rokov pohybovala v rozpätí od 13,0 % (2008) po 20,8 % (2013). Pre porovnanie, k 31.12.2014 bola miera nezamestnanosti v okrese Stará Ľubovňa 16,3 %. V okolitých okresoch Kežmarok, Levoča, Sabinov a Bardejov bola na úrovni 30,1 %, 20,2 %, 25,4, resp. 22,7 %. V Prešovskom kraji bola na úrovni 21,0 % a v Slovenskej republike 14,2 %. V Sulíne je teda miera nezamestnanosti vyššia ako v okrese Stará Ľubovňa a v SR a zároveň nižšia ako priemerná miera nezamestnanosti v Prešovskom kraji a okolitých okresoch.

Tabuľka 9: Vývoj nezamestnanosti v obci

k 31.12.	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014
Počet UoZ	25	30	29	37	35	40	35
Miera nezamestnanosti (%)	13,0	15,6	15,1	19,3	18,2	20,8	18,2

Štatistický úrad SR databáza DATAcube, vlastné spracovanie

³ Na základe teórie duálneho trhu práce rozlišujeme primárny a sekundárny trh práce. Na primárnom trhu práce sú lepšie a výhodnejšie pracovné príležitosti s vyššou prestížou, poväčšine lepšie pracovné podmienky, možnosti profesionálneho rastu a vyššie mzdy. Na sekundárnom trhu práce sú pracovné miesta s nižšou prestížou, nižšou mzdovou úrovňou a nižšie sú aj kvalifikačné nároky na pracovníkov. Poväčšine sa tu jedná o „manuálnu“ prácu.

Na konci prvého kvartálu 2015 bolo v obci na Úrade práce, sociálnych vecí a rodiny evidovaných 32 uchádzačov o zamestnanie. Z tohto počtu bolo 11 mužov (34,4 %) a 21 žien (65,6 %). Z hľadiska vekovej štruktúry tvorili najvyšší podiel medzi UoZ uchádzači vo vekovej skupine 50-59 r. Najväčšie problémy s hľadaním zamestnania majú teda v obci osoby v preddôchodkovom veku.

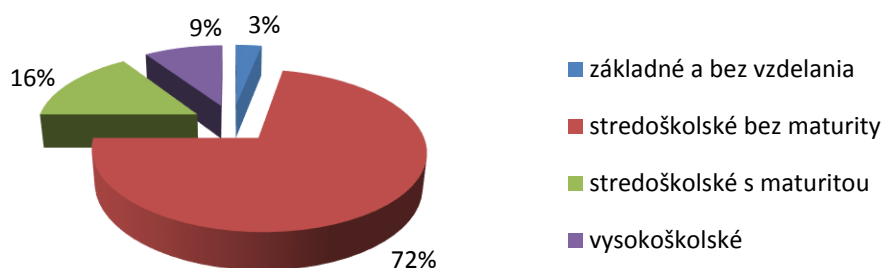
Tabuľka 10: Štruktúra UoZ podľa veku k 31.3.2015

do 19 r.		20-29 r.		30-39 r.		40-49 r.		50-59 r.		nad 60 r.		UoZ spolu	
počet	%	počet	%	počet	%	počet	%	počet	%	počet	%	počet	%
1	3,1	6	18,8	4	12,5	6	18,8	15	46,9	0	0,0	32	100,0

Zdroj: UPSVaR, vlastné spracovanie

Vo všeobecnosti možno konštatovať, že so zvyšujúcim stupňom dosiahnutého vzdelania sa pre jednotlivých obyvateľov zvyšuje pravdepodobnosť uplatnenia na trhu práce. Z tohto hľadiska je v Sulíne pomerne negatívnou skutočnosť, že z 32 uchádzačov o zamestnanie na konci prvého kvartálu 2015 boli 3 % UoZ s najvyšším ukončeným základným vzdelaním a až 72 % podiel tvorili UoZ so stredoškolským vzdelaním bez maturity (výučný list). Maturitu má 16 % UoZ a 9 % UoZ má ukončené vysokoškolské vzdelanie.

Graf 8: Štruktúra UoZ podľa vzdelania k 31.3.2015

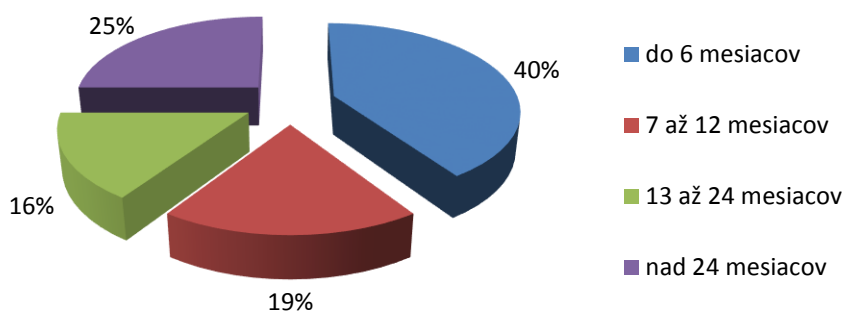
Zdroj: UPSVaR, vlastné spracovanie

Štruktúra uchádzačov o zamestnanie podľa doby evidencie patrí medzi najvýznamnejšie parciálne indikátory, poukazujúce na „zdravie“ ekonomickej a sociálnej sféry v tom – ktorom regióne. S nepriaznivou štruktúrou UoZ podľa doby evidencie (tzn. s vysokým podielom dlhodobo nezamestnaných osôb – nad 12 mesiacov) sa spájajú výrazné problémy ekonomickeho a sociálneho charakteru (vysoké sociálne dávky, „neschopnosť“ zamestnať takýchto obyvateľov, chudoba, sociálno-patologické javy a pod.). Z hľadiska štruktúry uchádzačov o zamestnanie podľa doby evidencie sa sleduje predovšetkým podiel dlhodobo nezamestnaných osôb na celkovom počte uchádzačov o zamestnanie, keďže dlhodobá nezamestnanosť patrí medzi výrazne negatívne ukazovatele socioekonomického rozvoja (resp. zaostalosti) daného regiónu.

V Slovenskej republike sa podiel krátkodobo nezamestnaných (do 6 mesiacov) pohybuje na úrovni cca 38 %, podiel strednodobo nezamestnaných (7 – 12 mesiacov) na úrovni cca 16 % a podiel dlhodobo nezamestnaných okolo úrovne 46 % (pričom Slovenská republika a špeciálne regióny východného Slovenska vykazujú dokonca najvyšší podiel dlhodobo nezamestnaných obyvateľov v rámci všetkých regiónov Európskej únie). V Sulíne bol podiel dlhodobo nezamestnaných obyvateľov (nad 12 mesiacov) k 31.3.2015 41 %, pričom 25 % z celkového počtu UoZ je nezamestnaných dokonca viac ako 2 roky.

Graf 9: Štruktúra UoZ podľa doby evidencie k 31.3.2015

Zdroj: UPSVaR, vlastné spracovanie

Štruktúra uchádzačov o zamestnanie podľa klasifikácie zamestnaní (KZAM) nám zatrieduje nezamestnaných do skupín podľa toho, aký charakter malo pracovné miesto, ktoré zaujímal terajší uchádzač o zamestnanie pred tým, než sa stal nezamestnaným. Jednotlivé zamestnania sú v KZAM rozdelené do tried podľa charakteru práce, zložitosti, zodpovednosti a kvalifikačnej náročnosti práce. Pri KZAM sa dôraz kladie na charakter pracovného miesta a nie na to, či zamestnanec v konkrétnom zamestnaní je viac alebo menej kvalifikovaný ako iný zamestnanec v rovnakom zamestnaní.

Výrazne najvyšší podiel v štruktúre UoZ podľa KZAM majú v Sulíne pomocní a nekvalifikovaní pracovníci (17 UoZ z 32). Pomocní a nekvalifikovaní pracovníci sú tí UoZ, ktorí v poslednom zamestnaní vykonávali práce vyžadujúce si vedomosti na úrovni základnej školy (ako napr. jednoduché a rutinné práce vyžadujúce ručné nástroje a fyzickú silu – upratovanie, čistenie, kopanie jám, zemetanie ulíc, stráženie majetku, ručné balenie, manipulácie s nákladmi a pod.). Ostatné skupiny KZAM majú nižšie alebo žiadne zastúpenie.

Domový a bytový fond

Charakteristika bytového fondu v Sulíne je pomerne dobrá. Takmer všetky byty sú obývané vlastníkom daného bytu (98 zo 105), pričom až takmer 92 % bytov má v obytnej jednotke tečúcu vodu (97 zo 105). V obci sa nachádza pomerne veľké množstvo veľkých bytov s 5 a viac obytnými miestnosťami (32 zo 105; takmer jedna tretina). 75 % bytov, ktorých vek je známy, má viac ako 25 rokov. Z hľadiska charakteru zástavby prevládajú v obci rodinné domy (niektoré využívané vo forme druhého bývania – ako chaty), nachádzajú sa tu však aj 3 bytové domy, ktorých správu zabezpečujú spoločenstvá vlastníkov bytov.

Tabuľka 11: Byty podľa formy vlastníctva a systému dodávky vody

	byty obývané vlastníkom	družstevné byty	byty v nájme	iná forma vlastníctva bytu	nezistené	Spolu
v obytnej jednotke je tečúca voda	92	0	0	5	0	97
v obytnej jednotke nie je tečúca voda	5	0	0	1	0	6
nezistené	1	0	0	1	0	2
Byty spolu	98	0	0	7	0	105

Zdroj: SODB 2011

Tabuľka 12: Byty podľa obytných miestností

1 obytná miestnosť	2 obytné miestnosti	3 obytné miestnosti	4 obytné miestnosti	5 a viac obytných miestností	nezistené	Spolu bytov
1	15	41	16	32	0	105

Zdroj: SODB 2011

Tabuľka 13: Byty podľa obdobia výstavby

	pred r. 1919	1919-1945	1946-1990	1991-2000	2001-2011	nezistené	spolu
počet bytov	7	11	78	6	2	53	157

Zdroj: SODB 2011

Dopravná infraštruktúra

Cestná, statická a pešia doprava

Obcou Sulín prechádzajú dve cesty III. triedy. Väčšina intravilánu obce (Malý Sulín aj Veľký Sulín) leží popri ceste č. 3142, ktorá spája Malý Lipník so Sulínom. Severne od tejto cesty vedie cesta č. 3158, ktorá spája Veľký Sulín s časťou Závodie. Obe komunikácie majú dobrú kvalitu, v ostatnom období prebehla ich rekonštrukcia. Najbližšie napojenie Sulína na cestu I. triedy predstavuje dopravný uzol v 18 km vzdialenej Plavnici, ktorou prechádza cesta prvej triedy I/68, vedúca cez Mníšek nad Popradom a Starú Ľubovňu do Prešova. Z aspektu pripojenia na cesty I. triedy je teda poloha Sulína nevýhodná. Veľmi nevýhodnú polohu má obec aj z hľadiska napojenia na rýchlostné cestné a železničné dopravné komunikácie. Najdôležitejšia dopravná tepna Slovenska - diaľnica D1, sa nachádza až v 75 km vzdialenom Poprade, ktorým prechádza taktiež hlavná železničná tepna Slovenska a na území ktorého sa nachádzajú aj zastávky medzinárodnej autobusovej i železničnej prepravy ako i medzinárodné letisko. Iné napojenie obce na diaľnicu D1 sa nachádza v 70 km vzdialenom Prešove (ktorým však neprechádza hlavná železničná trať a nenachádza sa tu ani civilné letisko). Ďalšími významnými dopravnými uzlami v širšom okolí sú mestá Košice a Krakov. Linky autobusovej dopravy zabezpečujú pre obyvateľov obce spojenie s okolitými obcami a mestami.

Miestne komunikácie v Sulíne majú prevažne bezprašnú povrchovú úpravu s rôznym šírkovým usporiadaním. Odstavné parkovacie plochy pre osobné automobily sa nachádzajú v centrálnej časti obce pri obecnej úrade, pri kostole (nespevnený povrch) a pri budove obecnej chaty v Malom Sulíne. Chodníky v obci vybudované nie sú, vzhľadom k územno-technickým pomerom by ich výstavba bola extrémne náročná.

Železničná a letecká doprava

Sulín nemá priame železničné spojenie, najbližšia železničná stanica sa nachádza v neďalekej Plavnici (18 km). Táto železničná stanica však má len regionálny význam, najbližšia železnica celoštátneho a medzinárodného významu sa nachádza v Poprade. Pomerne blízko sa nachádzajú letiská medzinárodného významu. Menšie letisko sa nachádza v Poprade, odkiaľ však lieta len málo pravidelných liniek a kde sa uskutočňujú poväčšine len charterové lety. Ďalšie letisko sa nachádza v Košiciach, to ponúka širšie možnosti spojenia s Európou ako Poprad. Veľký význam má však letisko Kraków-Balice, z ktorého množstvo operujúcich leteckých spoločností zabezpečuje spojenie s väčšinou Európy.

Technická infraštruktúra

V Sulíne sú vybudované skupinové vodovody ako aj verejný vodovod, ktorý prevádzkuje obec. V obci nie je vybudovaná kanalizačná sieť, čistička odpadových vôd a neprebehla tu ani plynofikácia. Všetky

časti obce sú plne elektrifikované a v obci taktiež funguje verejné osvetlenie, ktoré si už však z dôvodu energetickej úspornosti vyžaduje rekonštrukciu (posledná rekonštrukcia prebehla v roku 2004). Dostupný je tiež mobilný signál a internetové pripojenie. V častiach Malý Sulín a Závodie je vybudovaný bezdrôtový obecný rozhlas, vo Veľkom Sulíne funguje prostredníctvom káblových rozvodov. V katastri Malého Sulína sa nachádza Malá vodná elektráreň s celkovým inštalovaným výkonom 945 kW, ktorú prevádzkuje súkromná spoločnosť MYT – ELEK, spol. s.r.o.

Tabuľka 14: Vybavenie technickou infraštruktúrou

Technická infraštruktúra	
vodovod	áno
kanalizácia	nie
ČOV	nie
plyn	nie
elektrina, verejné osvetlenie	áno
obecný rozhlas	áno
mobilný operátor	áno
internet	áno

Zdroj: Obecný úrad

Zdravotnícka a sociálna infraštruktúra a služby

Za zdravotnou starostlivosťou musia obyvatelia obce dochádzať, keďže v obci sa žiadne ambulancie nenachádzajú. Najbližšia ambulancia praktického lekára pre dospelých sa nachádza v Malom Lipníku, najbližšie ambulancie praktického lekára pre deti a stomatologická ambulancia sa nachádzajú v Plavnici. Ostatné špecializované zdravotnícke ambulancie sa nachádzajú v Starej Ľubovni, kde je lokalizovaná aj nemocnica. Najbližšia záchraná zdravotná služba sídli v Starej Ľubovni a v Ľubotíne. Najbližšie stanice Hasičského a záchraného zboru (profesionálnych hasičov) sídli taktiež v Starej Ľubovni a v Ľubotíne. V Sulíne funguje Dobrovoľný hasičský zbor, ktorý má v obci 3 požiarne zbrojnice. V minulosti bol tento zbor veľmi aktívny, v ostatnom období v súvislosti s poklesom počtu obyvateľov aktivita tohto zboru postupne klesá. V obci sa nachádzajú 3 predajne zmiešaného tovaru a 1 pohostinské zariadenie, pobočka pošty tu zriadená nie je. Najbližšia pobočka banky, bankomat, čerpacia stanica a pobočka zdravotnej poisťovne sa nachádzajú v Starej Ľubovni.

Tabuľka 15: Základné parametre zdravotníckej a sociálnej infraštruktúry (2016)

Praktický lekár pre dospelých	nie	Pošta	nie
Praktický lekár pre deti a dorast	nie	Predajňa zmiešaného tovaru	áno
Stomatologická ambulancia	nie	Bankomat	nie
Lekáreň	nie	Čerpacia stanica	nie
Záchraná zdravotná služba	nie	Stanica Hasičského a záchr. zboru	nie
Stanica opatrovateľskej služby	nie	Dobrovoľný hasičský zbor	áno

Zdroj: Obecný úrad

Okrem vyššie uvedených základných zariadení a služieb sociálnej infraštruktúry sa v obci nachádzajú (resp. sú pre obyvateľov dostupné) napr. aj zväračské práce, zemné a stavebné práce, pomocné stavebné práce, dokončovacie stavebné práce, vodoinštalatérstvo a kúrenárstvo, murárske, lešenárske, maliarske a natieračské práce a iné. V obci má svoju prevádzku aj firma MYT – ELEK, s.r.o., ktorá sa zaoberá výrobou elektriny, revíziou, opravou a údržbou elektrických zariadení a bleskozvodných ochrán, výrobou rozvodných zariadení do 1000 V, zámočníctvom a tiež maloobchodnou činnosťou.

Jedným z poskytovateľov sociálnych služieb v obci je aj samospráva. Tá v spolupráci so súkromnou firmou poskytuje (nielen) dôchodcom možnosť donášky obedov do domácností. Sulín je taktiež

zapojený do projektu menších obecných služieb, cieľom ktorého je v spolupráci s Úradom práce, sociálnych vecí a rodiny v Starej Ľubovni udržiavať u dlhodobo nezamestnaných obyvateľov pracovné návyky. Obec sa v spolupráci s týmto úradom zapája aj do ďalších aktívnych opatrení trhu práce (napr. dobrovoľnícka služba a pod.). Neverejným poskytovateľom sociálnych služieb v obci je občianske združenie OZ - Sulín, ktoré poskytuje opatrovateľskú službu.

Školstvo, kultúra a šport

V Sulíne sa žiadne školské zariadenie nenachádza. V neďalekom Malom Lipníku sa nachádza základná škola s materskou školou, ktorú navštevujú deti a žiaci 1-4. ročníka aj zo Sulína. Žiaci 5-9. ročníka zo Sulína dochádzajú do základnej školy v Plavnici. Najbližšia stredná škola, ktorú môžu študenti z obce navštevovať, sa nachádza v Starej Ľubovni.

Obec má postavené 4 kultúrne domy: 2 vo Veľkom Sulíne, 1 v časti Malý Sulín a 1 v časti Závodie. Tieto kultúrne domy slúžia na organizovanie rôznych spoločenských podujatí, jeden z dvoch kultúrnych domov vo Veľkom Sulíne sa v súčasnosti rekonštruuje. Pre potreby obyvateľov obce je pri obecnom úrade zriadená knižnica. Kultúrny život v obci je na uspokojivej úrovni, počas roka sa tu koná viacero kultúrno-spoločenských podujatí. V čase fašiangov organizuje OZ – Sulín spolu s poľovníckym združením Sulínka pre obyvateľov obce fašiangovú zabíjačku. V máji a júni organizuje OZ – Sulín Deň matiek a Deň detí. V júli sa v obci na multifunkčnom ihrisku koná minifutbalový turnaj, spravidla v auguste miestny DHZ organizuje hasičský deň spojený s predstavením hasičskej techniky a rôznymi hrami a súťažami pre deti. V roku 2016 sa v auguste bude na multifunkčnom ihrisku konať aj tenisový turnaj. V jesenných mesiacoch poskytuje samospráva obce dôchodcom rôzne darčeky. Podľa situácie sa v obci organizujú aj rôzne turistické pochody po okolí, a to tak v zimných, ako aj v letných mesiacoch.

Pre potreby športového vyžitia obyvateľov má obec v časti Veľký Sulín vybudované prírodné futbalové ihrisko a tiež tenisový kurt. V Malom Sulíne sa pri vodnej elektrárni nachádza súkromné multifunkčné ihrisko s umelým povrchom, ktoré je však k dispozícii aj pre obyvateľov obce. Pre deti sa v areáli bývalej základnej školy s materskou školou nachádza detské ihrisko s rôznymi preliezkami.

Tabuľka 16: Infraštruktúra kultúry a športu

Kultúrny dom	áno	Telocvičňa	nie
Kino	nie	Športové ihrisko prírodné	áno
Knižnica	áno	Športové ihrisko umelé	áno
Ochotnícky divadelný súbor	nie	Športový klub	nie
Folklórny súbor	nie		

Zdroj: Obecný úrad

Podobne ako je tomu v iných vidieckych obciach, aj v Sulíne má významné postavenie v živote obce cirkev, ktorá mala odjakživa významný vplyv na náboženské, kultúrne a spoločenské dianie. V Sulíne sa nachádza jednoloďový gréckokatolícky Chrám sv. Michala Archanjela z roku 1879, ktorý bol postavený v neoklasicistickom štýle a ktorý patrí medzi Národné kultúrne pamiatky. Pred kostolom sú po stranách malé kaplnky, na jeho ľavej strane je umiestnený oltár Božského srdca. Veža kostola je s barokovou baňou. V obci sa nachádzajú 3 cintoríny – vo Veľkom Sulíne, v Malom Sulíne aj v Závodí.

Administratívno-správne služby

Na kvalitu života obyvateľov obce vplyva aj dostupnosť administratívno-správnych služieb subjektov verejnej správy. Možno konštatovať, že čím viac služieb je v obci dostupných, tým väčší je komfort obyvateľstva. Dostupnosť (blízkosť; nízka náročnosť na dochádzku za danými službami, či už z hľadiska vzdialenosti alebo času) administratívno-správnych služieb patrí medzi dôležité faktory ovplyvňujúce migračný pohyb obyvateľstva v obci.

Tabuľka 17: Spádovosť obce k vybraným poskytovateľom administratívno-správnych služieb

Sídlo matričného úradu	Malý Lipník
Sídlo pracoviska daňového úradu	Stará Ľubovňa
Sídlo pracoviska Obvodného oddelenia policajného zboru	Ľubotín
Sídlo Okresného súdu	Stará Ľubovňa
Sídlo Okresného úradu	Stará Ľubovňa
Sídlo Územnej vojenskej správy	Prešov
Sídlo pobočky Úradu práce, sociálnych vecí a rodiny	Stará Ľubovňa

Zdroj: vlastné spracovanie

Hospodárske pomery

Polohová atraktivita územia

V Slovenskej republike sa v plnej miere uplatňuje západu-východný gradient rozvoja, ktorý je odzrkadlením západu-východného gradientu rozvoja v Európe (v súvislosti s ekonomickou výkonnosťou krajín sa v Európe spomína taktiež severo-južný gradient rozvoja). Na Slovensku sa daná skutočnosť prejavuje tým spôsobom, že najvyspelejšie regióny sa nachádzajú v jeho západnej a najzaostalejšie v jeho východnej časti, pričom úroveň rozvoja smerom od západu na východ postupne klesá⁴ (najmä čo sa týka ukazovateľov ako tvorba HDP, miera nezamestnanosti, ekonomická aktivita obyvateľstva, príjmy obyvateľstva, tvorba nových pracovných miest, ale aj infraštruktúrne vybavenie regiónov, kvalita domového a bytového fondu a pod). Sulín sa nachádza v Ľubovnianskej vrchovine, v bezprostrednej blízkosti štátnej hranice s Poľskom. Makropolohová atraktivita obce Sulín, ležiacej na východnom Slovensku, je teda z aspektu jej potenciálu pre prítiahnutie investícií do priemyselnej výroby veľmi nízka, keďže ekonomicky najrozvinutejšie regióny krajiny sa nachádzajú najmä na západe (s výnimkou funkčných mestských regiónov Košíc a Prešova). Mezopoloha obce vo vzťahu k regionálnym ekonomickým centrami a vo vzťahu k dopravnej infraštruktúre regionálneho významu je taktiež nevýhodná. Najvýraznejším ekonomickým centrom v regióne je mesto Stará Ľubovňa. Toto mesto má však len cca 16 000 obyvateľov, pričom predstavuje ekonomické centrum nižšieho rádu. Stará Ľubovňa je od obce vzdialená cca 26 km, pričom jazda autobusom verejnej dopravy trvá viac ako 40 min. Výraznejšie ekonomické centrá predstavujú až mestá Poprad a Prešov, tieto sú však už od obce značne vzdialené a netvorí už rádius dennej dochádzky do zamestnania z obce Sulín. Všetky hlavné komunikačné línie nadregionálneho a vyššieho významu (rýchlostné cesty, diaľnice, rýchlostné železničné trasy) idú mimo územia Sulína aj okresu Stará Ľubovňa.

Aj vzhľadom k vyššie uvedenému by asi nebolo namieste domnievať sa, že priamo obec Sulín má nejaký potenciál pre prilákanie akejkoľvek výroby s vyšším počtom zamestnancov. Skúsenosti z regionálneho vývoja na Slovensku ukazujú, že aj v okresnom meste Stará Ľubovňa a v jeho bezprostrednom okolí len veľmi zriedka vznikajú nové priemyselné prevádzky, ktoré zamestnávajú niekoľko desiatok zamestnancov a ktoré by potenciálne mohli (hoci sprostredkovane) napomôcť riešeniu zamestnanosti v regióne (a teda aj v obci).

Organizačná štruktúra ekonomiky

K 31.12.2014 bolo v Sulíne v registri štatistických jednotiek vedených celkom 68 právnych subjektov. Z tohto počtu bolo 93 % podnikateľských subjektov. Spomedzi všetkých právnych subjektov bolo 16 % právnických osôb (11 subjektov) a 84 % (57 subjektov) súkromne podnikajúcich fyzických osôb nezapísaných v obchodnom registri vrátane fyzických osôb podnikajúcich na základe iného ako

⁴ Presnejšie, v súvislosti s úrovňou rozvoja jednotlivých slovenských regiónov sa v odbornej literatúre spomína rozdelenie Slovenska na bohatý (severo) západ a chudobný (juho) východ, pričom región Spiša patrí práve do tej chudobnejšej časti.

živnostenského oprávnenia (slobodné povolania, samostatne hospodáriaci roľníci). V štruktúre právnických osôb mali prevahu právnické osoby ziskové (6) nad neziskovými (5). Medzi fyzickými osobami – podnikateľmi mali rozhodujúce postavenie živnostníci, ktorí tvorili 96 % podiel.

Vývoj v ostatných piatich rokoch poukazuje na klesajúci počet živnostníkov, čo môže byť zapríčinené neustálym zhoršovaním podnikateľského prostredia v Slovenskej republike a so zvyšovaním daní a odvodov pre živnostníkov.

Tabuľka 18: Subjekty podľa právnej formy v obci Sulín

k 31.12.	Subjekty spolu	v tom: Právnické osoby			v tom: Fyzické osoby-podnikatelia			
		spolu	ziskové ¹	neziskové	spolu	živnostníci	SHR ²	SP ³
2010	76	11	5	6	65	65	0	0
2011	77	10	4	6	67	67	0	0
2012	68	9	4	5	59	59	0	0
2013	66	9	4	5	57	54	0	3
2014	68	11	6	5	57	55	0	2

¹Právnické osoby, vykonávajúce sústavnú činnosť za účelom dosiahnutia zisku, podnikajúce podľa obchodného zákonníka, príspevkové organizácie vytvárajúce zisk, spoločenstvá vlastníkov pozemkov

²Samostatne hospodáriaci roľníci

³Slobodné povolania (lekári, audítori, advokáti, komerční právnici...)

Zdroj: Štatistický úrad SR databáza DATAcube, vlastné spracovanie

Podnikateľské prostredie je závislé od živnostníkov a podnikov, pričom tieto sú hlavným zdrojom ekonomickej výkonnosti a tvorby nových pracovných miest. Podľa právnej formy v štruktúre podnikateľských subjektov v obci dominujú (prirodzene) živnostníci, ktorí tvoria približne 87 % podiel spomedzi všetkých podnikateľských právnych subjektov. Živnostníci sú fyzické osoby podnikajúce podľa zákona č. 455/1991 Zb. v znení neskorších predpisov o živnostenskom podnikaní na základe živnostenského listu alebo koncesie. Vhodným ukazovateľom, vyjadrujúcim ochotu obyvateľov k samozamestnávaniu, je miera podnikateľskej aktivity, vyjadrená počtom živnostníkov na 1000 obyvateľov. V Sulíne bola v roku 2014 zaznamenaná miera podnikateľskej aktivity na úrovni 159 živnostníkov na 1000 obyvateľov. Pre porovnanie, počet živnostníkov na 1000 obyvateľov sa v Slovenskej republike pohybuje okolo úrovne 70, v Bratislavskom kraji 100 (najviac medzi kraji), v Banskobystrickom kraji 60 (najmenej medzi kraji) a v Prešovskom kraji cca 90. V rámci okresov sa hodnota tohto ukazovateľa pohybuje v rozmedzí od približne 40 živnostníkov na 1000 obyvateľov v najzaostalejších okresoch ako Revúca a Rimavská Sobota po cca 140 živnostníkov na 1000 obyvateľov v najrozvinutejších okresoch – teda v mestských okresoch Bratislavy. Možno teda konštatovať, že ochota obyvateľov Sulína k samozamestnávaniu (ochota podnikáť) je na veľmi vysokej úrovni.

Polnohospodárstvo, lesníctvo a priemysel

Polnohospodárska výroba v obci prešla počas posledných desaťročí (a najmä počas obdobia transformácie) obrovským útlmom. Na tento útlm malo vplyv viacero fyzickogeografických aj socioekonomických faktorov (napr. z hľadiska rastlinnej výroby - krajina s veľmi krátkym vegetačným obdobím, mierne teplým letom a s dlhou a studenou zimou; pôdne pomery; slabšia úrodnosť, vysoké náklady v porovnaní s výnosmi; zmena spoločenských preferencií obyvateľstva – uvoľnenie predchádzajúceho silného puta obyvateľov k pôde; ľahká a cenovo výhodná dostupnosť poľnohospodárskych komodít v obchodoch a pod.).

Z dôvodu prevažujúceho vrchovinového reliéfu dominujú v štruktúre poľnohospodárskej pôdy v katastri obce trvalé trávne porasty (697,0 ha). Záhrady zaberajú 20,0 ha a orná pôda len 48,5 ha. V poľnohospodárskej výrobe má teda vzhľadom k rozsiahlym plochám trvalých trávnych porastov priaznivejšie podmienky živočíšna výroba. Časť obyvateľstva hospodári na súkromných poliach, na

ktorých v rámci samozásobovania pestuje najmä zemiaky a krmoviny. Na svojich hospodárskych dvoroch sa obyvatelia venujú chovu domácich zvierat.

V katastri obce hospodári jeden subjekt poľnohospodárskej veľkovýroby – Roľnícke družstvo „Prameň“ Sulín. Toto družstvo sa na pozemkoch v katastri obce venuje najmä chovu hovädzieho dobytká.

Tabuľka 19: Štruktúra pôdneho fondu (k 31.12.2014; v ha)

Poľnohospodárska pôda						
orná pôda	chmeľnice	vinice	záhrady	ovocné sady	TTP	spolu
48,5	0,0	0,0	20,0	0,0	697,0	765,5
Nepoľnohospodárska pôda						
lesné pozemky	vodné plochy	zastavané plochy a nádvoria	ostatné plochy		spolu	
1 130,2	34,3	46,0	33,7		1 244,3	
Celková výmera územia						2 009,8

Zdroj: Štatistický úrad SR databáza DATAcube, vlastné spracovanie

Veľkú časť rozlohy katastrálneho územia obce (56 %; 1 130 ha) zaberajú lesné pozemky, takže tu existujú vhodné podmienky pre výkon poľovníctva. Poľovný revír obhospodaruje miestne poľovnícke združenie PZ Sulinka, ktoré vzniklo v roku 1994. Lesné a pozemkové hospodárstvo v katastri obce Sulín realizujú tri pozemkové spoločnosti s právnou subjektivitou, zapísané v Registri pozemkových spoločností: a) Združenie bývalých urbarialistov, pozemkové spoločnosť, b) Pozemkové spoločnosť Boguský a spol. Závodie obce Sulín, a c) Združenie bývalých vlastníkov lesa obce Malý Sulín, pozemkové spoločnosť.

Priemyselná výroba sa v obci nenachádza a aj v minulosti bola veľmi chudobná. Súviselo to najmä s nevhodnými lokalizačnými faktormi pre umiestnenie priemyselnej výroby. V obci sa však nachádza významná spoločnosť potravinárskeho priemyslu – Sulínka, spol. s r.o., ktorá využíva miestne pramene minerálnej vody a má tu zriadenú plniareň týchto minerálnych vôd. Obyvatelia obce pracujúci v priemysle dochádzajú do práce najmä do priemyselných podnikov v Starej Ľubovni.

Cestovný ruch

Cestovný ruch predstavuje interdisciplinárne odvetvie hospodárstva, na realizácii ktorého sa podieľa mnoho ďalších oblastí, ako sú napr. poľnohospodárstvo (v ostatnom období najmä ekologické poľnohospodárstvo a agroturistika), priemysel, stavebníctvo, služby a pod. Sulín leží z hľadiska dopravného prístupu v uzavretom regióne Ľubovnianskej vrchoviny, relatívne vzdialený od najatraktívnejších turistických regiónov v rámci Slovenska – Tatier a Pienin (keďže ťažko očakávať, že turista, ktorý by chcel navštíviť TANAP a PIENAP, by sa ubytoval práve v Sulíne).

Sulín teda z hľadiska pritiažnutia turistov nemá veľmi výhodnú polohu, keďže najvýznamnejšie oblasti cestovného ruchu na Slovensku – Tatranský národný park a významne navštevovaná jedinečná turistická atrakcia európskeho významu – splav na pltiach na rieke Dunajec ako aj samotný Pieninský národný park sú od obce vzdialené viac ako 60 km. Aj ďalšie významné kultúrnohistorické pamiatky (napr. pamiatky UNESCO - Spišský hrad a Bardejov, mestá Levoča a Kežmarok a pod.) sú od obce značne vzdialené. Najbližšie k Sulínu (30 km) sa nachádza Ľubovniansky hrad so skanzenom.

Medzi lokalizačné predpoklady CR patria aj kultúrno-spoločenské a športové podujatia, ktoré taktiež prispievajú k atraktivite okolitého regiónu a významne zvyšujú jeho návštevnosť. Počas roka sa ich v blízkom okolí veľké množstvo nekoná. Medzi najvýznamnejšie možno zaradiť hradné dni na hrade Ľubovňa, Nestville Open Day a Nestville RockFest v Hniezdom, ale aj univerzálnu noc múzeí a galérií. Lokalizačné predpoklady cestovného ruchu (prírodné aj umelo vytvorené) teda nie sú v okolitom regióne početné.

Okrem lokalizačných predpokladov hrajú veľmi dôležitú úlohu v rámci rozvoja regiónu aj realizačné predpoklady cestovného ruchu, medzi ktoré patrí doprava a materiálno-technická základňa (stravovacie, ubytovacie a športovo-technické zariadenia, zariadenia služieb a obchodu a špeciálne zariadenia).

Dopravná infraštruktúra je priamo v obci na dobrej úrovni, veľmi zlá je však kvalita prístupových ciest do obce Sulín. Dopravné spojenie s okolitými regiónmi je zabezpečené autobusovou dopravou. Najbližšie športovo-technické zariadenie sa nachádza v obci Malý Lipník – nenáročný lyžiarsky vleč. Okrem neho sa v regióne nachádza viacero ďalších zjazdoviek a vlečkov. Ubytovacie kapacity sú v regióne reprezentované najmä miestnymi penzióňmi a rekreačnými chatami s menším počtom postelí. V katastri obce Malý Lipník sa pri rieke Poprad nachádza chatová osada Verlišky, v ktorej je vybudovaných cca 80 rekreačných chát. Niektoré z týchto chát sú celoročne využívané na komerčné ubytovanie. V príhľej oblasti katastra Malého Sulína sa nachádza niekoľko ďalších rekreačných chát ako aj obecná chata, vlastnená samosprávou obce Sulín. Táto si však už vyžaduje rekonštrukciu. Najviac stravovacích zariadení s celoročnou prevádzkou sa v okolitom regióne nachádza v meste Stará Ľubovňa, v Sulíne sa žiadne stravovacie zariadenia nenachádzajú.

Z hľadiska rozvoja turizmu má obec vybudovaných viacero rekreačných a športovo-technických zariadení, umiestnených v príjemnom a zachovanom životnom prostredí. Tieto sa nachádzajú najmä v katastri Malého Sulína, kde je lokalizovaná malá vodná elektrárňa, obecná chata, súkromné chaty, multifunkčné ihrisko a najnovšia, dominantná stavba – lávka cez rieku Poprad. Táto lávka, vybudovaná v roku 2015 prostredníctvom projektu „Sulín – Muszyna – Zegiestów – lávka spolupráce a rozvoja pohraničia“, predstavuje významný akceleračný rozvoja cestovného ruchu v pohraničí. Veľmi dôležitým bodom z hľadiska rozvoja turizmu, ktorý úzko súvisí s výstavbou lávky, je však výstavba asfaltovaného prepojenia medzi Sulínom a Mníškom nad Popradom. Dotknuté samosprávy už v súčasnosti úzko spolupracujú na príprave výstavby tohto prepojenia prostredníctvom Programu cezhraničnej spolupráce PL-SK.

Obec je v spolupráci s oblastnou organizáciou cestovného ruchu Severný Spiš-Pieniny zapojená do projektu „Cesta minerálnych prameňov“, pomocou ktorého bola vytvorená značená turistická trasa medzi minerálnymi prameňmi v blízkom regióne. V prírode v katastri obce a v jej bezprostrednom okolí majú turisti možnosť poľovania, hubárčenia, turistiky, cykloturistiky, rybárčenia, splavovania rieky na člnoch alebo raftoch a pod. Prevláda ponuka letného cestovného ruchu.

Hoci Sulín nemá výhodnú polohu z hľadiska rozvoja masového cestovného ruchu (keďže sa nachádza pomerne ďaleko od najnavštevovanejších lokalít CR na Slovensku), jeho silnou stránkou sú rekreačné a športovo-technické zariadenia, vybudované v obci a v blízkom okolí. S ohľadom na vyššie uvedené možno konštatovať, že cestovný ruch môže v budúcnosti zohrávať v rozvoji obce Sulín významnú úlohu.

Finančná analýza

Finančné hospodárenie obce sa realizuje prostredníctvom rozpočtu obce, zostavovaného podľa dikcie § 9 zákona č. 369/1990 Zb. o obecnom zriadení na obdobie jedného kalendárneho roka. Pravidlá rozpočtového hospodárenia obce upravuje zákon č. 583/2004 Z. z. o rozpočtových pravidlách územnej samosprávy a o zmene a doplnení niektorých zákonov. V § 5 uvedeného zákona sú príjmy obce definované nasledovne:

- a) výnosy miestnych daní a poplatkov podľa osobitného predpisu
- b) nedaňové príjmy z vlastníctva a z prevodu vlastníctva majetku obce a z činnosti obce a jej rozpočtových organizácií podľa tohto alebo osobitného zákona,
- c) úroky a iné príjmy z finančných prostriedkov obce,
- d) sankcie za porušenie finančnej disciplíny uložené obcou,
- e) dary a výnosy dobrovoľných zbierok v prospech obce,
- f) podiely na daniach v správe štátu podľa osobitného predpisu,

- g) dotácie zo štátneho rozpočtu na úhradu nákladov preneseného výkonu štátnej správy v súlade so zákonom o štátnom rozpočte na príslušný rozpočtový rok a dotácie zo štátnych fondov,
- h) ďalšie dotácie zo štátneho rozpočtu v súlade so zákonom o štátnom rozpočte na príslušný rozpočtový rok,
- i) účelové dotácie z rozpočtu VÚC alebo z rozpočtu inej obce na realizáciu zmlúv podľa osobitných predpisov,
- j) prostriedky z EÚ a iné prostriedky zo zahraničia poskytnuté na tento účel,
- k) iné príjmy ustanovené osobitnými predpismi.

Obec môže na plnenie svojich úloh použiť aj prostriedky mimorozpočtových peňažných fondov, prostriedky získané z rozdielu medzi výnosmi a nákladmi z podnikateľskej činnosti po zdanení, návratné zdroje financovania a združené prostriedky.

V súlade s § 9 zákona č. 583/2004 Z. z. o rozpočtových pravidlách územnej samosprávy zostavuje viacročný rozpočet. Tento viacročný rozpočet predstavuje ekonomický nástroj finančnej politiky obce, v ktorom sú v rámci jej pôsobnosti vyjadrené zámery rozvoja územia a potrieb obyvateľov vrátane programov obce najmenej na tri rozpočtové roky.

Prehľad majetku a zdrojov

Hodnota dlhodobého majetku obce Sulín k 31.12.2015 bola 596 377,02 eur. V dlhodobom majetku je teda viazaných až 98,6 % zdrojov obce. Jeho výrazne dominantnú zložku (529 598,50 eur) tvorí dlhodobý hmotný majetok v podobe pozemkov a stavieb, menšie zdroje má obec aj v dlhodobom finančnom majetku (66 778,52 eur). Obežný majetok k 31.12.2015 predstavoval 8 010,99 eur.

Na konci roku 2015 obec evidovala pohľadávky v celkovej výške 291,59 eur. Celkové záväzky obce k uvedenému dátumu boli vo výške 359 696,45 eur. Dominantnú časť týchto záväzkov predstavuje krátkodobý úver vo výške 336 595,42 eur so splatnosťou do 31.12.2016, ktorý obec uzavrela na financovanie projektu „Sulín – Muszyna – Zegiestów: lávka spolupráce a rozvoja pohraničia“. Na spolufinancovanie tohto projektu si obec vzala aj dlhodobý úver so splatnosťou do 31.8.2025, a to vo výške 17 715,54 eur. Krátkodobé záväzky (voči dodávateľom, zamestnancom, poisťovniam, daňovému úradu a pod.) boli k 31.12.2015 vo výške 5 153,48 eur, dlhodobé záväzky vo výške 234,01 eur.

Tabuľka 20: Bilancia aktív a pasív k 31.12.2015 (eur)

AKTÍVA	605 059,76	PASÍVA	559 672,78
Neobežný majetok spolu	596 377,02	Vlastné imanie	199 976,33
Dlhodobý nehmotný majetok	0,00	Výsledok hospodárenia	199 976,33
Dlhodobý hmotný majetok	529 598,50	-minulé roky	228 821,40
Dlhodobý finančný majetok	66 778,52	-účtovné obdobie	-28 845,07
Obežný majetok spolu	8 010,99	Záväzky	359 696,45
Zásoby	489,29	Rezervy	550,00
Zúčtovanie medzi subjektmi VS	0,00	Zúčtovanie medzi subjektmi VS	0,00
Pohľadávky	291,59	Záväzky	5 387,49
Finančné účty	7 230,11	Bankové úvery a ostatné	353 758,96
Časové rozlíšenie	671,75	Časové rozlíšenie	45 386,98

Zdroj: Záverečný účet obce za rok 2015

Analýza príjmov a výdavkov

Celkové príjmy obce v roku 2015 boli 438 900,50 eur. Z tejto sumy predstavovali bežné príjmy 19,11 %, kapitálové príjmy 0,00 % a príjmové finančné operácie 80,89 %. Najväčšiu zložku celkových príjmov obce teda tvorili príjmové finančné operácie – bankové úvery, ktoré si obec vzala na financovanie výstavby lávky Sulín – Zegiestów.

V rámci bežných príjmov tvorili najvyšší podiel daňové príjmy (82,05 %) a medzi nimi podielové dane od štátu (66,97 %). V porovnaní s inými obcami pomerne veľký podiel, až 15 % bežných príjmov, tvorili vlastné príjmy obce z dane z nehnuteľností a z ostatných miestnych daní a poplatkov. Nedaňové príjmy z prenájmu pozemkov a budov predstavovali sumu 3 697,54 eur a účelovo viazané prostriedky – granty a transfery sumu 10 351,83 eur (transfery na AOTP, REGOB, referendum a pod.).

Tabuľka 21: Štruktúra príjmov obce v roku 2015

	eur	Podiel na bežných príjmoch (%)	Podiel na celkových príjmoch (%)
Bežné príjmy celkom	83 872,57	100,00	19,11
Daňové príjmy	68 821,37	82,05	15,68
- <i>podielové dane</i>	56 168,22	66,97	12,80
- <i>dane z nehnuteľností</i>	8 954,27	10,68	2,04
- <i>iné miestne dane a poplatky</i>	3 698,88	4,41	0,84
Nedaňové príjmy	3 697,54	4,41	0,84
Granty a transfery	10 351,83	12,34	2,36
Ostatné bežné príjmy	1 001,83	1,19	0,23
Kapitálové príjmy celkom	0,00	-	0,00
Príjmové finančné operácie	355 027,93	-	80,89
Príjmy spolu	438 900,50	-	100,00

Poz.: medzi nedaňové príjmy patria príjmy z podnikania, vlastníctva majetku, administratívnych poplatkov, úrokov a výnosov z vkladov.

Zdroj: Záverečný účet obce 2015, upravené

Celkové výdavky v roku 2015 boli vo výške 435 913,71 eur. Z tejto sumy bežné výdavky predstavovali 107 262,50 eur (24,6 % celkových výdavkov) a kapitálové výdavky boli vo výške 327 975,96 eur (75,2 %). Výdavkové finančné operácie v roku 2015 boli vo výške 675,25 eur. Bežné výdavky predstavujú finančné zdroje na bežný chod samosprávy, sú spotrebovávané bez toho, aby prinášali priamy efekt pre rozvoj obce. Jedná sa najmä o mzdy a odvody zamestnancov obce a prevádzkové výdavky za tovary a služby. Kapitálové výdavky boli použité na výstavbu lávky.

Vyhodnotenie dotazníkového prieskumu

Dotazníkový prieskum názorov obyvateľstva bol realizovaný na prelome mesiacov jún a júl v tlačenej forme. Do každej domácnosti v obci bol distribuovaný jeden výtlačok tlačenej verzie dotazníka. Obyvatelia mali na vyplnenie dotazníka 5 dní, vyplnených bolo spolu 61 dotazníkov.

Formulár 4 (A3): Plánovací formulár prieskumu

Charakteristika prieskumu	Popis
Dôvody vykonania prieskumu	Zapojenie verejnosti do prípravy PHSR; tvorba partnerstva na miestnej úrovni; mobilizácia miestnej komunity a jej participácia na definovaní rozvojových priorít
Ciele prieskumu	Získať názory verejnosti na kvalitu života v obci z hospodárskeho, sociálneho a environmentálneho hľadiska, zistiť jej spokojnosť s fungovaním obce a pomocou názorov obyvateľov definovať problémy a priority rozvoja obce
Spôsob realizácie	Riadiaci tím zostavil dotazník z obsahového hľadiska; tlačaná podoba dotazníka bola distribuovaná do každej domácnosti v obci; publicita dotazníka bola zabezpečená prostredníctvom osobného podania
Finančné nároky	Priame náklady predstavujú náklady na tlač dotazníkov
Časové nároky	Zostavenie obsahovej štruktúry dotazníka – 1 deň; distribúcia do domácností a spätný zber – 1 týždeň; vyhodnotenie – 1 deň
Zodpovednosť za realizáciu	Zostavenie dotazníka – riadiaci tím; distribúcia a zber tlačenej verzie – obec; vyhodnotenie dotazníka – externý odborník

Zdroj: MDVRR 2015, vlastné spracovanie

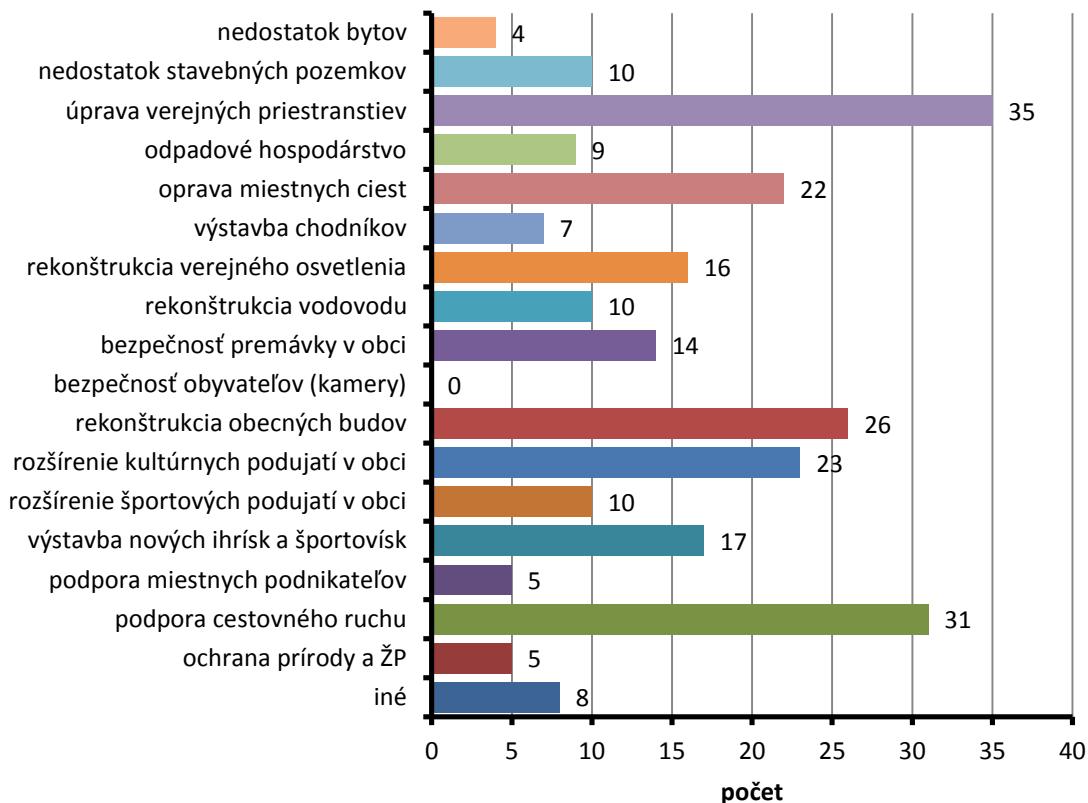
Súhrnné výsledky prieskumu

Súhrnné výsledky dotazníkového prieskumu sú nasledovné:

- **Oblasť, ktorá by sa mala riešiť prioritne** – obyvatelia sa mohli vyjadriť, čo by chceli v najbližšom období v obci riešiť prioritne. Vybrať si mohli zo 17 navrhnutých oblastí, pričom podľa svojho uváženia mohli doplniť aj ďalšiu oblasť, na ktorú by sa mala obec podľa nich zamerať. Najvyššiu podporu získala úprava verejných priestranstiev (35) a podpora cestovného ruchu (31). Viac ako 20 respondentov hlasovalo za rekonštrukciu obecných budov (26), rozšírenie kultúrnych podujatí v obci (23) a opravu miestnych ciest (22). Jediná oblasť, ktorú si obyvatelia neželajú riešiť, je výstavba kamerového systému. Respondenti, ktorí v odpovediach uviedli riešenie aj „inej“ oblasti, navrhovali: opraviť cestu a most k cintorínu v Malom Sulíne; posilniť internet; urobiť násyp na okraj vozovky; vybudovať kanalizáciu.

Graf 10: Prioritné oblasti rozvoja podľa odpovedí respondentov

Zdroj: vlastné spracovanie

- Využitie priestoru, pozemku v obci** – 33 respondentov sa vyjadrilo k otázke identifikácie priestoru alebo pozemku, ktorý je podľa nich nevyužitý, príp. využitý zle. Z 33 respondentov 12 vedelo identifikovať priestor alebo pozemok. Ide o nasledovné odpovede:

 - „budova bývalej školy“ – respondenti tam navrhujú vytvoriť priestory na každodenné využitie – najmä pre deti a mládež;
 - „kultúrny dom oproti pohostinstvu“ – dokončiť, aby mohol byť využívaný na určené účely;
 - „budova požiarnej zbrojnice v Malom Sulíne“ – opraviť;
- Čo by sa malo v obci zlepšiť, príp. čo v nej chýba** – na túto otvorenú otázku mohli respondenti odpovedať ľubovoľne. V odpovediach sa vyskytlo až 18 rôznych návrhov a odporúčaní, resp. problémov a oblastí, s ktorými je obyvateľstvo nespokojné. Ide o nasledovné odpovede:

 - návrhy, podnety s najvyššou podporou:** najvyššiu podporu respondentov (zhodne po 7 hlasov) získalo posilnenie internetu v obci a oprava miestnych ciest (vykonať násypy po okraji vozovky, opraviť cestu a most k cintorínu v Malom Sulíne);
 - návrhy, podnety so strednou podporou:** tu patria návrhy a podnety, ktoré získali 3 alebo 2 hlasy. Tri hlasy získali: oplotenie a parkovisko pri cintoríne v Malom Sulíne; zlepšiť signál mobilných sietí. Dva hlasy získali: dokončiť rekonštrukciu kultúrneho domu vo Veľkom Sulíne; do budúcnosti riešiť školský autobus pre deti;
 - ostatné návrhy, podnety, ktoré sa vyskytli len raz:** regulovať miestne potoky; rozmiestniť v obci viac kontajnerov na sklo a plasty; zriadiť materskú školu; zlepšiť (zaviesť, vykonávať) spoločenskú činnosť pre seniorov; lepšie kosenie zelene popri ceste; zriadiť cukráreň alebo bar pre rodiny s deťmi; v budove školy vytvoriť napr. domov dôchodcov alebo ubytovacie zariadenie; sprístupniť v obci možnosti bývania pre mladé rodiny;

pekáreň; riešiť využitie ihrísk pre deti a mládež vo voľnom čase; rekonštruovať futbalové ihrisko; sprístupniť („vybaviť“) stavebné pozemky na výstavbu domov, chát.

Ex-post hodnotenie predchádzajúceho PHSR

Predchádzajúci PHSR mala obec spracovaný pod názvom *Plán hospodárskeho a sociálneho rozvoja obce Sulín na roky 2005-2015*. Jednoduchými úpravami a korektúrami bol tento Plán revidovaný a uznesením obecného zastupiteľstva č. 35 z dňa 21.3.2014 bol schválený ako nový Plán na roky 2014 – 2020. Vyhodnotenie predchádzajúceho Plánu hospodárskeho a sociálneho rozvoja obce Sulín na roky 2005-2015 je veľmi problematické, nakoľko tento plán bol veľmi nejasne a nejednoznačne štruktúrovaný, pričom obsahoval obrovské množstvo či už konkrétne, ale aj veľmi nejasne definovaných opatrení. Predchádzajúci *Plán hospodárskeho a sociálneho rozvoja obce Sulín na roky 2005-2015* neobsahoval ani návrh merateľných indikátorov, sledovaním ktorých by bolo možné vykonať ex-post hodnotenie.

Formulár 5 (Ú6): Ex - post hodnotenie predchádzajúceho PHSR

Ex-post hodnotenie predchádzajúceho PHSR																			
v tis. EUR																			
č.	Názov investície - projektu	Číslo a názov aktivity v predchádzajúcom PHSR	Klasifikácia investície (stavby) - triedy	Rok začatia	Ukazovateľ	Cena podľa vykonávacieho projektu		Objem finančných prostriedkov v príslušnom roku spolu			Finančné prostriedky podľa zdrojov								
				Rok dokončenia	Merná jednotka	Celkom	Z toho stavebná časť	Rok	Objem fin. prostriedkov	Z toho verejné investície	Štátny rozpočet	Rozpočet samosprávneho kraja	Rozpočet obce	Štátne účelové fondy	Úvery so zárukou štátu	Rozpočet EÚ	Kód OP	Súkr. zdroje	Iné zdroje
0	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17	18	19
1	Rekonštrukcia Domu kultúry		1261 – Budovy na kultúrnu a verejnú zábavu	2007		35,83	35,83	2007-15	35,83	35,83	16,30		19,53						
				2015															
2	Regenerácia centra obce (vypracovanie PD)			2013		7,10													
				2013				2013	7,10	7,10			7,10						

3	„Sulín- Muszyna- Zegiestów: most spolupráce a prosperity s poľským pohraničím“	2141 – Mosty a nadjazdy	2015		354,3 1	354,3 1													
			2015					2015	354,3 1	354,31	35,43		17,72				301,1 6		
4	Údržba cintorína Veľký Sulín	1272 – Budovy a miesta na vykonávanie náboženských aktivít	2015		1,90	1,90													
			2015					2015	1,90	1,90									

Zdroj: MDVRR 2015, obecný úrad

Ex-ante hodnotenie stavu projektovej pripravenosti investícií

Cieľom Ex – ante hodnotenia stavu projektovej pripravenosti investícií je analyzovať súčasný stav pripravenosti investičných zámerov a možnosti ich financovania z rôznych zdrojov. V nasledujúcom formulári sú uvedené len tie investičné zámery, na ktoré má obec v čase vypracovania tohto PHSR (leto 2016) už spracovanú príslušnú dokumentáciu. Súhrn všetkých investičných aj neinvestičných zámerov obce na nasledujúce obdobie je uvedený v ďalšej časti dokumentu (pozri najmä formuláre P1, P2, P3 a F2). Obec Sulín má v čase vypracovania tohto PHSR pripravené dve projektové dokumentácie.

Formulár 6 (A7): Ex - ante hodnotenie stavu projektovej pripravenosti investícií

Ex-ante hodnotenie - stav projektovej pripravenosti investícií k termínu vypracovania nového PHSR (pipe_line)																				
v tis. EUR																				
por. č.	Politika - oblasť	Názov investície	Klasifikácia stavby - triedy	Rok začatia-plán	Technická príprava mesiac/rok	Cena podľa stavebného zámeru		Navrhovaný objem finančných prostriedkov v príslušnom roku spolu			Finančné prostriedky podľa zdrojov									
				Rok dokončenia-plán		Celkom	Z toho stavebná časť	Rok	Objem fin. prostriedkov celkom	Z toho verejné investície	Štátny rozpočet	Rozpočet samosprávneho kraja	Rozpočet obce	Štátne účelové fondy	Úvery so zárukou štátu	Rozpočet EÚ	Kód OP	Súkr. zdroje	Iné zdroje	
																				ÚR:
0	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17	18	19	
1	Sociálna	Regenerácia centra obce		2017	280,00	280,00														
							2017-19	280,00	280,00	28,00		14,00				238,00				
				2019																
2	Sociálna	Rekonštrukcia domu kultúry	1261 – Budovy na kultúrnu a verejnú zábavu	2016	139,90	139,90														
							2016	139,90	139,90	14,00		7,00				118,90				
				2016																

Zdroj: MDVRR 2015, obecný úrad

A.II Analýza vonkajšieho prostredia

Vonkajšie prostredie v kontexte tohto Programu hospodárskeho a sociálneho rozvoja predstavuje pre obec tie oblasti, ktoré síce ovplyvňujú jej rozvoj (v rôznej miere, či už významne alebo len okrajovo), avšak obec ich zároveň nedokáže svojou činnosťou nijako ovplyvniť. V makroregionálnej mierke je dôležitým činiteľom rozvoja obce európsky rozvojový koncept „Red octopus“, ktorý stanovuje hlavné rozvojové centrá Európy. Ide o tzv. „červenú chobotnicu“ (pomenovanie podľa tvaru tejto rozvojovej siete), ktorá spája najrozvinutejšie európske sídelné a aglomeračné centrá a centrá, ktoré majú najväčší potenciál ďalšieho rozvoja. Jedno z ramien „červenej chobotnice“ prechádza aj Slovenskom, avšak len jeho juhozápadnou časťou. Sulín je teda od tohto ramena značne vzdialený.

Koncepcia územného rozvoja Slovenska 2001 (KURS 2001) vyhodnotila jednotlivé sídelné centrá Slovenska ako terciárne centrá, t.j. centrá na základe ich terciárnej obslužnosti (úrovne vybavenosti vybranou vyššou občianskou vybavenosťou). Takýmto spôsobom bolo na národnej úrovni vytvorených päť skupín obcí (okrem Bratislavy a Košíc, ktoré stoja samostatne a nepatria do žiadnej skupiny), ktoré naznačujú úroveň obsluhy ako pre vlastné mesto, tak pre jeho zázemie (prvé tri skupiny sa pritom členia na dve podskupiny). Najbližšie centrá osídlenia pre Sulín predstavujú mestá Stará Ľubovňa (3a. skupina centier osídlenia) a Lipany (4. skupina).

Okrem centier osídlenia KURS 2001 na Slovensku stanovila jadrové ťažiská osídlenia, ktoré sú navzájom pospájané rozvojovými osami I. stupňa. Ostatné sídelné centrá sú pospájané osami II. a III. stupňa. Tieto rozvojové a urbanizačné osi sú súčasťou vyváženej hierarchizovanej sídelnej štruktúry. Podporujú sídelné väzby medzi obcami a rovnovážny sídelný rozvoj vrátane rozvoja vidieka. Vytvárajú podmienky pre dostupnosť k infraštruktúram, zachovanie a rozvoj prírodného a kultúrneho dedičstva a zabezpečujú požiadavky, ktoré sú na sídelnú štruktúru kladené z hľadiska ekonomických, sociálnych a environmentálnych potrieb.

Koncepcia územného rozvoja Slovenska 2001 stanovuje tri stupne rozvojových osí, ktoré vychádzajú z nasledovných kritérií:

- rozvojová os prvého stupňa – prepája centrá osídlenia prvej skupiny a ťažiská osídlenia prvej úrovne v štáte a porovnateľné centrá mimo hraníc krajiny, zahŕňajúc najmenej jednu cestnú komunikáciu a jednu železnicu rýchlostného typu,
- rozvojová os druhého stupňa – prepája centrá osídlenia druhej skupiny a ťažiská osídlenia druhej úrovne s centrami osídlenia prvej skupiny a ťažiskami osídlenia prvej úrovne, resp. prepája centrá osídlenia druhej skupiny a ťažiská osídlenia druhej úrovne medzi sebou, zahŕňajúc najmenej jednu cestnú komunikáciu a jednu železnicu nadregionálneho významu alebo jednu rýchlostnú cestu,
- rozvojová os tretieho stupňa – prepája stredné centrá a ťažiská osídlenia tretej úrovne navzájom, ako aj ostatné vyhodnocované centrá osídlenia s ostatnými centrami osídlenia druhej skupiny.

Z pohľadu rozvoja územia najdôležitejšia, teda rozvojová os I. stupňa, prepája Bratislavu a Košice (o. i.) severoslovenským dopravným koridorom cez Žilinu, Poprad a Prešov, čiže najbližšie k Sulínu sa táto os nachádza až vo vzdialenom Prešove. V blízkosti Sulína sa nachádza os III. stupňa, ktorá smeruje (o. i.) zo Starej Ľubovne cez Plavnicu do Prešova. Sulín teda neleží na žiadnej rozvojovej osi, stanovenej koncepciou územného rozvoja Slovenska 2001 a preto len ťažko možno v budúcnosti očakávať rozvojové impulzy zo strany štátu voči tejto obci.

Veľmi dôležitým aspektom v analýze vonkajšieho prostredia je aj stratégia štrukturálnej politiky Európskej únie a jej priemet do slovenských pomerov. Počas programovacieho obdobia EÚ 2000-2006 (čo pre Slovensko znamenalo roky 2004-2006) používala Európska únia stratégiu regionálnej politiky založenú na rovnomernom prístupe samospráv k štrukturálnym fondom (tzv. „pokropením regiónov investíciami“, kde každá samospráva mala rovnaký prístup k týmto fondom). Od programovacieho obdobia 2007 - 2013 sa však už stratégia regionálnej politiky EÚ zmenila, keďže táto sa už nezamerala na znižovanie regionálnych disparít formou podpory zaostalých regiónov, ale na základe skúseností z regionálneho rozvoja zo západoeurópskych krajín, rozhodla sa posilňovať

predovšetkým vytýčené póly rastu, ktoré sú najviac konkurencieschopné a majú najväčší potenciál rozvoja (týmto opatrením sa taktiež sledovalo posilnenie vonkajšej konkurencieschopnosti EÚ ako celku voči ostatným aktérom vo svetovom hospodárstve). Jednotlivými krajinami vytýčené póly rastu mali byť nositeľmi rozvoja v jednotlivých regiónoch a postupom času by sa rozvoj z týchto pólov rastu mal šíriť do ich bezprostredného okolia (teda do zaostalejších oblastí v ich okolí). Na Slovensku tak boli od programovacieho obdobia 2007-2013 na základe koncepcie územného rozvoja Slovenska stanovené inovačné a kohézne póly rastu (niektoré mestá a obce v ich bezprostrednom zázemí), pričom najväčšia časť podpory zo štrukturálnych fondov smeruje práve do nich.

Výrazným vonkajším rozvojovým impulzom pre oblasť ľubovnianskeho okresu by mohla byť zvýšená podpora zo strany vlády formou investičných stimulov pre tie priame zahraničné investície, ktoré sa realizujú čo najbližšie k tomuto regiónu (keď už nie priamo v ňom). Skúsenosti však ukazujú, že od roku 2002, kedy sa začalo s poskytovaním investičnej pomoci, jednotlivé slovenské vlády touto formou podporovali smerovanie priamych zahraničných investícií primárne do najrozvinutejších regiónov Slovenska (najmä do trojuholníka Bratislava – Trnava – Nitra, do Košíc a oblasti stredného Považia po Žilinu). Do oblasti Starej Ľubovne smerovala len úplne minimálna časť investičnej pomoci vlády. Z prostredia investičnej pomoci teda len ťažko očakávať priaznivé rozvojové impulzy pre región v blízkej budúcnosti.

Spomínaná politika územnej podpory vo forme investičnej pomoci a množstvo ďalších faktorov (napr. faktor sídelnej hierarchie, faktor makropolohovej atraktivity, faktor veľkej dopravnej infraštruktúry, faktor historickej marginality, faktor depresnosti priľahlých prihraničných regiónov a pod.; Korec 2005) prispeli (a naďalej prispievajú) k veľmi nerovnovážnemu regionálnemu vývoju v rámci Slovenska, keď sa medzi jednotlivými jeho regiónmi vytvorili pomerne výrazné regionálne disparity. Vytvorila sa tak významná priestorová polarizácia spoločnosti s existenciou centier na strane jednej a periférií (vnútorných aj prihraničných periférnych regiónov) na strane druhej. V takomto prihraničnom periférnom regióne leží aj Sulín. Uvedené skutočnosti upozorňujú jednak na súčasnú úroveň rozvoja, ako aj na veľmi obmedzené možnosti budúceho rozvoja obce Sulín.

Členstvo obce v organizáciách

Obec Sulín je členom 5 združení, ktoré vznikli za rôznym účelom, majú rôzne ciele a prostredníctvom ktorých sa obec snaží uplatňovať svoje záujmy:

- „Združenie miest a obcí Slovenska“ (ZMOS) – organizácia zastupujúca záujmy samospráv na celoslovenskej úrovni;
- Miestna akčná skupina (MAS) „Ľubovniansko“ – verejno-súkromné partnerstvo rôznych organizácií (obcí, podnikov, podnikateľov, občianskych združení, neziskových organizácií a pod.), vytvorené za účelom zlepšovania kvality života v území združenia (územie obcí, ktoré sú členmi tohto združenia), posilnenia ekonomického prostredia, zhodnotenia kultúrneho a prírodného dedičstva a podpory trvalo udržateľného rozvoja;
- „Ľubovnianske regionálne združenie miest a obcí“ (LRZMO) – združenie obcí a miest okresu Stará Ľubovňa a niekoľkých obcí okresu Kežmarok, presadzujúce záujmy členských obcí a realizujúce rôzne projekty (napr. v oblasti odpadového hospodárstva, školení a pod.);
- „EZÚS Tatry, s.r.o.“ – Európske zoskupenie územnej spolupráce (organizácia s právnou subjektivitou podľa práva Európskej únie), ktoré bolo založené v roku 2013 Združením Región „Tatry“ (známe u nás ako Euroregión Tatry) na slovenskej strane a Zväzkom Euroregión „Tatry“ na poľskej strane. EZÚS Tatry, s.r.o. bolo založené v záujme zlepšovania a zintenzívňovania cezhraničných väzieb a kontaktov medzi priľahlými regiónmi na slovenskej a poľskej strane hranice. Jeho cieľmi sú (o.i.) posilňovanie cezhraničnej hospodárskej a sociálnej súdržnosti, poskytovanie cezhraničných služieb, riadenie cezhraničných alebo medzinárodných projektov v oblasti trvalo udržateľného rozvoja a i.;
- „RVC - ZO“ Štrba – Regionálne vzdelávacie centrum – združenie obcí so sídlom v Štrbe. Ide o záujmové združenie obcí so zameraním na vzdelávanie miestnej samosprávy.

Štrukturálne fondy v programovom období 2014-2020

Jednou z možných ciest získavania finančných prostriedkov na realizáciu investičných akcií (okrem ďalších možných zdrojov, uvedených v časti „Indikatívny finančný plán“) sú Európske štrukturálne a investičné fondy. Napriek tomu, že tieto európske štrukturálne a investičné fondy sú z aspektu regionálneho rozvoja definované ako „doplňkové“ zdroje financovania, v súčasnom modeli regionálnej politiky a nastavenia financovania samospráv sú práve tieto prostriedky z EŠIF hlavným zdrojom financií, bez ktorého by len ťažko boli samosprávy schopné financovať svoje rozvojové investičné projekty. V programovom období EÚ 2014 – 2020 bude Slovensko čerpať európske štrukturálne a investičné fondy v rámci Cieľa Investovanie do rastu a zamestnanosti a v rámci Cieľa Európska územná spolupráca. V rámci Cieľa Investovanie do rastu a zamestnanosti sa budú čerpať financie prostredníctvom nasledujúcich operačných programov:

- Integrovaný regionálny operačný program (OP IROP),
- OP Ľudské zdroje (OP ĽZ),
- OP Integrovaná infraštruktúra (OP II),
- OP Výskum a inovácie (OP VaI),
- OP Kvalita životného prostredia (OP KŽP),
- OP Efektívna verejná správa (OP EVS),
- Technická pomoc,
- Program rozvoja vidieka,
- Rybné hospodárstvo.

V rámci Cieľa Európska územná spolupráca bude Slovensko čerpať financie prostredníctvom nasledujúcich operačných programov:

Programy cezhraničnej spolupráce

- SK – CZ 2014 – 2020,
- SK – AT 2014 – 2020,
- PL – SK 2014 – 2020,
- SK – HU 2014 – 2020,
- ENI HU – SK – RO – UA 2014 – 2020.

Programy nadnárodnej spolupráce

- Stredná Európa,
- ETC Dunaj.

Programy medziregionálnej spolupráce

- INTERREG,
- ESPON,
- INTERACT,
- URBACT.

Pre obec Sulín sú najvýznamnejším a najpravdepodobnejším zdrojom financovania rozvojových projektov v rámci EŠIF prostriedky z Programu rozvoja vidieka 2014 – 2020 a z Programu cezhraničnej spolupráce PL – SK 2014 – 2020. Možným zdrojom financovania by mohli byť aj financie poskytované v rámci výziev vyhlasovaných prostredníctvom Miestnej akčnej skupiny Ľubovniansko (ktorej je obec členom) v rámci stratégie CLLD⁵, nevyhnutnou podmienkou však je, aby sa tejto Miestnej akčnej skupine podarilo získať Štatút MAS.

⁵ Pričom Miestna akčná skupina získa financie na vyhlasovanie výziev z PRV a z IROP

Program rozvoja vidieka 2014 – 2020 bude financovať rozvojové projekty obcí v rámci Opatrenia č. 7 – **Základné služby a obnova dedín vo vidieckych oblastiach**. Oprávnenými žiadateľmi o podporu budú v rámci tohto Opatrenia najmä **obce do 1 000 obyvateľov** vrátane, pričom celková finančná alokácia na realizáciu Opatrenia č. 7 je 119 500 000,00 eur.

V rámci spomínaného Opatrenia č. 7 Programu rozvoja vidieka budú mať obce do 1 000 obyvateľov možnosť uchádzať sa o finančné prostriedky cez štyri Podopatrenia:

Podopatrenie 7.2. – Podpora na investície do vytvárania, zlepšovania alebo rozširovania všetkých druhov infraštruktúr malých rozmerov vrátane investícií do energie z obnoviteľných zdrojov a úspor energie

Popis operácie:

- výstavba, rekonštrukcia, modernizácia, dostavba kanalizácie, vodovodu alebo čistiarne odpadových vôd;
- výstavba a rekonštrukcia miestnych komunikácií, lávok, mostov, chodníkov a záchytných parkovísk, autobusových zastávok, výstavba, rekonštrukcia a údržba odvodňovacích kanálov, prehlbovanie existujúcich obecných studní. V prípade investícií do miestnych komunikácií, tie budú umožnené len v malom rozsahu a za predpokladu, že prispievajú k oživeniu znevýhodnenej vidieckej oblasti, kde môže zlepšiť prepojenie medzi vidieckymi oblasťami a širšou dopravnou sieťou, príp. budú prispievať k miestnemu ekonomickému rozvoju (napr. k rozvoju vidieckeho cestovného ruchu a pod.);
- zlepšenie vzhľadu obcí – úprava a tvorba verejných priestranstiev, námestí, parkov a pod.

Podopatrenie 7.3 – Podpora na širokopásmovú infraštruktúru vrátane jej budovania, zlepšovania a rozširovania, pasívnu širokopásmovú infraštruktúru a poskytovanie širokopásmového prístupu a elektronickej verejnej správy

Popis operácie:

- vytvorenie prístupu k širokopásmovému internetu prostredníctvom budovania prístupových sietí s rýchlosťou min. 30 Mbit/s, vrátane zariadenia verejne prístupného miesta;
- oprávnené budú projekty zavádzania tzv. “poslednej míle”. Riešenie prístupových sietí bude nadväzovať na ukončenie prvej fázy výstavby regionálnych sietí, financovanej z OP II, resp. tam, kde už sú regionálne siete dostupné a je preukázané zlyhanie trhu;
- oprávnené sú činnosti, ktoré sa týkajú investícií do infraštruktúry širokopásmového internetu, napr.:
 - ✓ vytvorenie a zabezpečenie prístupu k širokopásmovej infraštruktúre vrátane zariadení na prenos a zber signálu (backhaul) a pozemných zariadení (napr. pevné, pozemné, bezdrôtové alebo satelitné technológie alebo kombinácie týchto technológií);
 - ✓ budovanie pasívnej širokopásmovej infraštruktúry (napr. inžinierske siete, ako je kladenie káblových rozvodov a zapájanie iných sieťových prvkov, ako sú napr. neaktivované optické vlákna atď.) v súčinnosti s ostatnými infraštruktúrami (energetické, dopravné, vodné, kanalizačné siete atď.).

Podopatrenie 7.4 – Podpora na investície do vytvárania, zlepšovania alebo rozširovania miestnych základných služieb pre vidiecke obyvateľstvo vrátane voľného času a kultúry a súvisiacej infraštruktúry

Popis operácie:

- investície súvisiace s vytváraním podmienok pre trávenie voľného času vrátane príslušnej infraštruktúry –napr. výstavba/rekonštrukcia/modernizácia športovísk a detských ihrísk, amfiteátrů, investície do rekonštrukcie nevyužívaných objektov v obci pre komunitnú/spolkovú činnosť vrátane rekonštrukcie existujúcich kultúrnych domov;
- zriadenie nových, prístavba, prestavba, rekonštrukcia a modernizácia existujúcich domov smútku vrátane ich okolia;

- investície súvisiace so zvyšovaním kvality života obyvateľov – investície spojené s odstraňovaním malých tzv. divokých skládok odpadov resp. opusteného odpadu;
- investície súvisiace so zvýšením bezpečnosti a prevencie proti vandalizmu na verejných priestoroch (montáž kamerových systémov a iných bezpečnostných prvkov);
- investície súvisiace s vytváraním podmienok pre rozvoj podnikania – rekonštrukcie nevyužívaných objektov v obci pre podnikateľskú činnosť, výstavba/rekonštrukcia tržníc pre podporu predaja miestnych produktov a pod.;
- investície do využívania obnoviteľných zdrojov energie vrátane investícií spojených s úsporou energie – len ako súčasť investícií do miestnych služieb.

Podopatrenie 7.5 – Podpora investícií pre verejné využívanie rekreačnej infraštruktúry, informačnej a drobnej infraštruktúry cestovného ruchu

Popis operácie:

- investície, ktoré súvisia s vytvorením, udržiavaním, obnovou a skvalitňovaním turisticky zaujímavých objektov, bodov a miest vrátane príslušnej infraštruktúry – miestne kultúrne, historické, prírodné a iné objekty a zaujímavosti, zriadenie múzejných a galerijných zariadení a pod.;
- investície do rekreačnej infraštruktúry, turistických informácií a informačných tabúl v turistických lokalitách na verejné využitie, budovanie drobných obslužných zariadení pre turistov, informačné body, smerové tabule, KIOSKY a pod.;
- budovanie, rekonštrukcia náučných chodníkov, cykloturistických chodníkov, ich napojenie na náučné chodníky, budovanie doplnkovej infraštruktúry (odpočinkové miesta, prístrešky, stojany na bicykle a pod.), výstavba vyhladkových veží, budovanie, údržba a obnova cykloturistického značenia na existujúcich cykloturistických trasách a pod.

STEEP analýza

Pri stretávaní sa s rôznymi problémami a výzvami je potrebné si uvedomiť, že ich riešenie môže byť v budúcnosti ovplyvnené rôznymi vonkajšími faktormi, ktoré obec nedokáže ovplyvniť. Úlohou STEEP analýzy (analýzy externého prostredia) je napomáhať tvorcom rozhodnutí predvídať budúci možný vývoj a na tieto zmeny sa pripraviť.

Formulár 7 (A8): STEEP analýza

Sociálne	Technologické	Ekonomické	Ekologické	Politické	Hodnoty
Starnutie obyvateľstva, emigrácia mladých ľudí do miest	Úroveň technológie poskytovateľa	Nové trhy a nové príležitosti (napr. cestovný ruch)	Vplyv rôznych subjektov na ŽP	Politika vlády v hospodárskej, sociálnej a environmentálnej oblasti	Zmena postojov k lokálnemu rozvoju
Zmeny postojov a správania – aktívny tretí sektor	Dostupná technológia a využívaná technológia	Klesajúce trhy v niektorých poskytovaných službách	Možnosti obnovy a tvorby ŽP	Štrukturálna politika Európskej únie	Zmena životného štýlu
Zmeny správania obyvateľov	Technológia využívaná obyvateľmi, podnikateľmi	Dostupnosť finančných zdrojov	Politika ŽP	Legislatívne zmeny	Tímová spolupráca
Móda	Kontakt s obyvateľmi prostredníctvom technológie	Daňová politika	Podpora tvorby a ochrany ŽP	Zmena vlády ako výsledok volieb	Osobné hodnoty

Zdroj: MDVRR 2015, vlastné spracovanie

A.III Zhodnotenie súčasného stavu územia

Zhodnotenie súčasného stavu územia je spracované formou SWOT analýzy. Tá bola vypracovaná na základe auditu rozvojových zdrojov obce a výsledkov dotazníkového prieskumu, vykonaného medzi obyvateľmi obce.

SWOT analýza

Formulár 8 (A10): SWOT analýza

Silné stránky	Slabé stránky
<ul style="list-style-type: none"> • vysoká ochota obyvateľov podnikat' • pomerne vysoký podiel zhodnocovaných komunálnych odpadov • aktivita samosprávy v oblasti rozvoja cestovného ruchu • aktivita a účasť OZ – Sulín na spoločenskom živote obce • vybudované rekreačné a športovo-technické zariadenia cestovného ruchu v katastri Malého Sulína (obecná chata, súkromné chaty, lávka cez rieku Poprad, multifunkčné ihrisko...) • vybudovaná lávka cez rieku Poprad • dobrý stav cestných komunikácií III. triedy v obci • obecné vlastníctvo viacerých budov s potenciálom využitia na rôzne účely (na klubovú činnosť pre seniorov a pre deti a mládež, na ubytovanie a pod.) • atraktívne a zachované prírodné prostredie v blízkom okolí 	<ul style="list-style-type: none"> • nízka úroveň natality a vysoká úroveň mortality • negatívny vývoj migračného salda • neustály a výrazný pokles počtu obyvateľov • nepriaznivá veková štruktúra obyvateľstva • vyššia miera nezamestnanosti • vysoký podiel dlhodobo nezamestnaných obyvateľov a UoZ v preddôchodkovom veku • nevýhodná poloha obce z hľadiska napojenia na rýchlostné komunikácie • viacero lokalít pri miestnych potokoch ohrozených povodňami z dôvodu príválových dažďov alebo pri vysokom vodnom stave rieky Poprad • energeticky náročné verejné osvetlenie • slabo vybudovaná technická infraštruktúra (chýba kanalizácia, ČOV, plyn) • nízka atraktivita pre prilákanie investorov do priemyselnej výroby • nedostatok vlastného investičného kapitálu • nedostatok pracovných príležitostí • rozdrobenosť pozemkov, zatiaľ nerealizovaný projekt pozemkových úprav
Príležitosti	Ohrozenia
<ul style="list-style-type: none"> • rekonštrukcia verejného osvetlenia • prepojenie časti Závodie s Mníškom nad Popradom asfaltovou komunikáciou, vytvorenie cyklistického chodníka • rozvoj cestovného ruchu • podpora miestnych ekonomických subjektov • podpora individuálnej bytovej výstavby • využitie európskych štrukturálnych a investičných fondov vrátane cezhraničnej spolupráce • získanie financií a realizácia projektov v prípade získania štatútu MAS združením Ľubovniansko • realizácia doplnujúcich protipovodňových opatrení • možnosti podpory nezamestnaných občanov v rámci AOTP (menšie obecné služby, regionálna zamestnanosť...) • rozšírenie kultúrnych podujatí • oprava miestnych ciest • rekonštrukcia a lepšie využitie obecných budov 	<ul style="list-style-type: none"> • odliv mladých obyvateľov za prácou a bývaním • starnutie obyvateľstva • zvyšovanie počtu nezamestnaných obyvateľov • pomalé tempo prispôsobovania sa strednej a staršej generácie novým technológiám • nízka hladina miezd v regióne, podporujúca emigráciu obyvateľstva • neustále zvyšovanie daňového zaťaženia podnikajúcich osôb zo strany vlády • nedostatok investorov, podnikateľských činností • konkurencia poľských priemyselných a poľnohospodárskych výrobkov • konkurencia okolitých destinácií CR z hľadiska prilákania turistov • nedostatočné využitie možných zdrojov z EÚ • vysoká administratívna náročnosť pre získanie financií z EŠIF • neustále zvyšovanie administratívnej záťaže výkonu miestnej samosprávy bez kompenzácie z hľadiska paralelného zvyšovania zdrojov (finančných, personálnych)

Zdroj: vlastné spracovanie

Kľúčové faktory a disparity územia

Vyhodnotením silných stránok a príležitostí zo SWOT analýzy boli identifikované hlavné faktory rozvoja obce. Podobne, na základe vyhodnotenia slabých stránok a ohrození boli identifikované hlavné disparity obce.

Hlavné faktory rozvoja:

- využitie dobrej geografickej polohy obce z hľadiska potenciálu pre rozvoj CR na báze atraktívneho prírodného prostredia a vybudovaných zariadení CR v obci
- podpora cezhraničných kontaktov a ochota participovať na cezhraničnej spolupráci
- podpora rozvoja poľnohospodárstva, lesného hospodárstva a agroturistiky
- zvyšovanie environmentálneho povedomia obyvateľstva
- využitie zdrojov z EŠIF na realizáciu investičných a neinvestičných projektov.

Hlavné disparity rozvoja:

- emigrácia obyvateľstva – z obce emigruje predovšetkým mladé obyvateľstvo, a to z dôvodu absencie ponuky pracovných miest a slabej ponuky trávenia voľného času
- nízky potenciál pre prilákanie investícií do priemyselnej výroby – z dôvodu málo výhodnej polohy vo vzťahu k ekonomickým centrám a nadradenej dopravnej infraštruktúre má obec veľmi nízky lokalizačný potenciál pre prilákanie investícií do priemyselnej výroby
- slabá ponuka pracovných príležitostí – obec nedokáže vygenerovať dostatočný počet pracovných príležitostí pre svoje obyvateľstvo
- nezamestnanosť obyvateľstva – obyvateľstvo, ktoré si nevie nájsť prácu a neemigruje, upadá kvôli absencii dostatočného príjmu na živobytie do sociálnych problémov
- nízka úroveň miezd – úroveň miezd v regióne spolu s časovou a finančnou náročnosťou dochádzky do zamestnania pôsobí ako demotivačný faktor a generuje podmienky pre emigráciu obyvateľstva
- veľká rozdrobenosť pozemkov – extrémne limitujúci faktor rozvojových aktivít z dôvodu veľkej náročnosti z hľadiska vysporiadania vlastníckych vzťahov (napr. pre IBV, budovanie cyklotrás a pod.).

B-Strategická časť

Programu hospodárskeho a sociálneho rozvoja

Rozvoj rôznych regiónov, od lokálnej po makroregionálnu úroveň, je nutné chápať, realizovať, uvažovať a posudzovať v čo možno najširších súvislostiach a väzbách, nie izolovane. Z tohto dôvodu je preto pre stanovenie rozvojovej stratégie obce nevyhnutné rešpektovať aj prognostické varianty rozvoja územných celkov vyššej úrovne, či už z hľadiska strednodobého alebo dlhodobého horizontu. Východiská pre prognózy budúceho vývoja sú prezentované v rôznych strategických dokumentoch národnej úrovne. Stratégia Európa 2020 predstavuje víziu európskeho sociálneho trhového hospodárstva v 21. storočí, definuje ciele, ktoré sa majú do roku 2020 naplniť a pre tieto ciele stanovuje aj ukazovatele na ich hodnotenie. Základom tejto stratégie sú tri vzájomne sa dopĺňajúce priority:

1. **Inteligentný rast** – vytvorenie hospodárstva založeného na znalostiach a inovácii,
2. **Udržateľný rast** – podpora ekologickejšieho a konkurencieschopnejšieho hospodárstva, ktoré efektívne využíva zdroje,
3. **Inkluzívny rast** – podpora hospodárstva s vysokou mierou zamestnanosti, ktoré zabezpečí sociálnu a územnú súdržnosť.

Stratégiu Európa 2020 aplikujú všetky členské štáty Európskej únie, teda aj Slovensko. Navyše, na podporu jej aplikácie a v záujme zlepšenia hospodárskej výkonnosti jednotlivých členských štátov vydáva Európska komisia pre tieto štáty rôzne odporúčania. Slovensko dostalo odporúčania na zlepšenie stavu v oblasti verejných financií, daní, trhu práce, vzdelávania a odbornej prípravy, sieťových odvetví, podnikateľského prostredia a efektívnosti verejnej správy. Stratégia Európa 2020 sa premieta aj do opatrení regionálnej politiky, podporujúcich rozvoj jednotlivých regiónov Slovenska.

Strategická časť Programu hospodárskeho a sociálneho rozvoja obce Sulín na roky 2016 – 2022 nadväzuje na analytickú časť, ktorá predstavuje komplexnú analýzu územia. Táto časť PHSR obsahuje stratégiu rozvoja obce s ohľadom na jej vnútorné špecifiká a danosti. Jej súčasťou je strategická vízia, formulácia a návrh stratégie rozvoja, ako aj formulácia cieľov v hospodárskej, sociálnej a environmentálnej oblasti.

Strategická vízia a strategický cieľ obce

Vízia je želanou predstavou obyvateľov o budúcnosti, o tom, ako by mala obec vyzeráť. Je teda nástrojom na motiváciu, opisom ideálneho stavu, ktorý by sme chceli v budúcnosti dosiahnuť. Stanovuje rámec pre definovanie strategických cieľov a priorít na strednodobý časový horizont. Analýzou súčasného stavu obce, analýzou doteraz realizovaných a plánovaných projektov, na základe analýzy hlavných faktorov rozvoja a na základe funkcií, ktoré plní samospráva obce bola sformulovaná nasledovná **strategická vízia** obce Sulín:

Obec Sulín je miestom s atraktívnym prostredím pre život. Všestranným rozvojom a využívaním svojho vnútorného potenciálu zabezpečuje zvyšovanie kvality života všetkých svojich obyvateľov, ktorým poskytuje kvalitné služby.

Na dosiahnutie uvedenej strategickej vízie bude potrebné naplniť strategický cieľ rozvoja obce Sulín na roky 2016 – 2022. **Strategickým cieľom** rozvoja obce je

„vytvoriť podmienky pre zvyšovanie kvality života jej obyvateľov aktívnym prístupom k podpore hospodárskej a sociálnej oblasti pri súčasnom zveľaďovaní životného prostredia obce“.

Stratégia rozvoja

Cieľom strategickej časti programu je navrhnúť priority a opatrenia, ktoré budú viesť k naplneniu stanovenej vízie. Ide o návrh takých priorit a opatrení, ktorých riešenie je buď priamo v kompetencii obce alebo tiež takých, ktoré síce nie sú priamo v jej kompetencii, avšak obec ich dokáže svojou činnosťou a svojimi schopnosťami ovplyvniť žiaducim smerom.

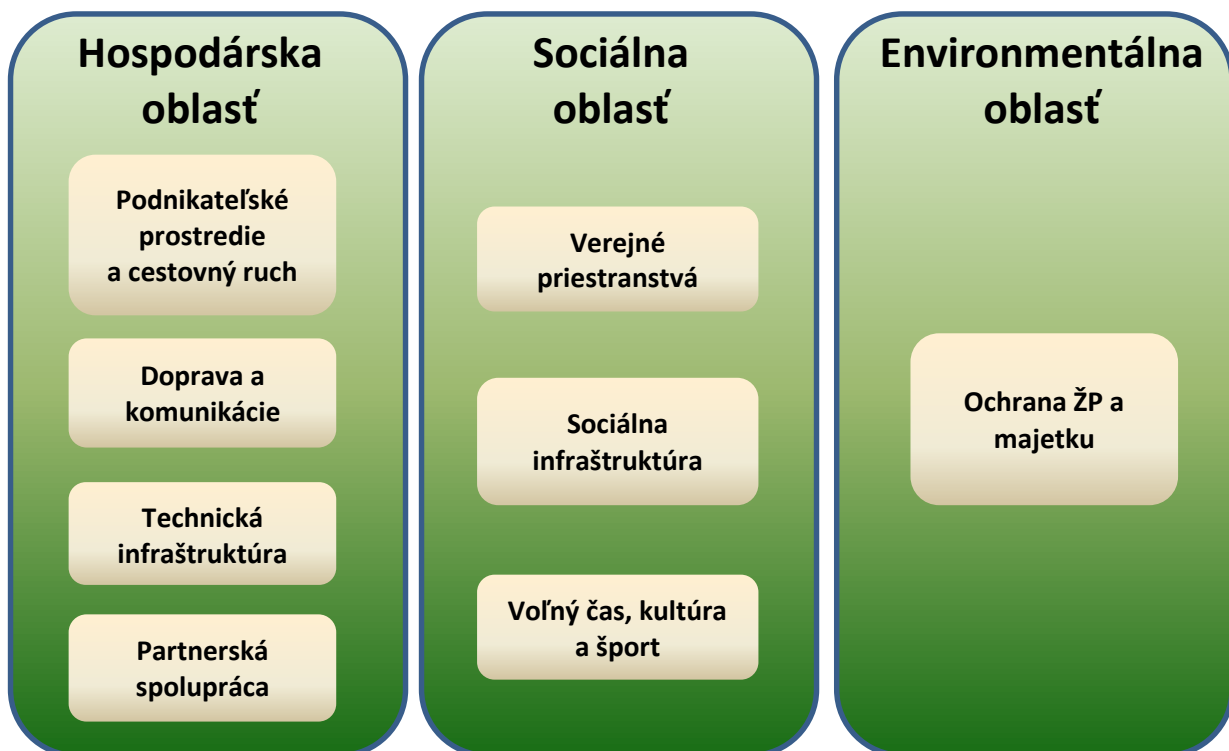
Definovanie stratégie rozvoja obce vychádza najmä z detailného poznania jej vnútorného prostredia a z poznania potrieb obyvateľstva, pričom priamo nadväzuje na výsledky analýz. Stratégia vychádza zo základného predpokladu, že príslušné orgány verejnej správy od národnej po regionálnu úroveň budú zabezpečovať koordinovaný prístup v záujme dosiahnutia realizácie plánovaných zmien a že bude existovať dobrá informovanosť kľúčových aktérov regionálneho rozvoja.

Stratégia rozvoja obce je spracovaná v súlade s aktualizovanou Národnou stratégiou regionálneho rozvoja Slovenskej republiky, ktorá definuje hlavné faktory rozvoja slovenských regiónov, analyzuje regionálne disparity a prognózuje hospodársky vývoj v týchto regiónoch. Táto stratégia, spracovaná v súlade so stratégiou Európa 2020, definuje 5 prioritných oblastí na dosiahnutie cieľa – vytvoriť konkurencieschopnú, pracovné miesta vytvárajúcu a na poznatkoch založenú ekonomiku:

- PO 1 – Ľudské zdroje – zvýšenie kvality ľudského kapitálu,
- PO 2 – Ekonomická výkonnosť a konkurencieschopnosť hospodárstva,
- PO 3 – Štrukturálne zmeny,
- PO 4 – Poznatkovo orientovaná ekonomika,
- PO 5 – Ochrana a tvorba životného prostredia.

Týchto 5 prioritných oblastí Národnej stratégie regionálneho rozvoja je premietnutých do navrhovaných priorit v stratégii rozvoja obce, pričom sú prispôbolené podmienkam obecnej samosprávy tak, že PO 2 až PO 4 z Národnej stratégie RR sú v PHSR zjednotené do Prioritnej oblasti Hospodárska politika, PO 1 predstavuje v PHSR Prioritnú oblasť Sociálna politika a PO 5 predstavuje oblasť Environmentálna politika.

Pre naplnenie definovanej vízie si teda obec Sulín stanovila tri hlavné rozvojové oblasti a v rámci nich nasledovné priority:

- A.) **Hospodárska oblasť** – táto prioritná oblasť pozostáva zo štyroch priorit: podnikateľské prostredie a cestovný ruch (podpora malého a stredného podnikania, rozvoj poľnohospodárstva a lesníctva, podpora samostatne hospodáriacich roľníkov, rozvoj turizmu), doprava a komunikácie (rekonštrukcia autobusových zastávok), technická infraštruktúra (vodovod, verejné osvetlenie, rozhlas) a partnerská spolupráca (spolupráca s partnerskými obcami ako aj cezhraničná spolupráca).
- B.) **Sociálna oblasť** – prioritná oblasť pozostávajúca z troch rozvojových priorit: verejné priestranstvá (regenerácia centra obce), sociálna infraštruktúra (rekonštrukcia budov a zariadení občianskej vybavenosti) a voľný čas, kultúra a šport (výstavba ihrísk, podpora kultúrnych a športových podujatí).
- C.) **Environmentálna oblasť** – tretia prioritná oblasť pozostáva z jednej rozvojovej priority: ochrana životného prostredia a majetku (budovanie protipovodňových opatrení).

Prostredníctvom týchto troch prioritných oblastí a definovaných priorit, ktoré sú v programovej časti dokumentu rozpracované do jednotlivých opatrení, projektov a aktivít, bude obec naplňovať definovanú strategickú víziu rozvoja. Splnením jednotlivých cieľov a stanovených opatrení bude zabezpečovať zvyšovanie kvality života svojich obyvateľov.

Formulár 9 (S1): Hierarchia rozvojových cieľov

Vízia			
<i>„Obec Sulín je miestom s atraktívnym prostredím pre život. Všestranným rozvojom a využívaním svojho vnútorného potenciálu zabezpečuje zvyšovanie kvality života všetkých svojich obyvateľov, ktorým poskytuje kvalitné služby“</i>			
Strategický cieľ			
<i>„vytvoriť podmienky na zvyšovanie kvality života jej obyvateľov aktívnym prístupom k podpore hospodárskej a sociálnej oblasti pri súčasnom zveľaďovaní životného prostredia obce“</i>			
Prioritná oblasť	Hospodárska	Sociálna	Environmentálna
Globálny cieľ	<i>Rozvíjať vnútorný potenciál územia, založený na podpore miestneho hospodárstva, cestovného ruchu a vybudovanej dopravnej a technickej infraštruktúry</i>	<i>Podporovať skvalitňovanie občianskej vybavenosti a zabezpečovať pre obyvateľov dôstojné podmienky spoločenského vyžitia</i>	<i>Zabezpečiť pre obyvateľov obce ako aj jej návštevníkov kvalitné životné prostredie</i>
Priority	<ul style="list-style-type: none"> • podnikateľské prostredie a cestovný ruch • doprava a komunikácie • technická infraštruktúra • partnerská spolupráca 	<ul style="list-style-type: none"> • verejné priestranstvá • sociálna infraštruktúra • voľný čas, kultúra a šport 	<ul style="list-style-type: none"> • ochrana ŽP a majetku
Opatrenia	1.1 Podpora MSP, remeselníkov, poľnohospodárov a lesníkov 1.2 Skvalitňovanie turistickej infraštruktúry 1.3 Skvalitnenie miestnej dopravnej infraštruktúry 1.4 Zlepšenie technickej vybavenosti obce 1.5 Spolupráca s okolitými a partnerskými obcami vrátane cezhraničnej spolupráce	2.1 Úprava verejných priestranstiev 2.2 Zlepšenie kvality občianskej vybavenosti a verejných budov 2.3 Skvalitnenie ponuky športového vyžitia a trávenia voľného času 2.4 Podpora spoločenského a kultúrneho života	3.1 Prevencia pred živelnými pohromami

Zdroj: MDVRR 2015, vlastné spracovanie

C-Programová časť

Programu hospodárskeho a sociálneho rozvoja

Programová časť PHSR nadväzuje na strategickú časť a obsahuje opatrenia a projekty na zabezpečenie realizácie programu rozvoja, vrátane ich priradenia k jednotlivým cieľom a prioritám. Táto časť obsahuje podrobnejšie rozpracovanie cieľov v hospodárskej, sociálnej a environmentálnej oblasti na úroveň opatrení a aktivít. Táto časť obsahuje:

- konkrétne opatrenia a projekty vrátane ich priradenia k jednotlivým cieľom a prioritám,
- súbor ukazovateľov, výsledkov a dopadov vrátane východiskových a cieľových hodnôt.

Opatrenia, projekty a aktivity podľa prioritných oblastí

Všetky projekty a aktivity, ktoré samospráva plánuje v strednodobom horizonte realizovať, sú uvedené v nasledujúcom formulári. Konkrétne činnosti, ktoré samospráva plánuje realizovať formou projektového zámeru, sú v tomto aj v ďalších formulároch uvedené ako „**Projekt**“. Činnosti, ktoré sa neplánujú realizovať formou projektového zámeru, sú uvedené ako „**Aktivita**“.

Formulár 10 (P1): Prehľad opatrení, projektov a aktivít podľa oblastí

Prioritná oblasť 1 – HOSPODÁRSKA	
Opatrenie	Projekt/Aktivita
1.1 Podpora MSP, remeselníkov, poľnohospodárov a lesníkov	<p>Aktivita: 1.1.1 Podpora rozvoja služieb a podnikateľských aktivít v obci</p> <ul style="list-style-type: none"> - príprava pozemkov, budov, priestorových a technických podmienok pre vznik nových služieb a rozvoj podnikateľských aktivít - prenájom obecných pozemkov a budov - podpora subjektov lesného hospodárstva a zhodnocovania drevnej hmoty - podpora poľnohospodárov a samostatne hospodáriacich roľníkov
1.2 Skvalitňovanie turistickej infraštruktúry	<p>Projekt: 1.2.1 Výstavba turistických trás k Ľubovnianskemu hradu, oddychových zón a prístreškov Aktivita:</p> <ul style="list-style-type: none"> - výstavba a vyznačenie turistických chodníkov zo Sulína k Ľubovnianskemu hradu, vybudovanie prístreškov a informačných tabúl <p>Projekt: 1.2.2 Popradská vodná cesta Aktivita:</p> <ul style="list-style-type: none"> - vybudovanie vodáckeho prístavu a sprievodnej infraštruktúry (prístrešky, lavičky, informačné tabule) <p>Projekt: 1.2.3 Sprístupnenie jaskyne Zbojnická diera Aktivita:</p> <ul style="list-style-type: none"> - výstavba a vyznačenie turistického chodníka zo Sulína k jaskyni Zbojnická diera, vybudovanie prístreškov a informačných tabúl <p>Projekt: 1.2.4 Zriadenie turistického informačného centra v obecnej chate a dobudovanie dopravnej infraštruktúry Aktivita:</p> <ul style="list-style-type: none"> - zriadenie TIC v budove obecnej chaty - rekonštrukcia obecnej chaty na účely ubytovania - výstavba parkoviska pri obecnej chate

	- výstavba asfaltového cestného spojenia medzi Závodím a Medzibrodím
1.3 Skvalitnenie miestnej dopravnej infraštruktúry	Projekt: 1.3.1 Rekonštrukcia autobusových zastávok Aktivity: - výstavba a osadenie nových prístreškov autobusových zastávok
1.4 Zlepšenie technickej vybavenosti obce	Projekt: 1.4.1 Rekonštrukcia vodovodu Aktivity: - oprava poruchových častí rozvodov vody Projekt: 1.4.2 Rekonštrukcia verejného osvetlenia Aktivity: - zavedenie energeticky úsporných LED svietidiel Projekt: 1.4.3 Zavedenie bezdrôtového rozhlasu vo Veľkom Sulíne Aktivity: - osadenie nových bodov bezdrôtového rozhlasu
1.5 Spolupráca s okolitými a partnerskými obcami vrátane cezhraničnej spolupráce	Aktivita: 1.5.1 <i>Rozvoj partnerskej spolupráce</i> - rozvoj spolupráce s partnerskými obcami/mestami - participácia na projektoch cezhraničnej spolupráce
Prioritná oblasť 2 – SOCIÁLNA	
Opatrenie	Projekt/Aktivita
2.1 Úprava verejných priestranstiev	Projekt: 2.1.1 Regenerácia centra obce Aktivity: - revitalizácia plôch zelene - výstavba parkoviska pri kostole - výstavba chodníkov popri hlavnej ceste
2.2 Zlepšenie kvality občianskej vybavenosti a verejných budov	Projekt: 2.2.1 Rekonštrukcia Domu kultúry Aktivity: - zateplenie a vymalovanie budovy - rekonštrukcia strešnej krytiny, výmena okien a dverí - rekonštrukcia vnútorných priestorov Projekt: 2.2.2 Rekonštrukcia Domu smútku Aktivity: - rozšírenie priestorov Domu smútku - výmena okien, dverí, zateplenie budovy - úprava interiéru budovy - zakúpenie chladiarenského zariadenia Projekt: 2.2.3 Rekonštrukcia obecného úradu - interiér Aktivity: - stavebno-technická úprava vnútorných priestorov - oprava sociálnych zariadení - výmena vnútorného vybavenia miestností Projekt: 2.2.4 Rekonštrukcia hasičských zbrojníc Aktivity: - stavebno-technické úpravy vnútorných priestorov

	<p>Projekt: 2.2.5 Rekonštrukcia budovy bývalej školy</p> <p>Aktivita:</p> <ul style="list-style-type: none"> - stavebno-technická úprava vnútorných priestorov na účely ubytovania a výhľadovo aj na účely zriadenia sociálneho zariadenia pre seniorov
2.3 Skvalitnenie ponuky športového vyžitia a trávenia voľného času	<p>Projekt: 2.3.1 Výstavba multifunkčného ihriska</p> <p>Aktivita:</p> <ul style="list-style-type: none"> - výstavba viacúčelového športového ihriska na realizáciu viacerých športov
2.4 Podpora spoločenského a kultúrneho života	<p>Aktivita: 2.4.1 Podpora kultúrnych a športových podujatí</p> <ul style="list-style-type: none"> - podpora kultúrnych podujatí - podpora športových podujatí
Prioritná oblasť 3 – ENVIRONMENTÁLNA	
Opatrenie	Projekt/Aktivita
3.1 Prevencia pred živelnými pohromami	<p>Projekt: 3.1.1 Protipovodňové opatrenia – regulácia miestnych potokov</p> <p>Aktivita:</p> <ul style="list-style-type: none"> - regulácia problémových úsekov miestnych potokov

Zdroj: MDVRR 2015, Obecný úrad, vlastné spracovanie

Súbor ukazovateľov, výsledkov a dopadov

Súčasťou programovej časti je aj stanovenie ukazovateľov pre hodnotenie PHSR. Ukazovatele výsledkov a dopadov pre PHSR obce sú spracované v nasledujúcom formulári. Rozdelené sú do troch kategórií:

- ukazovatele výstupu – práce, tovary a služby, financované počas realizácie aktivít projektu,
- ukazovatele výsledku – okamžitý efekt realizácie aktivít projektu, príp. služby poskytnuté cieľovej skupine,
- ukazovatele dopadu – dlhodobý efekt vplyvu na danú prioritnú oblasť alebo cieľovú skupinu.

Východiskové hodnoty dopadových ukazovateľov v rámci hodnotenia dopadov pre PHSR obce boli stanovené ako nulové v roku 2015, cieľové hodnoty boli stanovené pre roky 2018 a 2020.

Formulár 11 (P2): Zoznam ukazovateľov cieľov/prioritných oblastí PHSR

Typ ukazovateľa	Ukazovateľ	Informačný zdroj/odkaz	Merná jednotka	Východisková hodnota		Cieľová hodnota	
				2016	2019	2022	
Hospodárska oblasť							
Opatrenie 1.1. - Podpora MSP, remeselníkov, poľnohospodárov a lesníkov							
Dopad	Podpora podnikateľa	OcÚ	počet	0	1	2	
Opatrenie 1.2. - Skvalitňovanie turistickej infraštruktúry							
Výsledok	Vyznačené turistické trasy k Ľubov. hradu	OcÚ	počet	0	0	2	
Výsledok	Vybudované prístrešky na tur. trasách k hradu	OcÚ	počet	0	0	6	
Výsledok	Osadené informačné tabule na tur. trasách k hradu	OcÚ	počet	0	0	6	
Výsledok	Vybudované prístrešky pri vodáckom prístave	OcÚ	počet	0	3	3	
Výsledok	Vybudované prístavisko pre vodákov	OcÚ	počet	0	1	1	
Dopad	Vyznačená turistická trasa k jaskyni	OcÚ	počet	0	1	1	
Výsledok	Osadené informačné tabule na tur. trase k jaskyni	OcÚ	počet	0	2	2	
Dopad	Zriadené turistické informačné centrum	OcÚ	počet	0	1	1	
Výsledok	Vybudované parkovisko pri obecnej chate	OcÚ	počet	0	1	1	
Výsledok	Vybudovaná asfaltová cesta Závodie-Medzibrodie	OcÚ	m	0	2000	2000	
Opatrenie 1.3. - Skvalitnenie miestnej dopravnej infraštruktúry							
Dopad	Zrekonštruované autobusové zastávky	OcÚ	počet	0	6	6	

Opatrenie 1.4. - Zlepšenie technickej vybavenosti obce						
Dopad	Zrekonštruované vodovodné potrubie	OcÚ	m	0	1000	1000
Dopad	Zrekonštruované body verejného osvetlenia	OcÚ	počet	0	0	50
Výsledok	Osadené nové body rozhlasu	OcÚ	počet	0	12	12
Opatrenie 1.5. - Spolupráca s okolitými a partnerskými obcami vrátane cezhraničnej spolupráce						
Dopad	Podporené partnerské projekty	OcÚ	počet	0	1	2
Sociálna oblasť						
Opatrenie 2.1. - Úprava verejných priestranstiev						
Dopad	Zrevitalizovaná plocha verejnej zelene	OcÚ	ha	0	1	1
Výsledok	Vybudované park. miesta pri kostole pre os. autá	OcÚ	počet	0	10	10
Výsledok	Vybudované park. miesta pri kostole pre autobusy	OcÚ	počet	0	1	1
Výsledok	Vybudovaný chodník popri ceste	OcÚ	m	0	400	400
Opatrenie 2.2. - Zlepšenie kvality občianskej vybavenosti a verejných budov						
Dopad	Zrekonštruovaná budova Domu kultúry	OcÚ	počet	0	1	1
Dopad	Zrekonštruovaná budova Domu smútku	OcÚ, cirkev	počet	0	1	1
Dopad	Zrekonštruovaný interiér obecného úradu	OcÚ	počet	0	1	1
Dopad	Zrekonštruované budovy hasičskej zbrojnice	OcÚ	počet	0	0	2
Dopad	Zrekonštruovaná budova bývalej školy	OcÚ	počet	0	0	1
Opatrenie 2.3. - Skvalitnenie ponuky športového vyžitia a trávenia voľného času						
Výsledok	Postavené multifunkčné ihrisko	OcÚ	počet	0	1	1
Opatrenie 2.4. - Podpora spoločenského a kultúrneho života						
Výsledok	Podporené kultúrne podujatia	OcÚ	počet/rok	0	4	4
Výsledok	Podporené športové podujatia	OcÚ	počet/rok	0	2	2
Environmentálna oblasť						
Opatrenie 3.1. - Prevencia pred živelnými pohromami						
Výstup	Dĺžka regulovaného toku miestnych potokov	OcÚ	m	0	0	700

Zdroj: MDVRR 2015, Obecný úrad, vlastné spracovanie

Súhrnný prehľad projektových zámerov na nasledujúce obdobie poskytuje Formulár P3.

Formulár 12 (P3): Súhrnný prehľad projektových zámerov obce

P. č.	Typ zámeru	Klasifikácia stavby	Zameranie projektu (názov vystihujúci zámer)	Oblasť, na ktorú je projektový zámer orientovaný		Ukazovatele výstupov		Stav pripravenosti projektového zámeru		Predpokladaný termín realizácie (od - do)	Predpokladané náklady (tis. eur)	Priorita zámeru		Spolupráca s partnerom pri realizácii	Realizácia projektu je viazaná na podmienku
				Oblasť	Kategória	Ukazovateľ / jednotka	Plánovaná hodnota	Stav	Iné - doplnky			Priorita	Iné - doplnky		
1	4	5	6	8	8a	9	9a	10	10a	11	12	13	13a	14	15
1	Neinvestičný		Podpora rozvoja služieb a podnikateľských aktivít v obci	Zamestnanosť		podpora podnikateľa / počet	2		-	2016-2022	2,10 €	Zámer je v súčasnosti len v polohe úvah	-	N	N/A
2	Investičný	2420 - Ostatné inžinierske stavby, i.n.	Výstavba turistických trás k Ľubovnianskemu hradu, oddychových zón a prístreškov	Cestovný ruch	Agroturistika	vybudované prístrešky / počet	6	V štádiu úvah	-	2021	40,00 €	Realizácia je závislá od získania finančných prostriedkov	-	A	N/A
3	Investičný	2420 - Ostatné inžinierske stavby, i.n.	Popradská vodná cesta	Cestovný ruch		vybudované prístrešky / počet	3	V štádiu úvah	-	2019	30,00 €	Zámer je v súčasnosti len v polohe úvah	-	A	N/A
4	Investičný	2420 - Ostatné inžinierske stavby, i.n.	Sprístupnenie jaskyne Zbojnická diera	Cestovný ruch	Agroturistika	vybudované informačné panely / počet	2	V štádiu úvah	-	2017	8,00 €	Zámer je v súčasnosti len v polohe úvah	-	A	N/A
5	Investičný	2420 - Ostatné inžinierske stavby, i.n.	Zriadenie turistického informačného centra v obecnej chate a dobudovanie dopravnej infraštruktúry	Cestovný ruch		vybudované TIC / počet	1	Spracovaná štúdia	-	2016-2018	200,00 €	Realizácia je závislá od získania finančných prostriedkov	-	A	N/A

6	Investičný	2112 - Miestne komunikácie	Rekonštrukcia autobusových zastávok	Technická infraštruktúra	Doprava, komunikácie, MHD	zrekon. zastávky / počet	6	V štádiu úvah	-	2018	18,00 €	Budeme realizovať aj bez prípadnej dotácie	-	N	N/A
7	Investičný	2222 - Miestne potrubné rozvody vody	Rekonštrukcia vodovodu	Technická infraštruktúra	Rozvody elektriny, vody a plynu	zrekon. vodovodné potrubie / m	1000	V štádiu úvah	-	2019	60,00 €	Realizácia je závislá od získania finančných prostriedkov	-	N	N/A
8	Investičný	2224 - Miestne elektrické a telekomunikačné rozvody a vedenia	Rekonštrukcia verejného osvetlenia	Technická infraštruktúra	Verejné osvetlenie	zrekon. body ver. osvetlenia / počet	50	V štádiu úvah	-	2020	90,00 €	Zámer je v súčasnosti len v polohe úvah	-	N	N/A
9	Investičný	2224 - Miestne elektrické a telekomunikačné rozvody a vedenia	Zavedenie bezdrôtového rozhlasu vo Veľkom Sulíne	Technická infraštruktúra	Telekomunikačné siete	nové body rozhlasu / počet	12	V štádiu úvah	-	2018	10,00 €	Zámer je v súčasnosti len v polohe úvah	-	N	N/A
10	Neinvestičný		Rozvoj partnerskej spolupráce	Cestovný ruch		podporené partnerské projekty	2		-	2016-2022	2,10 €	Budeme realizovať aj bez prípadnej dotácie	-	A	N/A
11	Investičný	2420 - Ostatné inžinierske stavby, i.n.	Regenerácia centra obce	Sociálna infraštruktúra	Verejné priestranstvá	zrekonšt. plochy verejnej zelene / ha	1	Spracovaná projektová dokumentácia	-	2017-2019	280,00 €	Realizácia je závislá od získania finančných prostriedkov	-	N	N/A
12	Investičný	1261 - Budovy na kultúrnu a verejnú zábavu	Rekonštrukcia Domu kultúry	Sociálna infraštruktúra	Kultúra	zrekonšt. objekty/ počet	1	Zámer je pokračovaním už realizovaného projektu	-	2016	139,90 €	Realizácia je závislá od získania finančných prostriedkov	-	N	N/A

13	Inves tičný	1272 - Budovy a miesta na vykonávanie náboženských aktivít	Rekonštrukcia Domu smútku	Sociálna infraštrukt úra	Občianska vybavenosť	zrekonšt. objekty/ počet	1	V štádiu úvah	-	2017	85,00 €	Realizácia je závislá od získania finančných prostriedkov	-	N	N/A
14	Inves tičný	1220 - Budovy pre administratívu	Rekonštrukcia obecného úradu - interiér	Sociálna infraštrukt úra	Občianska vybavenosť	zrekonšt. objekty/ počet	1	V štádiu úvah	-	2019	70,00 €	Realizácia je závislá od získania finančných prostriedkov	-	N	N/A
15	Inves tičný	1274 - Ostatné budovy, i.n.	Rekonštrukcia hasičských zbrojníc	Sociálna infraštrukt úra	Občianska vybavenosť	zrekonšt. objekty/ počet	2	V štádiu úvah	-	2021	60,00 €	Realizácia je závislá od získania finančných prostriedkov	-	N	N/A
16	Inves tičný	1263 - Školy, univerzity a budovy na vzdelávanie	Rekonštrukcia budovy bývalej školy	Sociálna infraštrukt úra	Školstvo	zrekonšt. objekty/ počet	1	V štádiu úvah	-	2019-2020	200,00 €	Realizácia je závislá od získania finančných prostriedkov	-	N	N/A
17	Inves tičný	2411 - Športové ihriská	Výstavba multifunkčného ihriska	Sociálna infraštrukt úra	Šport, voľný čas	vybudované ihriská / počet	1	V štádiu úvah	-	2017	40,00 €	Realizácia je závislá od získania finančných prostriedkov	-	N	N/A
18	Neinv estič ný		Podpora kultúrnych a športových podujatí	Sociálna infraštrukt úra		podporené podujatia za rok / počet	6		-	2016-2022	10,50 €	Budeme realizovať aj bez prípadnej dotácie	-	A	N/A
19	Inves tičný	2152 - Priehrady	Protipovodňové opatrenia - regulácia miestnych potokov	Životné prostredie	Prevenia pred prírodnými nešťastiami	dĺžka regul. toku / m	700	V štádiu úvah	-	2022	350,00 €	Realizácia je závislá od získania finančných prostriedkov	-	A	N/A

Zdroj: MDVRR 2015, Obecný úrad, vlastné spracovanie

D-Realizačná časť

Programu hospodárskeho a sociálneho rozvoja

Realizačná časť je zameraná na popis postupov inštitucionálneho a organizačného zabezpečenia realizácie programu rozvoja obce, systém monitorovania a hodnotenia plnenia programu rozvoja obce na základe stanovenia merateľných ukazovateľov a vecný a časový harmonogram realizácie programu rozvoja obce formou akčných plánov. Realizačná časť obsahuje:

- akčný plán,
- popis úloh jednotlivých partnerov pri realizácii PHSR,
- popis postupov inštitucionálneho a organizačného zabezpečenia,
- stručný popis komunikačnej stratégie PHSR k jednotlivým cieľovým skupinám,
- popis systému monitorovania a hodnotenia plnenia PHSR.

Akčný plán obce

Akčný plán predstavuje konkrétny harmonogram činností/projektov/aktivít súvisiacich s rozvojom obce v nadväznosti na prioritné oblasti sociálno-ekonomického rozvoja. Tento plán vychádza zo stratégie, je jej logickou súčasťou a realizuje sa prostredníctvom konkrétnych projektov a aktivít. Obsahuje predpokladané termíny plnenia jednotlivých úloh, zoznam inštitúcií zodpovedných za ich plnenie a predpokladané zdroje financovania.

Formulár 13 (R1): Akčný plán

Opatrenie, projekt/aktivita	Termín	Zodpovedný	Financovanie (tis. eur)
HOSPODÁRSKA OBLASŤ			
1.1 Podpora MSP, remeselníkov, poľnohospodárov a lesníkov			
<i>Aktivita: 1.1.1 Podpora rozvoja služieb a podnikateľských aktivít v obci</i>	od 2016 priebežne	obec	2,10
1.2 Skvalitňovanie turistickej infraštruktúry			
Projekt: 1.2.1 Výstavba turistických trás k Ľubovnianskemu hradu, oddychových zón a prístreškov	2021	obec	40,00
Projekt: 1.2.2 Popradská vodná cesta	2019	obec	30,00
Projekt: 1.2.3 Sprístupnenie jaskyne Zbojnická diera	2017	obec, jaskyniari	8,00
Projekt: 1.2.4 Zriadenie turistického informačného centra v obecnej chate a dobudovanie dopravnej infraštruktúry	2016-2018	obec	200,00
1.3 Skvalitnenie miestnej dopravnej infraštruktúry			
Projekt: 1.3.1 Rekonštrukcia autobusových zastávok	2018	obec, VÚC	18,00
1.4 Zlepšenie technickej vybavenosti obce			
Projekt: 1.4.1 Rekonštrukcia vodovodu	2019	obec	60,00
Projekt: 1.4.2 Rekonštrukcia verejného osvetlenia	2020	obec	90,00
Projekt: 1.4.3 Zavedenie bezdrôtového rozhlasu vo Veľkom Sulíne	2018	obec	10,00
1.5 Spolupráca s okolitými a partnerskými obcami vrátane cezhraničnej spolupráce			
<i>Aktivita: 1.5.1 Rozvoj partnerskej spolupráce</i>	od 2016 priebežne	obec	2,10
SOCIÁLNA OBLASŤ			
2.1 Úprava verejných priestranstiev			
Projekt: 2.1.1 Regenerácia centra obce	2017-2019	obec	280,00
2.2 Zlepšenie kvality občianskej vybavenosti a verejných budov			
Projekt: 2.2.1 Rekonštrukcia Domu kultúry	2016	obec	139,90

Projekt: 2.2.2 Rekonštrukcia Domu smútku	2017	obec	85,00
Projekt: 2.2.3 Rekonštrukcia obecného úradu - interiér	2019	obec	70,00
Projekt: 2.2.4 Rekonštrukcia hasičských zbrojníc	2021	obec	60,00
Projekt: 2.2.5 Rekonštrukcia budovy bývalej školy	2019-2020	obec	200,00
2.3 Skvalitnenie ponuky športového využitia a trávenia voľného času			
Projekt: 2.3.1 Výstavba multifunkčného ihriska	2017	obec	40,00
2.4 Podpora spoločenského a kultúrneho života			
Aktivita: 2.4.1 Podpora kultúrnych a športových podujatí	od 2016 priebežne	obec	10,50
ENVIRONMENTÁLNA OBLASŤ			
3.1 Prevencia pred živelnými pohromami			
Projekt: 3.1.1 Protipovodňové opatrenia – regulácia miestnych potokov	2022	obec, Lesy SR	350,00

Zdroj: Weisová, Bernátová 2012, vlastné spracovanie

Administratívne, organizačné a inštitucionálne zabezpečenie PHSR

Vypracovaním a schválením tohto programu hospodárskeho a sociálneho rozvoja plní obec jeden zo základných princípov regionálnej politiky, ktorým je princíp programovania. Implementácia navrhovaných projektov a aktivít si bude vyžadovať konkrétnych ľudí, ktorí budú tieto projekty/aktivity uskutočňovať od začiatku do konca a ktorí za nich budú aj zodpovední. Vzhľadom na poddimenzovanosť samosprávy z aspektu ľudských zdrojov sa predpokladá, že niektoré projekty/aktivity bude potrebné realizovať v spolupráci s externými poradcami, odborníkmi.

Riadiacim orgánom PHSR na úrovni obce je **obecné zastupiteľstvo**. Výkonným orgánom PHSR na úrovni obce je jej **starosta**. Ten zodpovedá za systém riadenia PHSR, ako aj za systém čerpania získaných dotácií, použitia úverových zdrojov a v prípade získania pomoci zo štrukturálnych fondov aj za čerpanie tejto pomoci.

Administratívne zabezpečenie realizácie tohto programu je teda nevyhnutnou podmienkou jeho plnenia. Realizácia si však bude vyžadovať pravidelnú systematickú prácu. Z tohto dôvodu sa odporúča zriadiť pri obecnom zastupiteľstve komisiu strategického rozvoja. Táto komisia by vystupovala ako poradný orgán, ktorého úlohou by bolo vypracovať a posúdiť Správu o realizácii PHSR, stav finančného čerpania prostriedkov, podieľať sa na určovaní priorít realizácie PHSR a zúčastňovať sa dôležitých stretnutí, týkajúcich sa rozvoja obce. V prípade potreby by táto komisia mala za úlohu prehodnotiť plán na ďalšie obdobie, eventuálne doplniť úlohy a opatrenia, ktoré neboli uvedené v tomto programe a pod.

Samospráva tak bude raz ročne (do leta, do začiatku prípravy rozpočtu na ďalší rok) získavať a spracovávať pripomienky poslancov, zamestnancov OcÚ, partnerov a verejnosti. Spracovanie pripomienok bude trvať do stanoveného termínu (napr. do septembra príslušného roku), kedy bude zastupiteľstvu predložené hodnotenie PHSR za predchádzajúci rok a aj jeho prípadná aktualizácia. Obecné zastupiteľstvo vo vzťahu k realizácii PHSR berie na vedomie návrh strategickú časť dokumentu, schvaľuje celý dokument PHSR a každoročne schvaľuje vyhodnotenie jeho plnenia. Úlohou obecného zastupiteľstva je taktiež schvaľovanie spolufinancovania pripravovaných projektov. Obecné zastupiteľstvo teda každoročne schvaľuje hodnotiace a monitorovacie správy a rozhoduje o prípadných zmenách a aktualizácii programu.

Stručný popis komunikačnej stratégie

Súčasťou každého z pripravovaných a realizovaných projektov PHSR budú, či už z dôvodu povinného informovania a publicity (najmä pri projektoch financovaných z EŠIF) alebo v rámci komunikácie medzi obcou a cieľovými skupinami pri príprave a realizácii projektov, rôzne formy komunikácie.

V prípade realizácie projektov z EŠIF budú v záujme informovania verejnosti osadené informačné tabule, príp. budú organizované úvodné a záverečné konferencie, semináre, workshopy a pod.

V podmienkach obce prebieha komunikácia predovšetkým osobným stykom verejnosti a záujmových skupín s jej volenými orgánmi a zamestnancami. Významným komunikačným kanálom najmä pre mladšie a stredné vekové kategórie obyvateľstva je webová stránka obce. Staršie vekové kategórie uprednostňujú najmä obecný rozhlas a úradnú tabuľu. Ďalším nástrojom komunikácie budú pozvánky na priamu účasť verejnosti na zasadnutiach obecného zastupiteľstva. Prostredníctvom uvedených komunikačných kanálov bude až do ukončenia platnosti PHSR prebiehať neustála komunikácia s obyvateľmi týkajúca sa realizácie tohto Programu hospodárskeho a sociálneho rozvoja obce.

Systém monitorovania a hodnotenia

Cieľom systému monitorovania a hodnotenia je získavanie informácií o reálnom plnení PHSR a o jeho prípadnom negatívnom vývoji. Dôsledkom dobrého nastavenia systému monitorovania a hodnotenia bude prípadná zmena spôsobu realizácie, podľa potreby aj definovanie a prijatie nových opatrení. Ako už bolo spomenuté vyššie, samospráva bude raz ročne (do začiatku prípravy rozpočtu na ďalší rok) získavať a spracovávať pripomienky poslancov, zamestnancov OcÚ, zainteresovaných partnerov a verejnosti. Spracovanie pripomienok bude trvať do stanoveného termínu, kedy bude zastupiteľstvu predložené hodnotenie PHSR za predchádzajúci rok a aj jeho prípadná aktualizácia.

Monitorovanie Programu hospodárskeho a sociálneho rozvoja sa teda bude vykonávať priebežne počas celého trvania PHSR až do ukončenia jeho platnosti. Tento proces bude vychádzať z údajov uvedených vo Formulári P2 – ukazovatele výstupu, výsledku a dopadu projektu. Výstupom monitorovania PHSR bude monitorovacia správa za príslušný rok schválená obecným zastupiteľstvom, ktorej súčasťou môže byť aj prípadná monitorovacia správa schválená riadiacim orgánom v rámci implementácie projektov z EŠIF. Za prípravu monitorovacej správy konkrétneho projektu bude zodpovedať jeho garant podľa povahy projektu. Za prípravu monitorovacej správy PHSR bude zodpovedať samospráva obce – či už prostredníctvom starostu obce, hlavného kontrolóra, poslancov, zriadenej komisie strategického rozvoja, zamestnancov obecného úradu, príp. inej poverenej osoby.

Formulár 14 (R5): Plán hodnotenia a monitorovania

Plán priebežných hodnotení PHSR na programové obdobie 2016 - 2022		
Typ hodnotenia	Vykonať prvýkrát	Dôvod vykonania/ periodicita
Strategické hodnotenie	najskôr v roku 2018	podľa rozhodnutia obce a vzniknutej spoločenskej potreby
Operatívne hodnotenie	v prípade potreby	kontrola súladu programu s reálnou situáciou
Tematické hodnotenie časti PHSR	2017	téma hodnotenia identifikovaná ako riziková časť vo výročnej monitorovacej správe za predchádzajúci kalendárny rok
Ad hoc mimoriadne hodnotenie	v prípade potreby	pri značnom odklone od stanovených cieľov; pri návrhu na revíziu PHSR
Ad hoc hodnotenie celého PHSR alebo jeho časti	2016-2022	na základe rozhodnutia starostu, kontrolného orgánu, podnetu poslancov, správy auditu a pod.

Zdroj: MDVRR 2015, vlastné spracovanie

E-Finančná časť

Programu hospodárskeho a sociálneho rozvoja

Finančná časť obsahuje finančné zabezpečenie jednotlivých opatrení a aktivít, inštitucionálnu a organizačnú stránku realizácie programu rozvoja obce. Táto časť obsahuje:

- indikatívny finančný plán na celú realizáciu PHSR,
- model viaczdrojového financovania jednotlivých opatrení, aktivít (projektov) za účasti sociálno-ekonomických partnerov v území v prepojení na programový rozpočet obce,
- hodnotiacu tabuľku pre výber projektov.

Indikatívny finančný plán

Výška potrebných finančných prostriedkov je v tomto PHSR uvedená pri jednotlivých projektoch a opatreniach. Uvedené sumy sú stanovené odhadom, keďže bez spracovania projektovej dokumentácie nie je možné ex-ante určiť konkrétnu (presnú) sumu, potrebnú na realizáciu projektu. Pri rozhodovaní o financovaní jednotlivých projektov sa bude prihliadať na ich dôležitosť a na ich prínos pre rozvoj obce. Niektoré projekty/aktivity sa budú môcť realizovať v rámci bežnej prevádzky samosprávy, iné si však budú vyžadovať náročnejšie zdroje z hľadiska finančného aj personálneho zabezpečenia.

Potenciálne zdroje, ktoré sa samospráva môže snažiť získať na realizáciu opatrení a aktivít uvedených v tomto PHSR, sú najmä:

- bankové úvery,
- štátne dotácie z účelových fondov (napr. Environmentálny fond, ŠFRB),
- financovanie z národných projektov (napr. úrady práce, soc. vecí a rodiny - AOTP),
- rozpočet samosprávneho kraja,
- európske štrukturálne a investičné fondy,
- nadácie, neinvestičné fondy,
- účelové fondy zahraničných zastupiteľstiev v SR,
- Svetová banka,
- sponzorské dary podnikateľov, súkromných osôb, neziskového sektora a pod.,
- vlastné zdroje (rozpočet obce).

Celkovým prehľadom plánovaných finančných prostriedkov počas celej doby platnosti schváleného Programu hospodárskeho a sociálneho rozvoja je Indikatívny rozpočet – sumarizácia.

Formulár 15 (F1): Indikatívny rozpočet - sumarizácia

Oblasť	rok							Spolu (tis. eur)
	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022	
Hospodár- ska	20,60	98,60	118,60	90,60	90,60	40,60	0,60	460,20
Sociálna	141,40	156,50	131,50	291,50	101,50	61,50	1,50	885,40
Environ- mentálna	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	350,00	350,00
SPOLU (tis. eur)	162,00	255,10	250,10	382,10	192,10	102,10	352,10	1 695,60

Zdroj: MDVRR 2015, vlastné spracovanie

Model viaczdrojového financovania a finančný rámec

Financovanie jednotlivých projektov sa bude realizovať z viacerých zdrojov, pričom závisieť bude od aktuálnej finančnej situácie obce a aktuálnych potrieb. Financovanie sa tak bude opierať o zdroje obce, o národné zdroje, o zdroje z EŠIF, VÚC, o súkromné a ďalšie zdroje.

Intervenčná matica predstavuje odhad objemu potrebných zdrojov na realizáciu jednotlivých projektových zámerov. Finálna podoba a konkrétna výška investícií bude známa až po vypracovaní projektovej dokumentácie a vychádzať bude najmä z procesu verejného obstarávania.

Formulár 16 (F5): Model viaczdrojového financovania - intervenčná matica

Viaczdrojové financovanie (tis. eur)								
Opatrenie	Celkové náklady	Verejné zdroje					Súkromné zdroje	iné zdroje
		EÚ	Štát	VÚC	Obec	Spolu		
Opatrenie 1.1	2,10				2,10	2,10		
Opatrenie 1.2	278,00	236,30	27,80		13,90	278,00		
Opatrenie 1.3	18,00			9,00	9,00	18,00		
Opatrenie 1.4	160,00	51,00	6,00		103,00	160,00		
Opatrenie 1.5	2,10				2,10	2,10		
Opatrenie 2.1	280,00	238,00	28,00		14,00	280,00		
Opatrenie 2.2	554,90	471,65	55,50		27,75	554,90		
Opatrenie 2.3	40,00		38,00		2,00	40,00		
Opatrenie 2.4	10,50			2,00	8,50	10,50		
Opatrenie 3.1	350,00	297,50	52,50			350,00		
SPOLU	1 695,60	1 294,45	207,80	11,00	182,35	1 695,60		

Zdroj: MDVRR 2015, vlastné spracovanie

Finančný rámec na realizáciu PHSR pre potreby súhrnného prehľadu plánovaných projektov a aktivít je formulárom s podrobnou štruktúrou plánovaných finančných prostriedkov na opatrenia, projekty a aktivity PHSR na celé jeho obdobie. Obsahuje podrobné členenie predpokladaných finančných zdrojov, potrebných na realizáciu jednotlivých projektov.

Formulár 17 (F2): Finančný rámec pre realizáciu PHSR

Číslo opatrenia	Kód a názov projektu/aktivity	Klasifikácia stavieb - trieda	Hlavný ukazovateľ - výsledku, dopadu	Termín začatia a ukončenia realizácie projektu / aktivity	RN Spolu (tis. eur)	Verejné zdroje celkom	Verejné zdroje		Súkromné zdroje	Úverové zdroje	EIB príspevok (informatívne)	Iné zdroje
				rok			a=b+e+f+g+h	b=c+d				
I. Hospodárska politika					460,20 €	460,20 €	172,90 €	287,30 €	0,00 €	0,00 €	0,00 €	0,00 €
Opat. 1.1	1.1.1 Podpora rozvoja služieb a podnikateľských aktivít v obci		2 podporení podnikatelia	2016-2022	2,10 €	2,10 €	2,10 €					
Opat. 1.2	1.2.1 Výstavba turistických trás k Ľubovnianskemu hradu, oddychových zón a prístreškov	2420 - Ostatné inžinierske stavby, i.n.	6 vybudovaných prístreškov	2021	40,00 €	40,00 €	6,00 €	34,00 €				
	1.2.2 Popradská vodná cesta	2420 - Ostatné inžinierske stavby, i.n.	3 vybudované prístrešky	2019	30,00 €	30,00 €	4,50 €	25,50 €				
	1.2.3 Sprístupnenie jaskyne Zbojnická diera	2420 - Ostatné inžinierske stavby, i.n.	2 vybudované informačné panely	2017	8,00 €	8,00 €	1,20 €	6,80 €				
	1.2.4 Zriadenie turistického informačného centra v obecnej chate a dobudovanie dopravnej infraštruktúry	2420 - Ostatné inžinierske stavby, i.n.	vybudované TIC	2016-2018	200,00 €	200,00 €	30,00 €	170,00 €				
Opat. 1.3	1.3.1 Rekonštrukcia autobusových zastávok	2112 - Miestne komunikácie	6 zrekonštr. zastávok	2018	18,00 €	18,00 €	18,00 €					

Opat. 1.4	1.4.1 Rekonštrukcia vodovodu	2222 - Miestne potrubné rozvody vody	1000 m zrekon. potrubia	2019	60,00 €	60,00 €	9,00 €	51,00 €					
	1.4.2 Rekonštrukcia verejného osvetlenia	2224 - Miestne elektrické a telekomunikačné rozvody a vedenia	50 zrekon. bodov ver. osvetlenia	2020	90,00 €	90,00 €	90,00 €						
	1.4.3 Zavedenie bezdrôtového rozhlasu vo Veľkom Sulíne	2224 - Miestne elektrické a telekomunikačné rozvody a vedenia	osadených 12 nových bodov rozhlasu	2018	10,00 €	10,00 €	10,00 €						
Opat. 1.5	1.5.1 Rozvoj partnerskej spolupráce		2 podporené partnerské projekty	2016-2022	2,10 €	2,10 €	2,10 €						
II. Sociálna politika						885,40 €	885,40 €	175,75 €	709,65 €	0,00 €	0,00 €	0,00 €	0,00 €
Opat. 2.1	2.1.1 Regenerácia centra obce	2420 - Ostatné inžinierske stavby, i.n.	revitalizované verejné priestranstvá	2017-2019	280,00 €	280,00 €	42,00 €	238,00 €					
Opat. 2.2	2.2.1 Rekonštrukcia Domu kultúry	1261 - Budovy na kultúrnu a verejnú zábavu	zrekonštr. objekty	2016	139,90 €	139,90 €	21,00 €	118,90 €					
	2.2.2 Rekonštrukcia Domu smútku	1272 - Budovy a miesta na vykonávanie náboženských aktivít	zrekonštr. objekty	2017	85,00 €	85,00 €	12,75 €	72,25 €					
	2.2.3 Rekonštrukcia obecného úradu - interiér	1220 - Budovy pre administratívu	zrekonštr. objekty	2019	70,00 €	70,00 €	10,50 €	59,50 €					
	2.2.4 Rekonštrukcia hasičských zbrojníc	1274 - Ostatné budovy, i.n.	zrekonštr. objekty	2021	60,00 €	60,00 €	9,00 €	51,00 €					
	2.2.5 Rekonštrukcia budovy bývalej školy	1263 - Školy, univerzity a budovy na vzdelávanie	zrekonštr. objekty	2019-2020	200,00 €	200,00 €	30,00 €	170,00 €					
Opat. 2.3	2.3.1 Výstavba multifunkčného ihriska	2411 - Športové ihriská	1 vybudované ihrisko	2017	40,00 €	40,00 €	40,00 €						

Opat. 2.4	2.4.1 Podpora kultúrnych a športových podujatí		podporené miestne kultúrne a športové podujatia a telesá	2016-2022	10,50 €	10,50 €	10,50 €					
III. Environmentálna politika					350,00 €	350,00 €	52,50 €	297,50 €	0,00 €	0,00 €	0,00 €	0,00 €
Opat. 3.1	3.1.1 Protipovodňové opatrenia – regulácia miestnych potokov	2152 - Priehrady	700 m regulovaného toku	2022	350,00 €	350,00 €	52,50 €	297,50 €				
Celkom					1 695,60 €	1 695,60 €	401,15 €	1 294,45 €	0,00 €	0,00 €	0,00 €	0,00 €

Zdroj: MDVRR 2015, Obecný úrad, vlastné spracovanie

System hodnotenia a zaradovania projektov do financovania

Dôležitým momentom v procese realizácie PHSR bude schvaľovanie financovania jednotlivých projektových zámerov obecným zastupiteľstvom. Pri výbere projektov bude preto nutné prihliadať na ich dôležitosť a význam či už z legislatívneho hľadiska alebo vo vzťahu k rozvoju obce.

Nasledujúca hodnotiacia tabuľka pre výber projektov je upravená pre potreby obce. Najvyššiu prioritu (úroveň dôležitosti) majú projekty, ktorých realizácia vyplýva priamo z legislatívy a projekty, ktoré budú riešiť výrazne naliehavú havarijnú alebo mimoriadnu situáciu. Kategória s vysokou prioritou zahŕňa projekty s oporou vo VZN obce, projekty Miestnej akčnej skupiny, oblastnej organizácie cestovného ruchu, projekty s vydaným právoplatným stavebným povolením (príp. aj projekty s ukončeným procesom verejného obstarávania), projekty, na ktoré sa dajú získať zdroje z EŠIF a/alebo ich realizácia je zároveň nutná pre rozvoj obce a projekty, ktoré majú vysokú podporu u obyvateľstva. Kategória so strednou úrovňou dôležitosti obsahuje tie projekty, ktoré majú možnosť byť spolufinancované z európskych štrukturálnych a investičných fondov a/alebo ich realizácia je zároveň vhodná pre rozvoj obce. Kategóriu 4 a 5 predstavujú projekty nachádzajúce sa vo fáze úvah (bez spracovania prvotných analýz, projektovej dokumentácie, stavebného povolenia a pod.).

Formulár 18 (F3): Hodnotiacia tabuľka pre výber projektov

Kategória	Úroveň dôležitosti	Hodnotiace kritérium (podmienky pre zaradenie do úrovne dôležitosti)	Projekt/Aktivita
1	Najvyššia	a) projekty vyplývajúce zo zákona alebo legislatívy EÚ b) projekty riešiace havarijnú alebo mimoriadnu situáciu	
2	Vysoká	a) projekty s oporou vo VZN obce b) projekty s právoplatným stavebným povolením c) projekty MAS d) projekty OOCR e) projekty miestnych rozvojových organizácií f) projekty s vysokou podporou obyvateľov g) projekty s potenciálom spolufinancovania z EŠIF a z iných zdrojov a/alebo projekty, ktorých realizácia je pre rozvoj obce nutná	1.2.4; 1.4.1; 1.4.2; 1.5.1; 2.1.1; 2.2.1; 2.4.1; 3.1.1;
3	Stredná	projekty s potenciálom spolufinancovania z EŠIF a z iných zdrojov a/alebo projekty, ktorých realizácia je pre rozvoj obce vhodná	1.2.1; 1.2.2; 1.3.1; 1.4.3; 2.2.2; 2.2.3; 2.2.4; 2.2.5; 2.3.1;
4	Nízka	projekty v štádiu zámerov / úvah	1.1.1; 1.2.3;
5	Najnižšia	ostatné	

Zdroj: MDVRR 2015, vlastné spracovanie

Záver

Formulár 19 (Z1): Schválenie PHSR

Schválenie PHSR	
Dokument	<p>Názov: Program hospodárskeho a sociálneho rozvoja obce Sulín na roky 2016 – 2022</p> <p><u>Štruktúra dokumentu:</u> dokument je štruktúrovaný podľa zákona č. 539/2008 Z. z. o podpore regionálneho rozvoja a podľa Metodiky na vypracovanie Programu hospodárskeho a sociálneho rozvoja obce/obcí/VÚC, vydané Ministerstvom dopravy, výstavby a regionálneho rozvoja, verzia 2.0, február 2015.</p>
Spracovanie	<p><u>Forma a obdobie spracovania:</u> spracovanie PHSR vykonala obec v partnerstve s externým odborníkom, ktorý koordinoval proces tvorby dokumentu a zabezpečoval dodržiavanie metodických postupov. Dokument bol spracovaný v mesiacoch máj – júl 2016.</p> <p><u>Autor dokumentu:</u> RNDr. Radomír Babiak, PhD.</p> <p><u>Náklady na spracovanie:</u> z rozpočtu obce</p>
Prerokovanie	<u>Prerokovanie v orgánoch samosprávy dňa:</u>
Schválenie	<u>Návrh na uznesenie zastupiteľstva:</u> „Obecné zastupiteľstvo schvaľuje Program hospodárskeho a sociálneho rozvoja obce Sulín na roky 2016 – 2022“.

Zdroj: Weisová, Bernátová 2012, vlastné spracovanie

Prílohy

Zoznam členov riadiaceho tímu, pracovných skupín a partnerov zapojených do spracovania PHSR

Riadiaci tím		Pracovná skupina – Sociálna	
Štefan Romaňák	koordinátor	Helena Malastová	člen
RNDr. Radomír Babiak, PhD.	člen	RNDr. Radomír Babiak, PhD.	člen
Pracovná skupina - Hospodárska		Pracovná skupina – Environmentálna	
Bc. Emília Hricková	člen	Ing. Rastislav Hriňák	člen
RNDr. Radomír Babiak, PhD.	člen	RNDr. Radomír Babiak, PhD.	člen
Partneri:			
OZ – Sulín			

Zoznam informačných zdrojov použitých v PHSR

- Babiak, R. (2012): *Prihraničný región a jeho možnosti rozvoja: Empirický príklad Zamaguria*. [Rigorózna práca]. Prešov: Prešovská univerzita, 2012
- Bazálne environmentálne informácie o sídlach Slovenska (www.beiss.sk)
- Halás, M. (2008): Priestorová polarizácia spoločnosti s detailným pohľadom na periférne regióny Slovenska. *Sociologický časopis/Czech Sociological Review*, 2008, Vol. 44, No. 2
- Komunitný plán obce Sulín 2016-2020
- Koncepcia územného rozvoja Slovenska 2001
- Korec, P. (2005): *Regionálny rozvoj Slovenska v rokoch 1989-2004*. Bratislava: Geografika, 2005. ISBN 80-969338-0-9, 227 s.
- MDVRR (2015): *Metodika na vypracovanie programu hospodárskeho rozvoja a sociálneho rozvoja obce/obcí/VÚC*. Bratislava: Ministerstvo dopravy, výstavby a regionálneho rozvoja, verzia 2.0, február 2015, 62 s.
- Murcko, M., Pavelčíková, M., Števík, M. (2005): *Sulín*. Kežmarok: Tlačiareň Kežmarok, 2005. ISBN 80-969428-3-2
- Mušinka, A., Škobla, D., Hurrle, J., Matlovičová, K., Kling, J. (2014): *Atlas rómskych komunit na Slovensku 2013*. Bratislava: UNDP, 2014. ISBN 978-80-89263-18-9, 120 s.
- Národná stratégia regionálneho rozvoja SR
- Obvodná poľovnícka komora Stará Ľubovňa
- Operačné programy 2014-2020
- Partnerská dohoda 2014-2020
- PHSR Prešovského samosprávneho kraja 2014-2020
- Povodňová dokumentácia obce Sulín
- Program rozvoja vidieka 2014-2020
- Register pozemkových spoločenstiev
- Register účtovných závierok
- Ročné výkazy o komunálnom odpade z obce Sulín 2012 až 2015
- Stratégia Európa 2020
- Štatistický úrad Slovenskej republiky
- Ústredie práce, sociálnych vecí a rodiny
- Územný plán veľkého územného celku Prešovského kraja – Zmeny a doplnky 2004
- VZN č. 2/2016 o nakladaní s komunálnymi odpadmi a s drobnými stavebnými odpadmi na území obce Sulín
- Weisová, D., Bernátová, M. (2012): *Strategické plánovanie samosprávy*. Žilina: Municipalia, 2012.
- Zákon č. 389/1990 Zb. o obecnom zriadení
- Zákon č. 5/2004 Z. z. o službách zamestnanosti

Zákon č. 583/2004 Z. z. o rozpočtových pravidlách územnej samosprávy
 Zákon č. 539/2008 Z. z. o podpore regionálneho rozvoja
 Záverečný účet obce Sulín za rok 2015

Internetové zdroje:

census2011.statistics.sk	www.ives.sk/registre
datacube.statistics.sk	www.maps.google.com
datacube.statistics.sk/SODB/	www.maslubovniansko.sk
http://cp.atlas.sk	www.minv.sk
http://obvodna-polovnicka-komora-v-sl.webnode.sk	www.orsr.sk
http://sulín.ocu.sk	www.pamiatky.sk
http://uzemia.enviroportal.sk	www.protipoziarne.sk
statdat.statistics.sk	www.registeruz.sk
www.beiss.sk	www7.statistics.sk
www.cdb.sk	www.vs.sk/heraldreg
www.grkatpo.sk	www.zrsr.sk

Zoznam skratiek použitých v PHSR

AOTP	Aktívne opatrenia trhu práce	OcÚ	Obecný úrad
BRKO	Biologicky rozložiteľný komunálny odpad	o. i.	Okrem iného
CDB	Cestná databanka	OOCR	Oblasťná organizácia cestovného ruchu
CLLD	Community-led Local Development (Miestny rozvoj vedený komunitou)	o. z.	Občianske združenie
CR	Cestovný ruch	PA	Povodňová aktivita
ČOV	Čistička odpadových vôd	POH	Program odpadového hospodárstva
DHZ	Dobrovoľný hasičský zbor	PPA	Pôdohospodárska platobná agentúra
EAO	Ekonomicky aktívne obyvateľstvo	PPF	Poľnohospodársky pôdny fond
EIB	Európska investičná banka	PVS, a.s.	Podtatranská vodárenská a prevádzková spoločnosť, a.s.
EŠIF	Európske štrukturálne a investičné fondy	SHR	Samostatne hospodáriaci roľníci
EZÚS	Európske zoskupenie územnej spolupráce	SVP, š.p.	Slovenský vodohospodársky podnik, š.p.
ha	Hektár	ŠFRB	Štátny fond rozvoja bývania
KURS	Koncepcia územného rozvoja Slovenska 2001	ŠÚ SR	Štatistický úrad Slovenskej republiky
KZAM	Klasifikácia zamestnaní	ÚPSVaR	Ústredie práce, sociálnych vecí a rodiny
MAS	Miestna akčná skupina	ÚSES	Územný systém ekologickej stability
MOK	Maloobjemový kontajner	TIC	Turistické informačné centrum
MSP	Malí a strední podnikatelia	TTP	Trvalé trávne porasty
MŽP	Ministerstvo životného prostredia	UoZ	Uchádzač o zamestnanie
NPR	Národná prírodná rezervácia	VÚC	Vyšší územný celok

Akčný plán na daný rozpočtový rok s výhľadom na 2 roky

Obec si v tomto PHSR naplánovala realizovať viacero projektov/aktivít. Niektoré z naplánovaných projektov/aktivít sú pomerne jednoduché, nevyžadujú si veľké finančné, materiálne, príj. personálne úsilie. Na druhej strane, iné projekty si zo svojej povahy budú vyžadovať množstvo úsilia, času, schopností a financií. Akčný plán na daný rozpočtový rok predstavuje zhrnutie projektových zámerov

obce, ktoré sa plánujú realizovať v roku 2016 a výhľadovo aj v rokoch 2017 a 2018. Zložitejšie projekty/aktivity sú v tomto Akčnom pláne rozpracované formou Formuláru na prípravu projektov.

2016

- **1.1.1 Podpora rozvoja služieb a podnikateľských aktivít v obci**
 Cieľ projektu/aktivity: Podporovať miestnych podnikateľov
 Termín realizácie: od 2016 každoročne
 Predpokladané náklady: 2 100,- eur

- **1.5.1 Rozvoj partnerskej spolupráce**
 Cieľ projektu/aktivity: Rozvíjať partnerskú spoluprácu, vrátane cezhraničnej spolupráce
 Termín realizácie: od 2016 každoročne
 Predpokladané náklady: 2 100,- eur ročne

- **2.4.1 Podpora kultúrnych a športových podujatí**
 Cieľ projektu/aktivity: Podporovať kultúrny a športový život v obci
 Termín realizácie: od 2016 každoročne
 Predpokladané náklady: 1 500,- eur ročne

Formulár P4 – Formulár na prípravu projektov	
Názov projektu	1.2.4 Zriadenie turistického informačného centra v obecnej chate a dobudovanie dopravnej infraštruktúry
Cieľ projektu	Vybudovať kvalitné zázemie a potrebnú dopravnú infraštruktúru pre rozvoj cestovného ruchu v obci
Termín	2016-2018
Garant	Obec Sulín
Spolupráca (partneri)	Obec Mníšek nad Popradom, obce z poľskej strany hranice
Predpokladané náklady	200 000,- eur
Zdroje financovania	Obecný rozpočet, Štátny rozpočet, EŠIF, Program cezhraničnej spolupráce PL-SK
Výstupy	Vybudované turistické informačné centrum, vybudované parkovisko a komunikácie s bezprašnou povrchovou úpravou
Užívatelia	Turisti, obyvatelia obce
Indikátory monitoringu	Nárast počtu turistov v obci

Formulár P4 – Formulár na prípravu projektov	
Názov projektu	2.2.1 Rekonštrukcia Domu kultúry
Cieľ projektu	Pripraviť pre obyvateľov obce dôstojné priestory na konanie rôznych spoločenských podujatí
Termín	2016
Garant	Obec Sulín
Spolupráca (partneri)	-
Predpokladané náklady	139 900,- eur
Zdroje financovania	Obecný rozpočet, Štátny rozpočet, EŠIF
Výstupy	Zrekonštruovaný kultúrny dom
Užívatelia	Obyvatelia obce
Indikátory monitoringu	Nárast počtu konaných spoločenských podujatí, nárast spokojnosti obyvateľov

2017

- **1.2.3 Sprístupnenie jaskyne Zbojnicka diera**

Cieľ projektu/aktivity: Sprístupniť jaskynné priestory návštevníkom

Termín realizácie: 2017

Predpokladané náklady: 8 000,- eur

Formulár P4 – Formulár na prípravu projektov	
Názov projektu	2.1.1 Regenerácia centra obce
Cieľ projektu	Revitalizovať verejné priestranstvá v centre obce
Termín	2017-2019
Garant	Obec Sulín
Spolupráca (partneri)	-
Predpokladané náklady	280 000,- eur
Zdroje financovania	Obecný rozpočet, Štátny rozpočet, EŠIF
Výstupy	Revitalizované priestranstvá, osadená zeleň, vybudované parkoviská a chodníky
Užívatelia	Obyvatelia obce a návštevníci
Indikátory monitoringu	Príťažlivý vzhľad obce, nárast spokojnosti obyvateľov

Formulár P4 – Formulár na prípravu projektov	
Názov projektu	2.2.2 Rekonštrukcia Domu smútku
Cieľ projektu	Pripraviť pre obyvateľov obce dôstojné priestory na konanie smútočných obradov
Termín	2017
Garant	Obec Sulín
Spolupráca (partneri)	-
Predpokladané náklady	85 000,- eur
Zdroje financovania	Obecný rozpočet, Štátny rozpočet, EŠIF
Výstupy	Zrekonštruovaný Dom smútku
Užívatelia	Obyvatelia obce
Indikátory monitoringu	Smútočné obrady konané v Dome smútku

Formulár P4 – Formulár na prípravu projektov	
Názov projektu	2.3.1 Výstavba multifunkčného ihriska
Cieľ projektu	Skvalitniť možnosti športového vyžitia obyvateľov a návštevníkov obce vybudovaním multifunkčného ihriska
Termín	2017
Garant	Obec Sulín
Spolupráca (partneri)	-
Predpokladané náklady	40 000,- eur
Zdroje financovania	Obecný rozpočet, Štátne dotácie z Úradu Vlády
Výstupy	Vybudované viacúčelové športové ihrisko
Užívatelia	Obyvatelia obce a návštevníci
Indikátory monitoringu	Aktívne športujúci obyvatelia obce

2018

- 1.3.1 Rekonštrukcia autobusových zastávok**
 Cieľ projektu/aktivity: Poskytnúť obyvateľom esteticky príťažlivé a funkčné priestory autobusových zastávok
 Termín realizácie: 2018
 Predpokladané náklady: 18 000,- eur
- 1.4.3 Zavedenie bezdrôtového rozhlasu vo Veľkom Sulíne**
 Cieľ projektu/aktivity: Skvalitniť vysielanie obecného rozhlasu
 Termín realizácie: 2018
 Predpokladané náklady: 10 000,- eur

Zoznam tabuliek, grafov, obrázkov a formulárov

Tabuľka 1: Zoznam analyzovaných koncepčných dokumentov	11
Tabuľka 2: Zoznam použitých kvalitatívnych a kvantitatívnych dát.....	12
Tabuľka 3: Základné charakteristiky stavu a pohybu obyvateľstva.....	15
Tabuľka 4: Vybrané parametre vekovej štruktúry obyvateľstva obce Sulín	19
Tabuľka 5: Obyvateľstvo podľa ekonomickej aktivity	20
Tabuľka 6: Ekonomicky aktívne obyvateľstvo podľa dochádzky do zamestnania a odvetvia ekonomickej činnosti.....	21
Tabuľka 7: Priemerná nominálna mesačná mzda zamestnanca (eur)	22
Tabuľka 8: Obyvateľstvo podľa počítačových znalostí	22
Tabuľka 9: Vývoj nezamestnanosti v obci	22
Tabuľka 10: Štruktúra UoZ podľa veku k 31.3.2015	23
Tabuľka 11: Byty podľa formy vlastníctva a systému dodávky vody.....	24
Tabuľka 12: Byty podľa obytných miestností	25
Tabuľka 13: Byty podľa obdobia výstavby.....	25
Tabuľka 14: Vybavenie technickou infraštruktúrou	26
Tabuľka 15: Základné parametre zdravotníckej a sociálnej infraštruktúry (2016)	26
Tabuľka 16: Infraštruktúra kultúry a športu	27
Tabuľka 17: Spádovosť obce k vybraným poskytovateľom administratívno-správnych služieb.....	28
Tabuľka 18: Subjekty podľa právnej formy v obci Sulín	29
Tabuľka 19: Štruktúra pôdneho fondu (k 31.12.2014; v ha)	30
Tabuľka 20: Bilancia aktív a pasív k 31.12.2015 (eur)	32
Tabuľka 21: Štruktúra príjmov obce v roku 2015	33
Graf 1: Množstvo vyprodukovaných komunálnych odpadov v obci Sulín	14
Graf 2: Vývoj počtu obyvateľov v obci Sulín.....	16
Graf 3: Prirodzený pohyb obyvateľstva v rokoch 2005-2014.....	17
Graf 4: Migračný pohyb obyvateľstva v rokoch 2005-2014	17
Graf 5: Celkový pohyb obyvateľstva v rokoch 2005-2014.....	18
Graf 6: Veková štruktúra obyvateľstva v roku 2011.....	19
Graf 7: Štruktúra obyvateľstva podľa najvyššieho ukončeného vzdelania	20
Graf 8: Štruktúra UoZ podľa vzdelania k 31.3.2015	23

Graf 9: Štruktúra UoZ podľa doby evidencie k 31.3.2015	24
Graf 10: Prioritné oblasti rozvoja podľa odpovedí respondentov	35
Formulár 1 (Ú1): Zámer spracovania PHSR	6
Formulár 2 (Ú2): Harmonogram spracovania PHSR	8
Formulár 3 (Ú8): Štruktúra dokumentu	8
Formulár 4 (A3): Plánovací formulár prieskumu	34
Formulár 5 (Ú6): Ex - post hodnotenie predchádzajúceho PHSR.....	37
Formulár 6 (A7): Ex - ante hodnotenie stavu projektovej pripravenosti investícií	39
Formulár 7 (A8): STEEP analýza	44
Formulár 8 (A10): SWOT analýza.....	45
Formulár 9 (S1): Hierarchia rozvojových cieľov.....	50
Formulár 10 (P1): Prehľad opatrení, projektov a aktivít podľa oblastí	52
Formulár 11 (P2): Zoznam ukazovateľov cieľov/prioritných oblastí PHSR.....	55
Formulár 12 (P3): Súhrnný prehľad projektových zámerov obce	57
Formulár 13 (R1): Akčný plán	61
Formulár 14 (R5): Plán hodnotenia a monitorovania	63
Formulár 15 (F1): Indikatívny rozpočet - sumarizácia	65
Formulár 16 (F5): Model viaczdrojového financovania - intervenčná matica	66
Formulár 17 (F2): Finančný rámec pre realizáciu PHSR.....	67
Formulár 18 (F3): Hodnotiacia tabuľka pre výber projektov	70
Formulár 19 (Z1): Schválenie PHSR	71